

Filatelista

Časopis saveza filatelista Srbije

Broj 261

СРБИЈАФИЛА XIV

46

Srbijafila XIV

20
Србија

Srbija

ПОШТА

M. KALČIĆ 2007. FORUM
POSTA

Beograd, jul 2007.

SFK

**KOLEKCIONARSKE
AUKCIJE**

PRIPREMANJE I VOĐENJE AUKCIJA

FILATELIJE NUMIZMATIKE
RETKE KNJIGE PLAKATI
GRAVIRE AKCIJE
RAZGLEDNICE
OSTALE KOLEKCIONARSKE
OBLASTI OD PAPIRA

KONSTANTNO PRIMANJE MATERIJALA
ZA DVE AUKCIJE GODIŠNJE

OTKUPI I STRUČNA PROCENA

**COLECTIONIERS
AUCTIONS**

PREPARATION AND AUCITON RUNNING

PHILATELY NUMISMATICS
RARE BOOKS POSTERS
ENGRAVINGS SHARES
PICTURE POSTCARDS
OTHER PAPER COLLECTABLES

CONSTANTLY ACCEPTING MATERIAL
FOR TWO YEARLY AUCTIONS

BUYING & EXPERT EVALUATION

SFK GOSPODAR JEVREMOVA 56
YU 11000 BEOGRAD
TEL. +381 11 334-39-26; +381 63 201-018
E MAIL : FILAKRST@EUNET.YU

ФИЛАТЕЛИСТА FILATELISTA

ЧАСОПИС САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

Излази четири пута годишње.
Овај број часописа је бесплатан.

Поштански трошкови се плаћају посебно
(за авионску пошту +130 динара за Европу,
односно 160 динара за прекоморске земље).

Мали огласи до 20 речи 400 динара; свака
даља реч 15 динара; за правна лица
1:1 страна 2.000 динара.

Published four time at year by
Union of Philatelists of Serbia.

Adress:

Palmotićeва 2/IV, YU - 11000 Belgrade
Tel/Fax: +381 (0)11 323 09 29
PO Box 702

Little advertisements: First 20 words 25 Euro; each
additional word 50 Euro/cents; IRC accepted.

Unless otherwise stated, all items may be reprinted,
provided that the proper information is given of
source and author.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд
656.835

ФИЛАТЕЛИСТА: Filatelista часопис Савеза
филателиста Србије / Одговорни уредник
В.Д. Ђорђе Радичевић. - Год., бр. 1 (1949)-.
Београд: Савез филателиста Србије, 1949-. -
23 cm

ISSN 0430-4063 = ФИЛАТЕЛИСТА
(Београд)

COBISS.SR-ID 16523778

УРЕЂИВАЧКИ ОДБОР

Ђорђе Радичевић
Слободан Меанџија
Предраг Антић
Милан Вујовић

.....

Рукописи се не враћају.

Марке или други
материјал послат због
снимања враћамо у
препорученом писму
или по договору
Прештампавање
дозвољено, уз навођење
извора и аутора,
уколико другачије није
наведено.

Издавач:

Савез филателиста Србије

Администрација:
Београд,
Палмотићева 2/IV,
Тел: 011/323 09 29

e-mail: philserb@eunet.yu
YU ISSN 0430-4063

Графичка обрада:
Душан Стојковић
e-mail: senzal@drenik.net

Тираж: 500 ком

SADRŽAJ

<i>Dorđe Radičević</i> STRANICA UREDNIŠTVA.....	1
<i>Dr Jovan Veličković</i> O MARKAMA SA LIKOM KNEZA MILANA OD 15 PARA.....	3
<i>Prof. dr Milan Radovanović</i> PONOVO O KODIRANJU ŽIGOVA VOJNIH POŠTI KRALJEVINE SRBIJE NA SOLUNSKOM FRONTU (1916-1918).....	9
<i>Prof. dr Milan Radovanović</i> PREPISKA SA SRBIJOM OKUPIRANOM OD STRANE KUK ZA VREME PRVOG SVETSKOG RATA	13
<i>Prim. dr Aleksandar Brusin</i> SPECIJALIZACIJA FRANKO MARAKA "PARTIZANSKI MOTIVI".....	18
<i>Damir Novaković</i> PREGLED MARAKA I POŠTANSKE ISTORIJE TRSTA, RIJEKE, ISTRE I SLOVENAČKOG PRIMORJA 1945 -1947.....	24
<i>Slobodan Meandžija</i> SRBIJAFILA XIV - VESTI O IZLOŽBI.....	49
<i>Aleksandar Krstić</i> SRBIJAFILA XIV - IZVEŠTAJ ŽIRIJA ČETRNAESTE FILATELISTIČKE IZLOŽBE....	50
VESTI O RADU SAVEZA, NJEGOVIH ORGANA I DRUŠTAVA.....	57
Peta sednica Predsedništva SFS novog saziva	
Godišnja skupština Saveza filatelista Vojvodine.....	58
Godišnja skupština Filatelističkog društva Kosmos.....	60
FD Niš - prilog o mladom kolegi Vukić Dušanu.....	61

Đorđe Radičević

STRANICA UREDNIŠTVA

I ovaj treći po redu broj našeg filatelističkog glasila FILATELISTA pojavljuje se eto na isti način u organizacionom smislu, kao i prethodna dva broja. Privremeno uredništvo časopisa nikako da se oslobodi ove odgovorne i teške dužnosti, za koju, to se mora reći, baš i nema veće pomoći od šireg članstva. Tema „Društveni rad u našoj filatelističkoj organizaciji“ i inače bi mogla da bude predmet nekog izučavanja. Mlađe kolege pri tome razumemo, jer je njima verovatno taj pojam manje prikladan, ali nas često buni ponašanje starijih kolega sa dužim pamćenjem. Kako se ljudi lako menjaju sa vremenom.

Na sreću naš filatelistički život u mnogim bitnim elementima ima dovoljno širok i zanimljiv sadržaj, a brojni prijatelji koje imamo na mnogim stranama pomogaoše i ovoga puta da časopis izađe u organizaciji privremenog uredništva, tehnički skromno opremljen, kao i prethodna dva broja.

Period od prethodnog broja našeg glasila do danas u mnogo čemu je bio značajan i zanimljiv i bez sumnje se može tvrditi da je otvorio puteve i načine za naš uspešniji sveukupan rad i aktivnost. Pošta i Jugomarka su nam pri tome pružili takvu podršku, koja prevazilazi čak i sva naša najveća očekivanja. Kolike to obaveze postavlja pred našu organizaciju može se samo zamisliti, ali je naša dužnost da svojim radom i rezultatima bar deo te podrške i opravdamo. Samo na takav način možemo računati na dugoročnu saradnju, razumevanje naših potreba i konkretnu podršku našoj organizaciji. A ima toliko stvari koje tek treba da uradimo da bi stekli dovoljno poverenje u našu temeljitost i ozbiljnost.

Kako privremeno uredništvo časopisa čini uže rukovodstvo naše organizacije, smatramo se kompetentnim i merodavnim da u uvodniku damo osnovne naznake poslednjih događanja i aktivnosti onim redom, koji mi smatramo važnim po njihovom značenju.

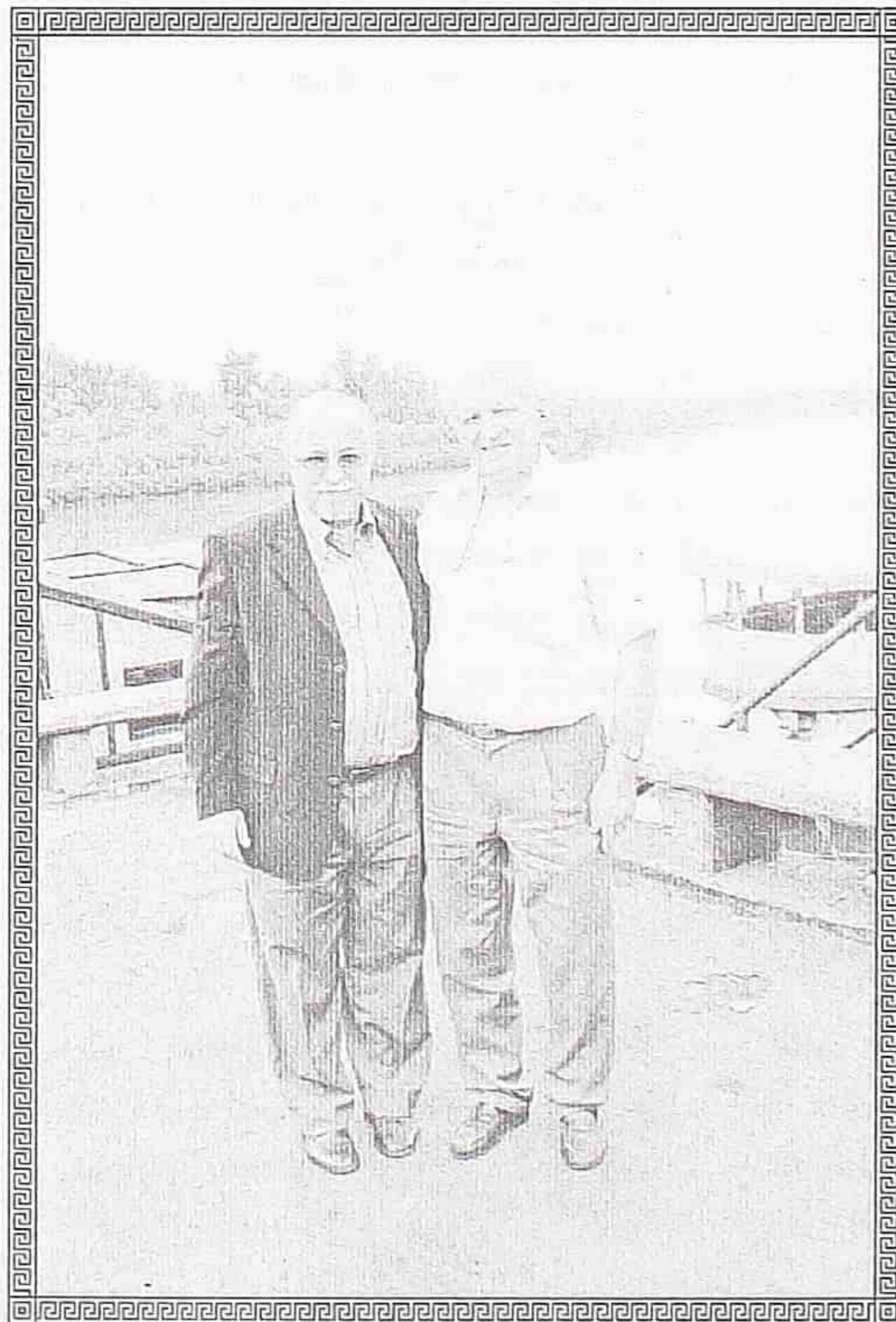
Najpre, kao aktivnost organizacije koja je od najvećeg značaja treba istaći upravo snažnu podršku naših prirodnih saveznika i pomagača - Pošte i Jugomarke. Višestruki su dokazi takve znatno plodonosnije saradnje. Pomenućemo samo neke. Najpre, ponovo u našim organima upravljanja imamo predstavnike pomenutih preduzeća, koji ravnopravno sa nama rasmatraju sva pitanja iz našeg života i rada i koji na neki način predstavljaju tumače naših odluka ili želja i naše predstavnike u svojim preduzećima. Drugo, posle gotovo 60 godina zakupničkog odnosa od čega najduže u Sremskoj br.6, dodeljene su nam na korišćenje lepe prostorije sa inventarom u Palmotićevoj br.2 na IV spratu. Ne treba obrazlagati od kakve je to pomoći našoj organizaciji. Samo krajnja zluradost može da tvrdi drugačije sa pitanjem „Zar smo posle toliko godina morali da odemo iz naše Sremske“. Na to je naš komentar „Kamo sreće da je naša“. Za nama su godine zabluda o izgradnji Doma filatelista i nesposobnosti mnogih prethodnih rukovodstava da realno sagledavaju situaciju i da na prikladan način trajno reše pitanje kancelarije Saveza u vlasništvu. Da li se neko zapitao koliko je novca dato za sve ove silne godine na ime zakupnine. Mi smo do skora bili jedini Savez koji je na tako nepovoljan način rešavao svoje glavno poslovno pitanje. Spisak naših potreba koje je naša pošta tako svesrdno pomogla na završava se time. Namenskim donacijama tokom prošle i na početku ove godine za našu redovnu aktivnost puno je pomogla da se naš finansijski položaj poboljša do stepena da neka od ograničenja u smislu trošenja sredstava polako ukidamo. Doduše dosta skromno jer smo za sada samo odlučili da više ne škrtarimo na putnim troškovima delegata-članova Predsedništva. Vrlo pažljivo i realno ćemo se određivati i u odnosu na mnoge druge finansijske obaveze, za koje smo do sada tražili konkretnu pomoć iz ličnih sredstava. Tu je i novčana pozajmica od nekolicine kolega, koja je morala biti uzeta za promptno izmirenje zatečenih obaveza prema Pošti u momentu preuzimanja dužnosti novog predsedništva. Treba znati da smo u međuvre-

menu vratili i druge zatečene dugove. Nećemo na ovom mestu više o tome. I naravno kao kruna takve snažne podrške našoj organizaciji upravo smo imali našu nacionalnu filatelističku izložbu SRBIJAFILA XIV. O samoj izložbi će u ovom broju našeg glasila biti više reči i komentara. Na ovom mestu ćemo istaći da je Beograd 11.juna 2007. godine odista bio evropska prestonica filatelije. Prisustvo gosp. Vaz Pereire, predsednika Evropske federacije filatelističkih asocijacija, praktično prvog najvišeg filatelističkog zvaničnika u Beogradu, samo po sebi o tome najbolje govori. Imali smo isto tako kao goste naše filatelističke prijatelje i predsednike nacionalnih filatelističkih federacija iz većine balkanskih zemalja, što takodje nije zabeleženo od davnih vremena održavanja balkanskih filatelističkih izložbi u Beogradu i Novom Sadu.

Na planu filatelije ova godina obiluje brojnim izdanjima maraka, koje su izdali Pošta i Jugomarka. U samom časopisu tome nije posvećena potrebna pažnja odgovarajućim priložima, jer crnobela tehnika ne ispunjava glavnu dimenziju takvih priloga. Zato upućujemo čitaoca na Katalog Srbijafila XIV, kao i na Specijalni dodatak NIN-u br.2945 od 7.juna o.g. povodom proslave Dana pošte, sa prigodnim tekstovima i slikama.

Sam časopis zadržava do daljeg formu prethodna dva broja i sadržajno teži da do mere koja je u ovakvoj tehnici - nivou štampe moguća poprimi sadržajno ono oko čega postoji nepodeljeno mišljenje najšireg članstva. Dakle, informativno i stručno na jednom mestu.

Na kraju, članovima naše filatelističke organizacije da poželimo prijatne godišnje odmore, pa od kraja leta sa potrebnom energijom i entuzijazmom da rešavamo brojne otvorene probleme naše filatelije. U tome rukovodstvo Saveza očekuje znatno veću pomoć od samih društava, čiji je rad u mnogome zapostavljen. Verovatno nas očekuje i rad na našim osnovnim pravnim aktima, a u vezi sa novim položajem ovakvih organizacija, kakva je Savez filatelista. Za sledeći broj časopisa treba izvršiti sve neophodne pripreme u saradnji sa Jugomarkom i Poštom i predložiti stalno radno telo – Uredništvo i Redakcioni odbor, koji o časopisu trebaju da misle mnogo profesionalnije.

SRBIJAFILA XIV - Predsednik Evropske federacije filatelističkih organizacija gospodin Vaz Pereira sa našim predsednikom

Dr. Jovan Veličković

O MARKAMA SA LIKOM KNEZA MILANA OD 15 PARA

Zadatak ovog članka pretstavlja nameru autora da prikaže upotrebu maraka od 15 para sa likom Kneza Milana Obrenovića, izdatih 1869. godine i da pretstavi do danas sačuvane i njemu poznate retkosti ove marke.

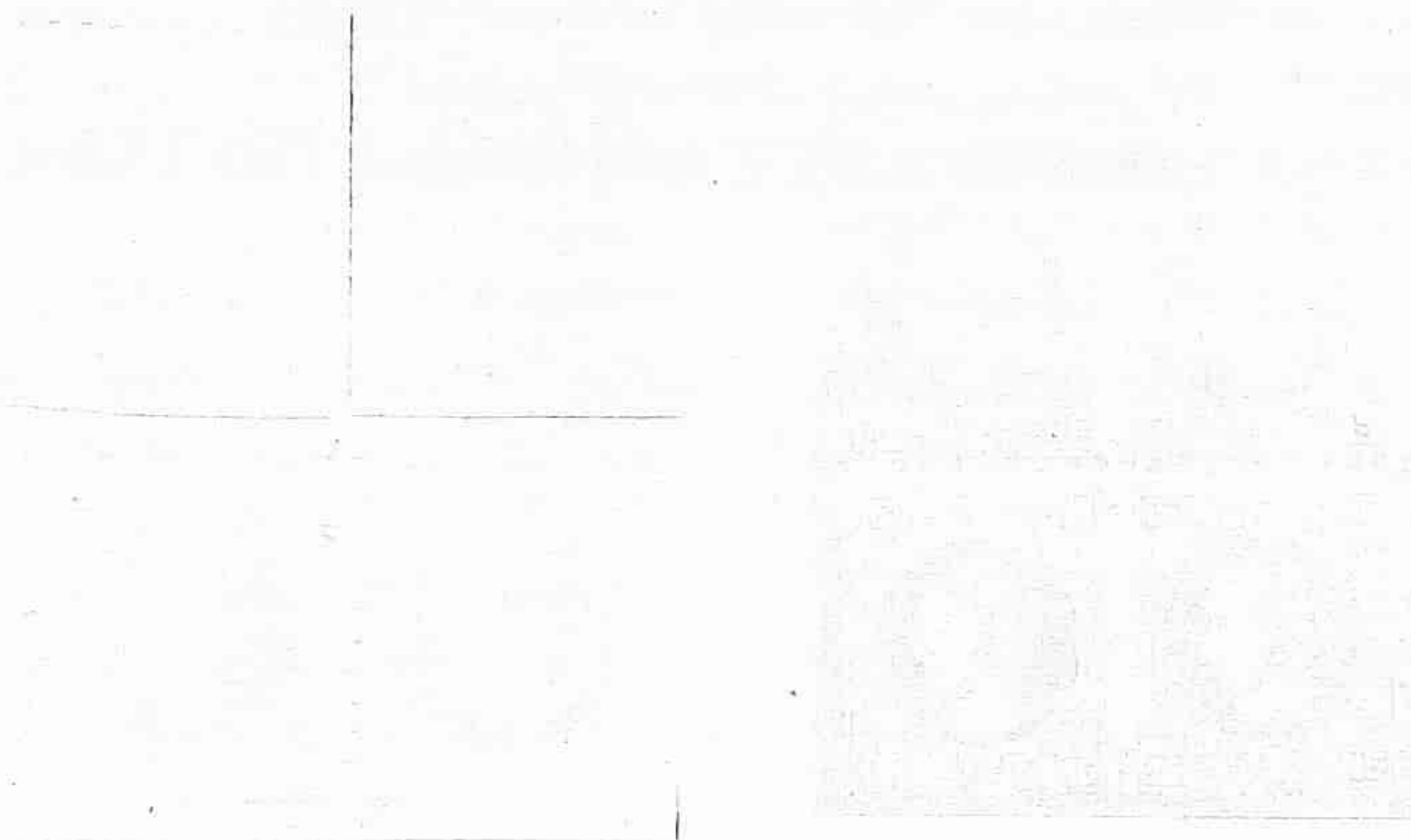
Do potpisivanja poštanske konvencije sa Austrijom, 1868. godine, koja je stupila na snagu juna 1869., Srbija je obavljala poštansku službu samo na svojoj teritoriji, sa markama sa likom Kneza Mihajla od 10, 20 i 40 para. Sva pošta za inostranstvo išla je preko Austrijske konzularne pošte u Beogradu. Po zaključenju Konvencije nametnula se potreba izdavanja novih maraka sa nominalama koje bi zadovoljile i potrebe komunikacije sa inostranstvom i prikazala lik novog vladara, Kneza (docnije Kralja) Milana Obrenovića. Za sve moguće tarife na teritoriji Srbije bile su dovoljne marke od 10, 20 i 40 para, 10 za štampanu stvar, 20 za pismo i 40 kao doplate za preporuku tako da su moguća frankiranja u zemlji iznosila 10, 20, 40, 60, 80, 100, 120, 140, 160 itd. para. Tako je naprimjer 140 para bilo potrebno za pismo treće stope težine, preporuku i povratni receptis. Za inostrani saobraćaj bile su potrebne još i marke od 25 i 35 para, za pismo za Mađarsku, odnosno Austriju i 50 para za pismo u Tursku, Carigrad. Ostavljajući za sada po strani marku od 1 para za novine, nove marke štampane su u nominalama od 10, 20, 25, 35, 40 i 50 para, što bi zadovoljilo sve potrebe. Nominale su odgovarale austrijskim iz toga perioda, od 2, 5 i 10 krajcara, za štampanu stvar, obično pismo i doplate za preporuku, u srazmeri 4 ili 5 para naspram krajcaru. Austrija je u to vreme imala i nominale od 3 krajcara, za lokalno pismo, 15 krajcara za združenu tarifu preporuke prve stope težine, kao i vrednost od 25 krajcara za pisma za druge zemlje sveta. U seriji novih srpskih maraka nalazila se međutim i vrednost od 15 para, čije je štampanje verovatno sugerisala austrijska pošta, jer je u Austriji postojala i marka od 3 krajcara, za pismo u lokalnom saobraćaju. Srpska pošta je verovatno nameravala uvođenje niže tarife za lokalno pismo, ali je kod objavljivanja novih tarifa izostavila pismo u lokalnom saobraćaju, za koje bi tarifa trebalo da iznosi 15 para, ekvivalentno marci od 3 krajcara za istu namenu.

Razlog tome je verovatno činjenica da su u Austriji, sa vrlo velikim gradovima kao što su tada bili Beč, Prag i Pešta, lokalna pisma imala svoj značaj, što nije bio slučaj u Srbiji, gde bi žitelji najvećeg grada Beograda, sa jedva 20.000 stanovnika i malom pismenošću stanovništva, vrlo malo koristili prednosti lokalne tarife, već bi pisane poruke za kratko vreme odneli lično primaocu bez posredovanja pošte.

Kakve god da su bile namere za vrednost od 15 para, ona se pojavila na poštama u jesen 1869. godine, sa ostalim vrednostima te serije, kada je i prestao rad Konzularne pošte u Beogradu. Marke od 15 para su štampane jedan jedini put, u količini od 214.000 komada, (što bi se danas učinilo vrlo velikim tiražom, međutim marka Austrije br. 1 iz 1850. godine, štampana je u ukupnom tiražu od blizu 60.000.000 komada). U jednom od popisa maraka iz 1877. godine, u depou pošte se nalazilo svega još 2.661 komada marke od 15 para, što znači da su do tada bile praktično utrošene i da po povlačenju iz tečaja 1880. godine, među ostacima docnije prodatih na licitaciji, te vrednosti praktično više uopšte nije bilo.

Marke su vrlo dopadljive nežne narandžasto žute boje, sve pripadaju tzv. prvom štampanju iz 1869, javljaju se najčešće u zupčanju C ($9\frac{1}{2} : 12$), ređe kao varijanta B ($9\frac{1}{2}$) još ređe u varijanti A (12) i izuzetno kao D ($12 : 9\frac{1}{2}$). Najveći sačuvani veći komadi neponištenih maraka su nekoliko četveraca u zupčanju C i jedan jedini par varijante B. Od varijante A poznato je svega nekolicina pojedinačnih komada a od varijante D video sam u životu samo tri žigosana primerka sa žigom Beo-

grad i datumom 16. ili 17. januar (1871.). Na slici 1 prikazane su neponištene marke od 15 para.

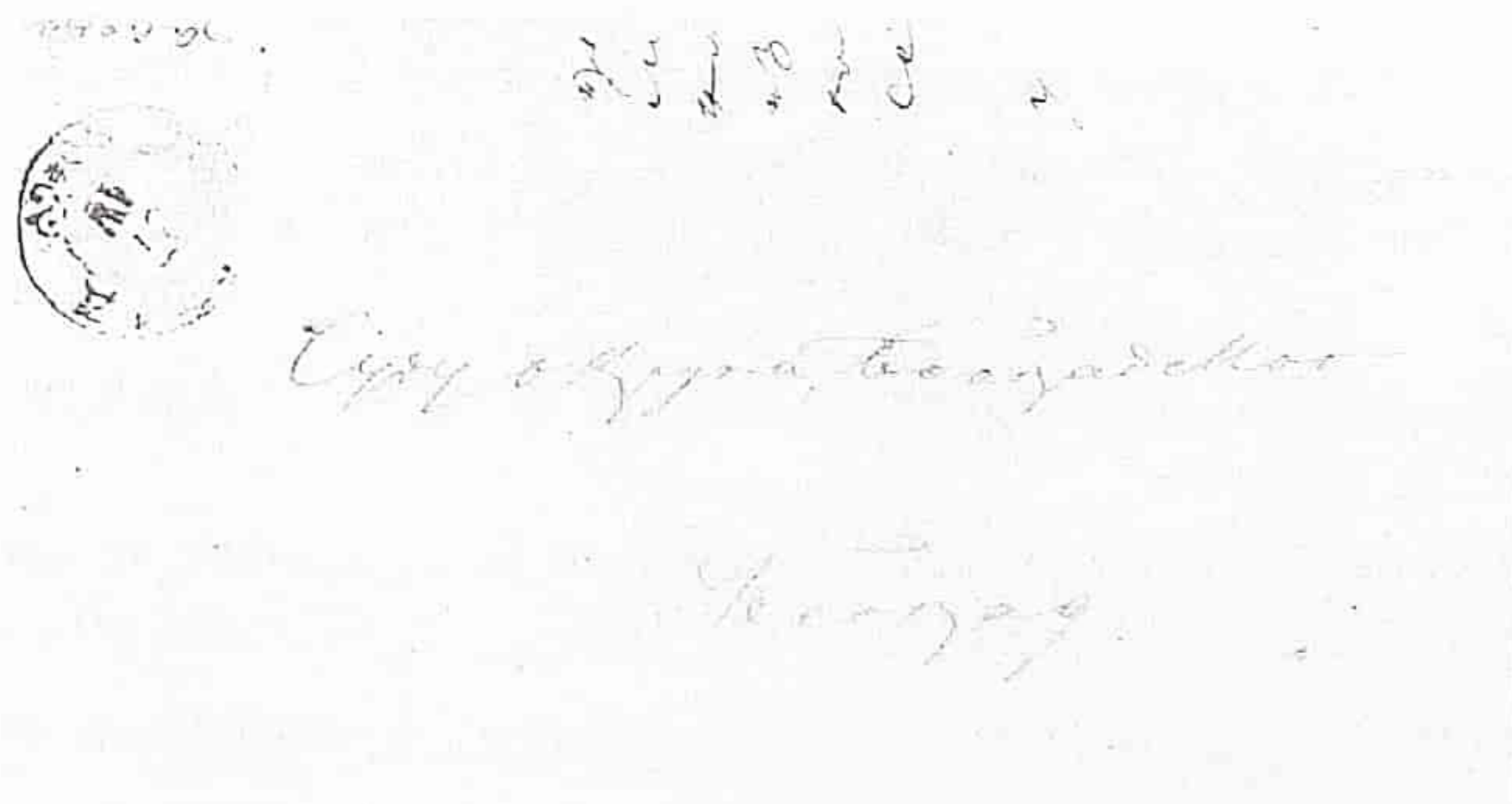

Slika 1

Postavlja se pitanje odakle danas uopšte potiču neponišteni primerci, kada ih nije bilo u ostacima posle povlačenja iz tečaja, a u Srbiji sigurno nije bilo pojedinaca koji su u to vreme sakupljali. U tom periodu su međutim tada već postojeći trgovci u Evropi, u Nemačkoj, Engleskoj, Francuskoj, Holandiji i dr. zemljama, poručivali od pošta drugih zemalja neponištene serije maraka u većim količinama, koje bi odmah po prijemu razdvojili u pojedine komade i samo cele serije prodavali sakupljačima. Tada se nisu sakupljali četverci i veći komadi, a ono što danas imamo potiče iz trgovačkih lagera iz inostranstva.

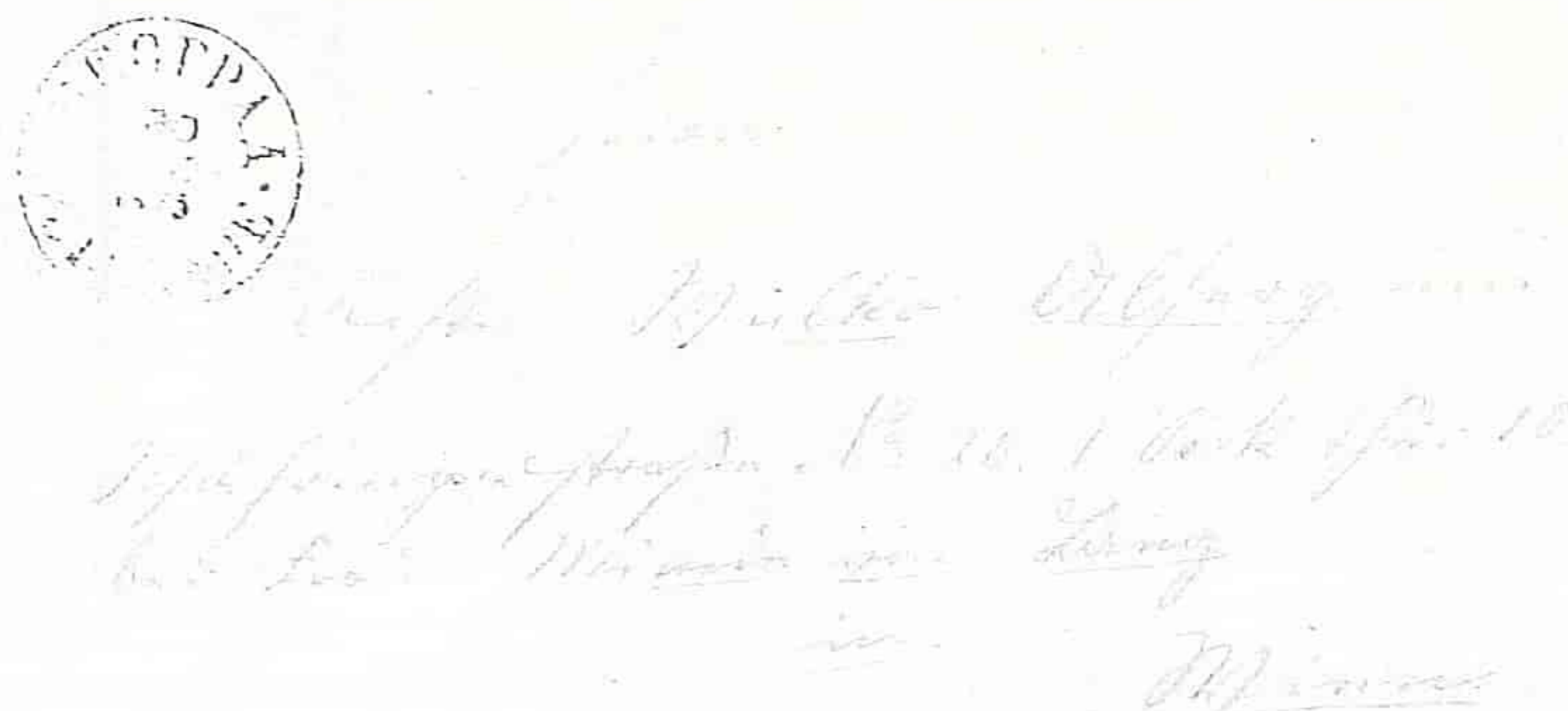
U opisu upotrebe ovih maraka počinje se od pojedinačnih (single) frankatura, pa do frankatura sa 2, 3 i više maraka od 15 para, na pismima u unutrašnjem i u spoljašnjem saobraćaju. Kod frankiranih pošiljaka za inostranstvo treba pomenuti činjenicu da su do primene UPU tarifa, od 1. juna 1875. godine, pisma za Austriju i Mađarsku stajala 35 i 25 para (zbog čega su te dve vrednosti i štampane), a tarifa za dalje inostranstvo iznosila je koliko i tarifa iz Austrije, pomnožena sa 5, plus dodatnih 2 do 3 % za uslugu austrijske pošte. Primer bi bilo nekoliko meni poznatih pisama iz Beograda za Firencu sa frankaturom od 85 para, što je ekvivalent austrijskoj tarifi od 15 krajcara uvećanje za dva, odnosno 17 krajcara. Po stupanju na snagu UPU tarifa, pismo za svako inostranstvo iznosilo je 40 para.

Do danas su mi poznata svega tri pisma sa "single" frankaturom od 15 para: dva pisma su štampani oglasi iz Beograda za Švajcarsku, odnosno Italiju, pre 1875. godine, gde bi prema prednjem stavu frankatura trebalo da iznosi 10 + dodatak od 2 do 3 pare za austrijsko posredovanje, što je rešeno markom od 15. para. Treće pismo je iz juna 1871., lokalno pismo Sudu u Beogradu, koje bi trebalo da je podfrankirano ili je transportovano kao da je tarifa za lokalno pismo od 15 para na snazi.

Slika 2

Frankature sa dve marke od 15 para bile su moguće samo posle juna 1875. godine, kada je tarifa za Austriju smanjena sa 35 na 30 para. Takvo pismo je prikazano na slici 2. Među pismima sa markama od 15 para ova kombinacija nije naročita retkost.

Slika 3

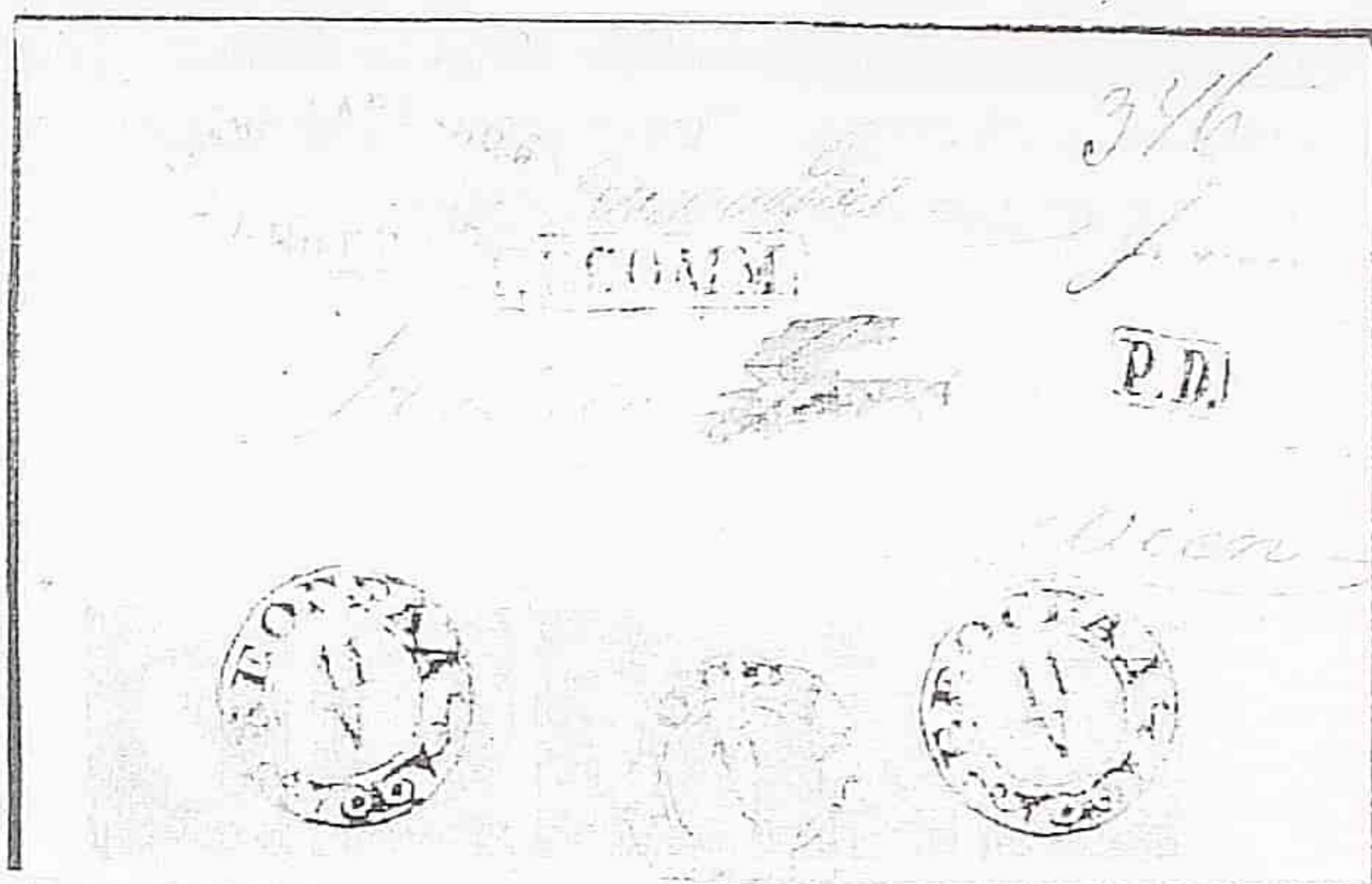
Frankature sa tri marke od 15 para, odgovarale bi tarifi od 45 para. Takva tarifa nije međutim postojala ni pre ni posle pristupanja Srbije UPU 1875. godine, tako da eventualno postojeće trake od tri, oprane ili na fragmentima, predstavljaju deo neke veće tarife.

Frankature sa 4 marke od 15 para, odgovaraju preporučenom pismu u domaćem saobraćaju, poznata su ali se vrlo retko nalaze. Primer je pismo iz Čačka sa trakom od 4 komada, preporučeno pismo iz Negotina sa četvercem maraka i konačno slično pismo sa 4 pojedinačne marke žigosane žigom Krepoljin, unikatno kao jedino poznato pismo sa žigom jedne od najređih pošta tog perioda.

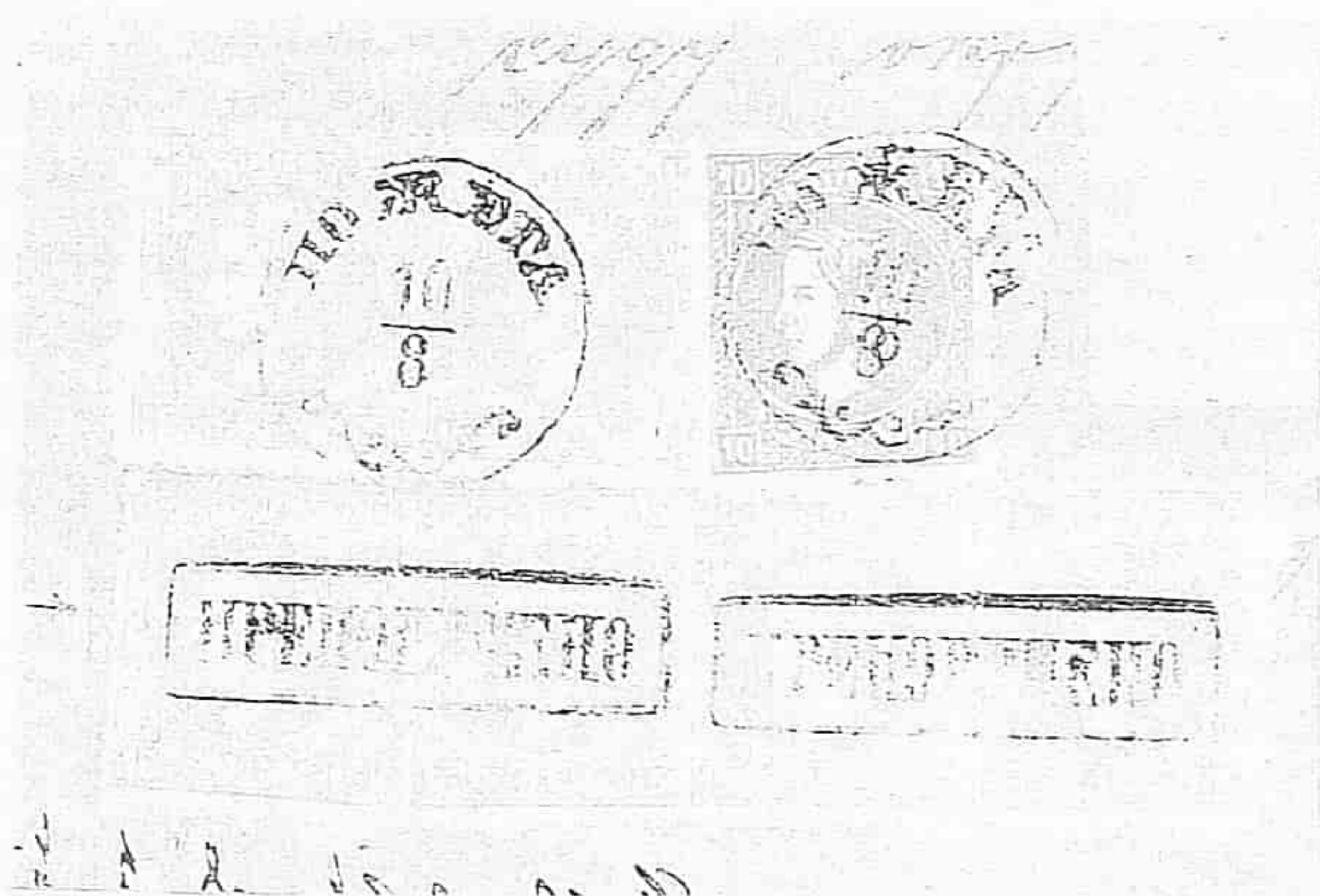
Slika 4

Frankature sa 5 maraka od 15 para, ukupno 75 para: toliko je iznosila frankatura preporučenog pisma za Austriju pre 1875. godine. Izuzetno je retka kombinacija, poznata su mi dva takva pisma, od kojih je jedno prikazano na slici 5. Normalno bi takva pisma bila frankirana sa 35 + 40 ili 25 + 50 para.

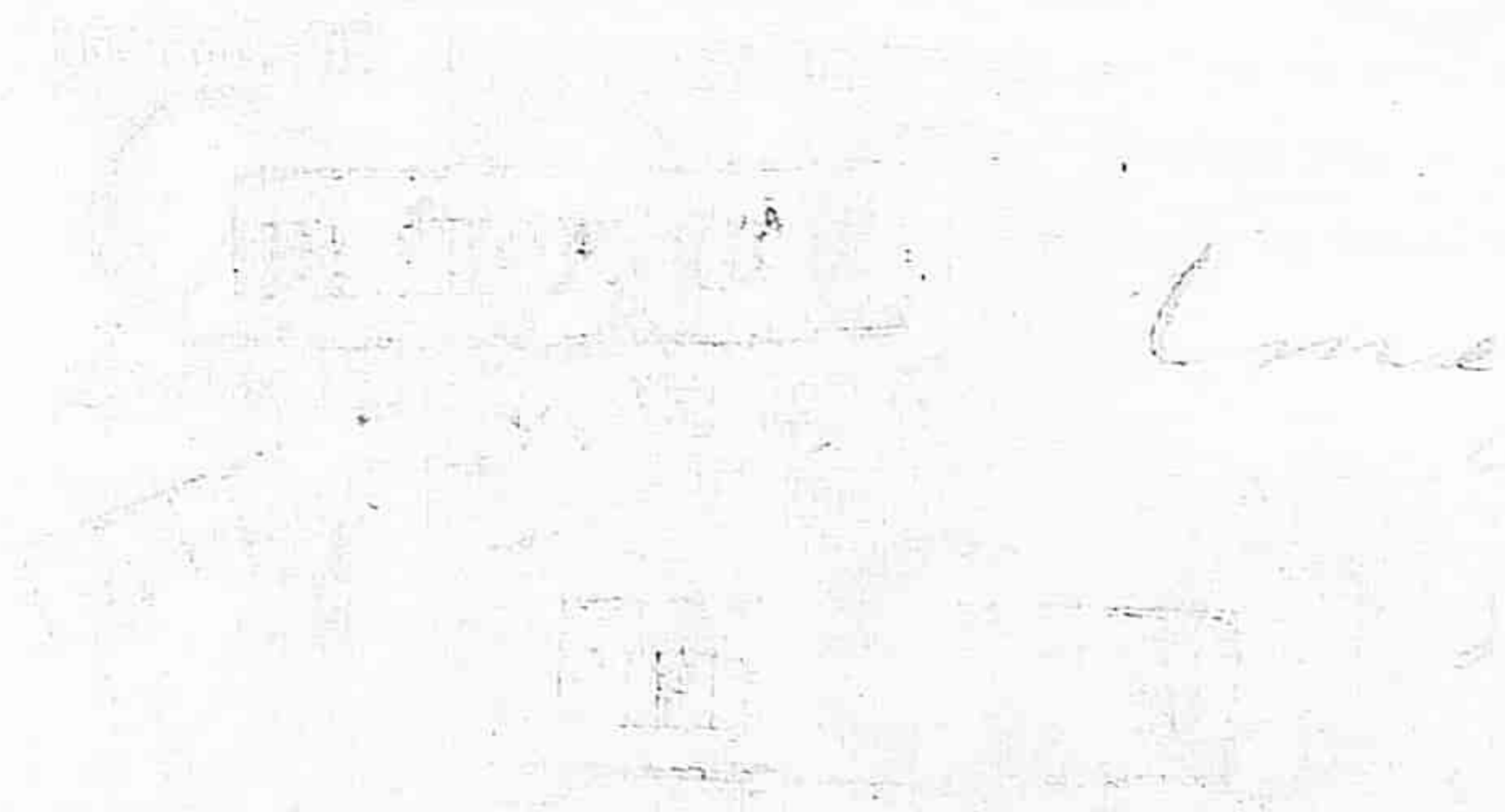
Slika 5

Frankature sa 6 maraka od 15 para, odnosno 90, nisu predstavljale moguću tarifu. Poznat je jedan fragment sa 6 komada, iz Požege, ali sa dopunskom markom od 10 para, što onda predstavlja pismo u domaćem saobraćaju, sa preporukom i povratnicom.

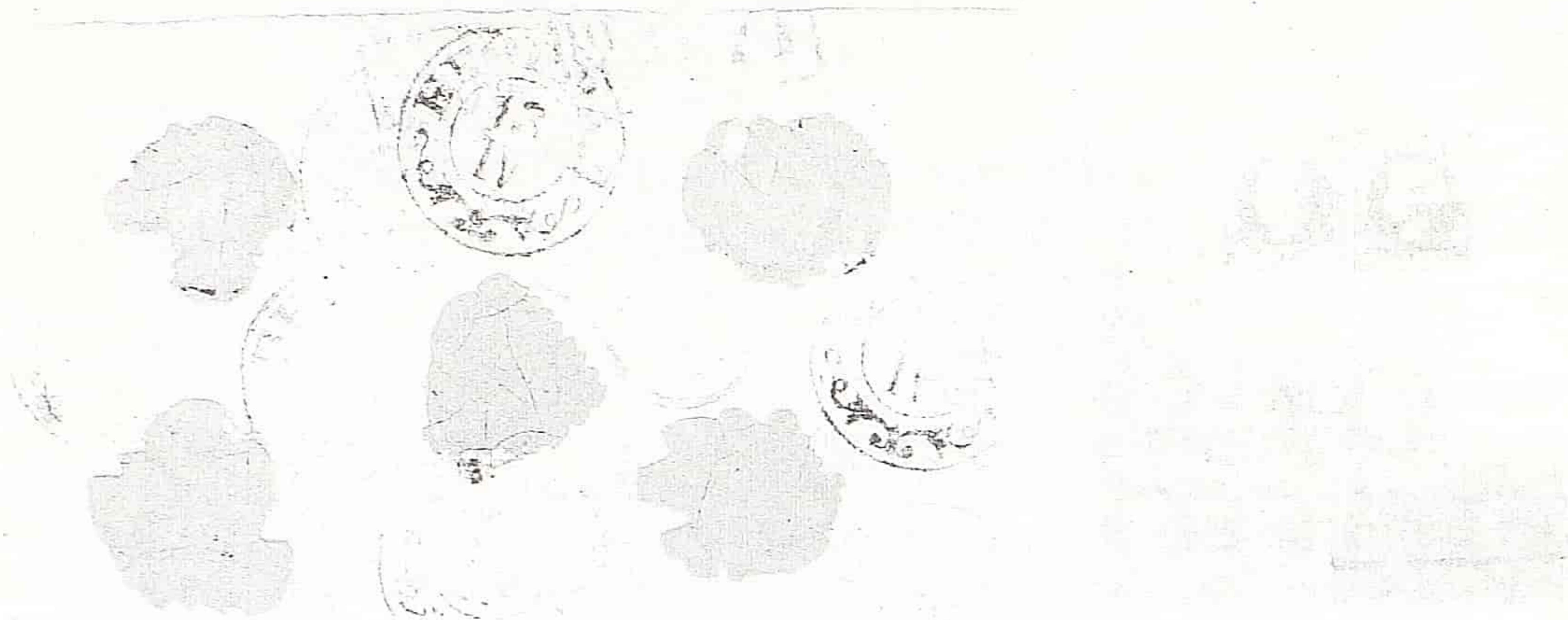
Slika 6

Frankature od 7 maraka od 15 para: poznat je jedan fragment, prikazan sa slici 7, međutim sigurno se na celom pismu nalazila još neka marka, jer 105 para nije bila moguća frankatura.

Slika 7

Frankatura sa 8 maraka od 15 para: poznat je jedan zadnji deo pisma, iz Beograda za Odesu, sa 8 pojedinačnih maraka, kao i fragment sa 8 maraka od 15 para i dopunskim parom o 10 para, što predstavlja 140 para i odgovara pismu treće stope težine, preporučeno sa povratnicom u domaćem saobraćaju. Oba pisma su prikazana na slici 8.

Slika 8

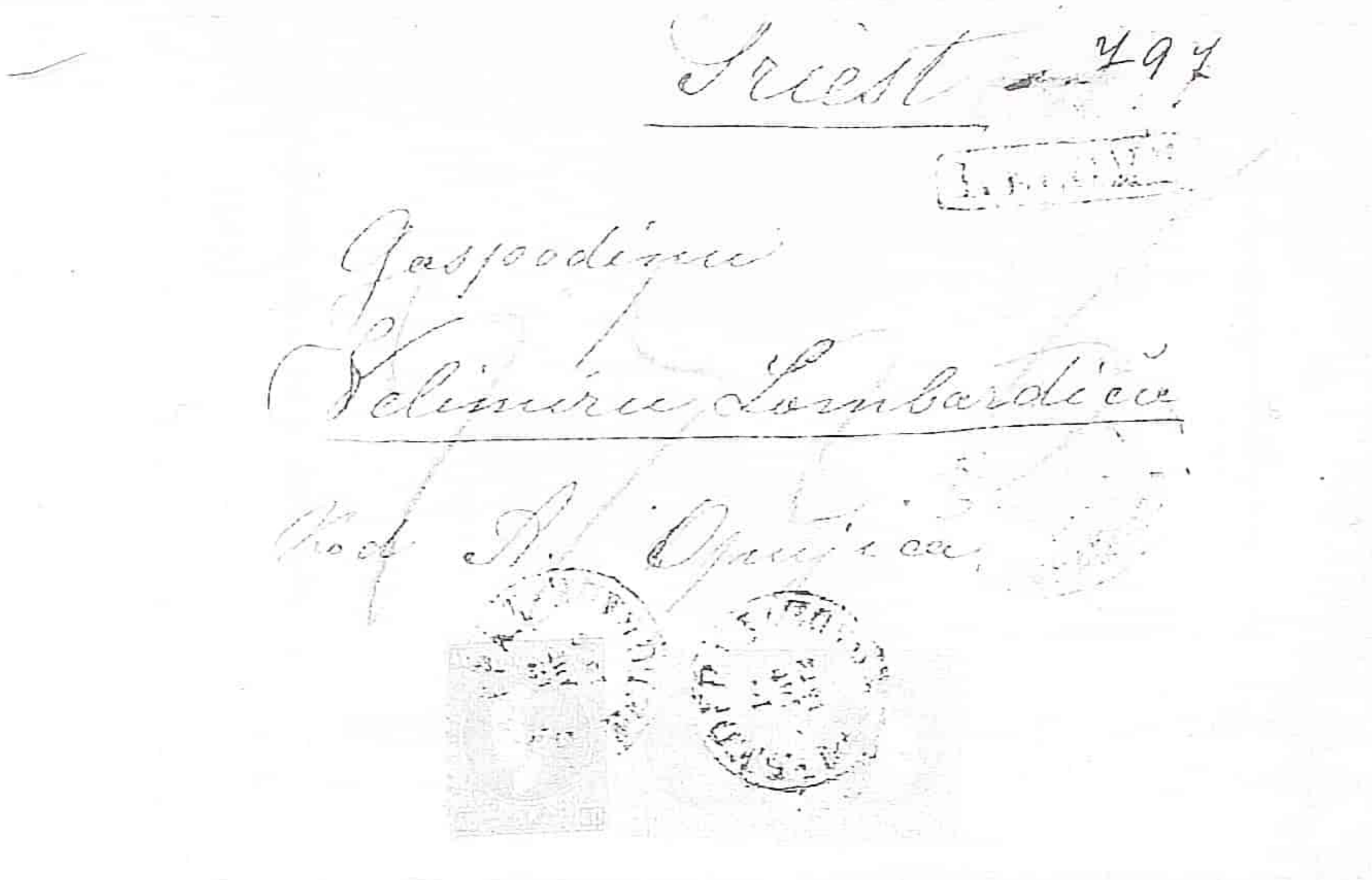
Dvobojne frankature sa markom od 15 para

Poznate su frankature od 15 + 10 (povlašćena tarifa za Mađarsku), 15 + 20 (povlašćena tarifa za Austriju), kao i 15 + 25 na, pismima druge stope težine u domaćem saobraćaju. Nalaze se i pisma ili fragmenti sa parom maraka od 15 i od 35 para, ukupno 100, što predstavlja preporuku sa povratnicom u domaćem saobraćaju. Fragmenti su predstavljeni na slici 9.

Slika 9

Relativno, znatno ređa je kombinacija $2 \times 15 + 40 = 70$ para, preporuka za Austriju posle 1875. godine; pismo je prikazano na slici 10.

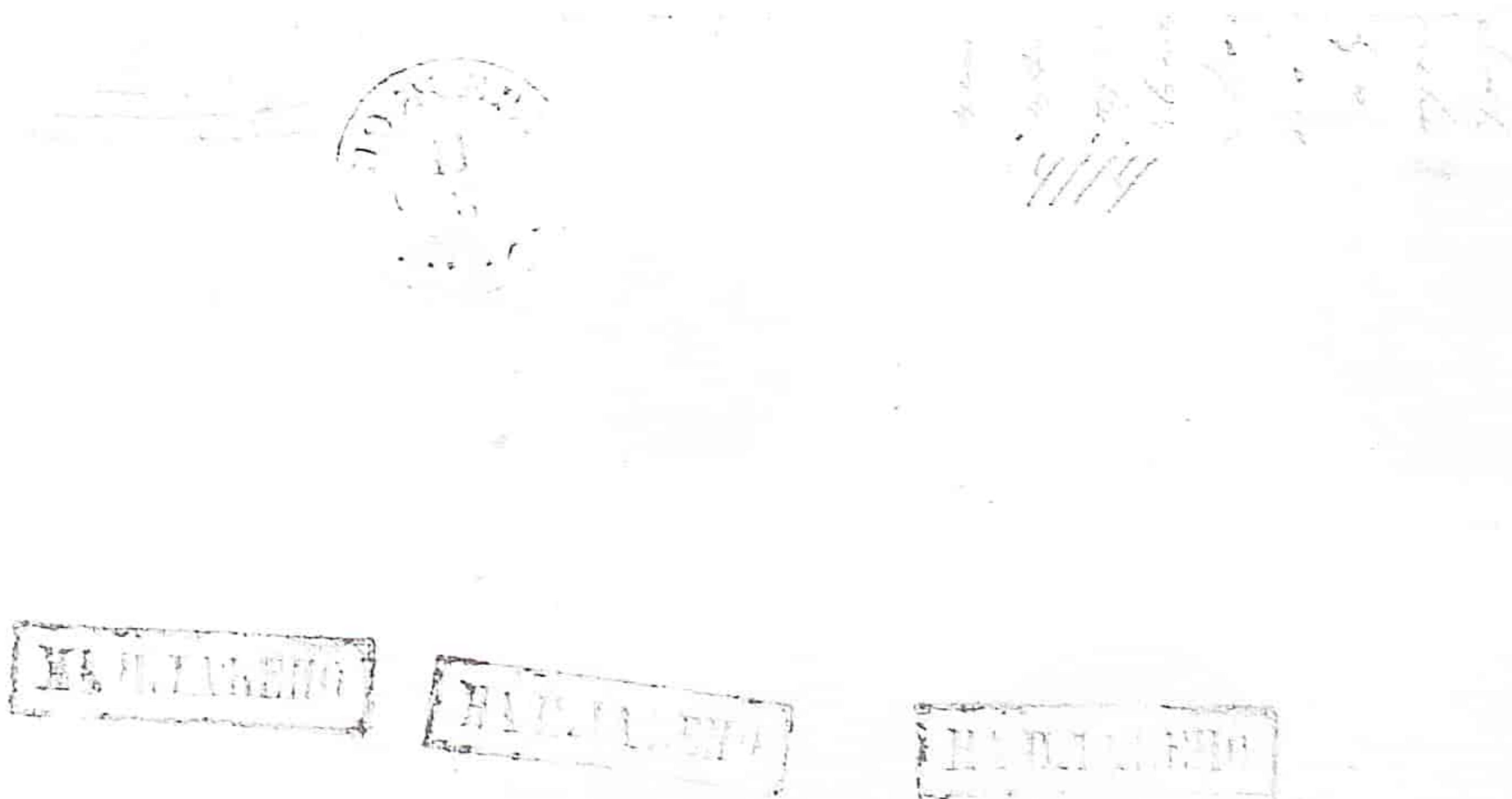

Slika 10

Nabrajanje mogućih, a i poznatih kombinacija ovim nije završeno, jer su marke od 15 para često sastavni deo trobojnih frankatura na pismima za inostranstvo preko Austrije pre 1875. godin., Potrebno je napomenuti da su trobojne frankature uopšte vrlo retke, kako sa, tako i bez marke od 15 para. Do danas sam video najviše oko 20 trobojnih pisama.

Potpunosti radi, treba reći da je poznat jedan fragment sa celom i polovljenom markom od 15 para, koji verovatno potiče sa običnog pisma u zemlji na kome je polovljenje marke od 15 para urađeno zbog trenutnog nedostatka maraka od 10, 20 ili 40 para.

I na kraju, izuzetno retko, obična frankatura za pismo i zemlji sastavljena je od 5 maraka od 1 pare i marke od 15 para. Takva praksa je poznata na poštama Ivanjiva i Požega. Do danas su poznata tri takva fragmenta, kao i jedno jedino celo pisma, sa pošte Požega, prikazano na slici 11.

Slika 11

Prof. dr. Milan Radovanović

PONOVO O KODIRANJU ŽIGOVA VOJNIH POŠTI KRALJEVINE SRBIJE NA SOLUNSKOM FRONTU (1916-1918)

Prvi koji je pisao o žigovima sa Solunskog fronta bio je Deroko E. (1). Ovom području posvećen je sam kraj njegove knjige i to skromno, s obzirom na nedovoljan broj poznatih primeraka žigova, što je i razumljivo za vreme u kome je pisao ovu knjigu i s obzirom na značaj naslova i sadržaj knjige. U ovoj knjizi o žigovima Srbije (*Die Poststempel von Serbien, 1840 bis 1921*) Deroko ne navodi i ne razmatra žigove sa gledišta kodiranja već samo konstatuje njihovo postojanje.

Prema postojećoj literaturi sledeći koji je pisao o vojnim poštama i žigovima bio je A. Petrović (2). Čini se da je Petrović (1949) prvi posle Deroka dao ozbiljan prikaz žigova vojnih pošta, ali se nije bavio tumačenjem kodova, sem konstatacija: "Divizije su imale brojeve od tri brojke, čiji je zbir bio jednak 9. Pošte pešadijskih pukova I poziva imale su četiri puta veće arapske brojeve od pukovskih brojeva."

O ovim žigovima pisao je i M. Rašić (3), utvrdio postojanje pet vrsta žigova, ali nije ulazio u analizu kodova. O vojnim poštama pisao je i V. Prikić (4). Stiče se utisak da je ovaj rad nastao na bazi podataka i usvojene terminologije Petrovića, i, kako ne daje ništa novo, neće biti dalje komentaran. U ostalom deo koji se odnosi na Solunski front je samo deo šireg članka, pa je i logično da nema studiozan karakter vezan za žigove vojnih pošta. Rad Stojanovića (5) ne daje ništa više nego što je ranije objavljeno. U okviru karakterizacije žigova, jedini koji je pisao o žigu vojne pošte VP 208 bio je Vuković M. (6), ali takodje bez analize kodova. Najnovija objavljena istraživanja se odnose na deo "Žigovi srpskih vojnih pošta na Solunskom frontu 1916/1918" u knjizi V. Mićovića "Srbija, 1804-1918, Istorija pošta i žigovi" (7). Autor nije imao za cilj analizu žigova, već da da pregled poznatih i procenu vrednosti svakog od navedenih žigova. Do sada se najstudioznije bavio kodiranjem srpskih vojnih pošta na Solunskom frontu u dva navrata Vukosavljević (8, 9), pokušavajući da na logičan i matematički način dodje do opšteg tumačenja šifarnika koji je osmislio naš poznati matematičar Mihajlo (Mika) Petrović – Alas. U prvom radu (8) M. Vukosavljević uvodi pojam "devetičnog ostatka" i na bazi usvojenog kriterijuma vrši analizu. Konstatacija "Inače u šemi razvrstavanja pukovskih pošta po divizijama našao sam analitičku vezu između njih, ali se to nažalost ne uklapa u ovu šemu kodiranja". Nadalje, "Sigurno da ostaje otvoreno pitanje zašto je kod trećepozivaca uveo rimske brojeve, a kod konjičkih pukova slovne oznake?". U drugom radu (9) Vukosavljević proširuje prethodnu analizu i na Konjičku diviziju (VP 504) i konjičke pukove, definisane ćirilničnim slovima, kao i na VP 208.

Iz priloženog pregleda do sada objavljenih radova u nas i izvan naše zemlje, koje se odnosi na žigove vojnih pošta na Solunskom frontu (koje ne pretenduje da je sveobuhvatan) uočava se postojanje niza nedovoljnih i kontroverznih podataka. Nadalje će biti pokušano da se pitanje kodiranja vojnih pošta pokuša da reši drugim i drugačijim pristupom.

Prema *Essential English Dictionary Collins Cobuild-a*: "Kod predstavlja sistem zamene slova i/ili reči u poruci sa drugim slovom ili rečju, tako da je niko ne može da razume, ukoliko ne poznaje sistem"; "Kod predstavlja grupu brojeva ili slova koji se koriste da se izvrši identifikacija nečega", i "Kod predstavlja bilo koji sistem znakova ili simbola koji ima smisao". Nadalje, "Ime koda se koristi za nekoga ili nešto sa ciljem da se identitet sačuva tajnim".

Polazeći od ovih definicija, i pored toga što su oni u načelu poznati i prihvaćeni, učinjen je

pokušaj da se umesto samo navodjenja parcijalnih tumačenja nađe zadovoljavajući odgovor u celini. Detaljnim razmatranjem svih brojeva vojnih pošti na Solunskom frontu, može se uočiti da je kao vrstan matematičar M. Petrović – Alas koristio tri principa prilikom sastavljanja koda vojnih pošti: princip polazne osnove, princip izlaznog rezultata i princip deljivosti.

- polazna osnova za dekodiranje je zbir brojeva, sam broj ili samo slova,
- izlazni rezultat predstavlja ili direktan odgovor o kojoj se vojnoj formaciji radi ili neka poznata činjenica (ili broj),
- princip deljivosti i nedeljivosti.

Na bazi ovih principa kod brojeva vojnih pošti mogu se uočiti četiri grupe vojnih pošti:

- Grupa u kojoj se nalaze vojne pošte Vrhovne komande i armija (VP 999, VP 111, VP 222, VP 333),
- Grupa u kojoj se nalaze vojne pošte divizija (VP 216, VP 315, VP 414, VP 504, VP 603, VP 711 i VP 801),
- Grupu pukova pešadije i rezerve, i
- Grupu pukova Konjičke divizije (VP OA, ..., VP OG).

Po prvom principu a) zbir brojeva vojne pošte bio je polazna osnova za vojne pošte grupa 1 i 2, sam broj je bio polazna osnova za grupu 3, a slova za grupu 4.

Drugi princip b) gde izlazni rezultat predstavlja direktan odgovor o kojoj se vojnoj formaciji radi odnosi se na grupe pod 1, 3 i 4. Drugi princip b) gde je izlazni rezultat neka poznata činjenica (ili broj) odnosi se na grupu 2 i delimično grupu 1.

Prema trećem principu grupe 1, 2 i 3 su deljive nekim brojem (vojne pošte prve i druge grupe su deljive sa 3, a treće grupe sa 4), a grupa 4 (definisana slovima) svakako se kao nematematička veličina ne može deliti.

Navedeni principi zahtevaju objašnjenje i dokaz. Nadalje će biti svaka od navedene četiri grupe opisana i objašnjena na bazi sva tri principa.

Kod prve grupe u kojoj se nalaze vojne pošte Vrhovne komande i armija, polazna osnova za dekodiranje je zbir, pa kombinujući polaznu osnovu sa navedenim ostalim principima, uočava se postojanje zbirova 27, 3, 6 i 9, koji su svi deljivi sa 3:

- za VP 999: zbir tri devetke je 27, koji je deljiv sa 3, što daje $27:3 = 9$,
- za VP 111: zbir tri jedinice je 3, koji je deljiv sa 3, što daje $3:3 = 1$,
- za VP 222: zbir tri dvojke je 6, koji je deljiv sa 3, što daje $6:3 = 2$, i
- za VP 333: zbir tri trojke je 9, koji je deljiv sa 3, što daje $9:3 = 3$.

Oдавде sledi da je za Vrhovnu komandu izlaz konstanta 9 (ili 27), dok je za armije izlaz direktan odgovor o kojoj se vojnoj formaciji radi definisanoj sa brojevima 1, 2 i 3, odn. Prvoj, Drugoj i Trećoj armiji.

Koristeći sličan način razmišljanja, kod druge grupe, u kojoj se nalaze vojne pošte divizija, zbir iznosi kod svih divizija 9, koji je deljiv sa 3 (ili ostaje 9), pa sledi:

- za VP 216: zbir $2+1+6$ je 9, koji je deljiv sa 3, što daje $9:3 = 3$, ili
- za VP 315: zbir $3+1+5$ je 9, koji je deljiv sa 3, što daje $9:3 = 3$, ili
- za VP 801: zbir $8+0+1$ je 9, koji je deljiv sa 3, što daje $9:3 = 3$ odnosno izlazni rezultat je konstanta 3 (ili 9).

Kod treće grupe (vojnih pošta pukova pešadije i rezerve) polazna osnova za dekodiranje je sam broj, koji je kod svih vojnih pošta deljiv sa četiri i jednoznačno daje odgovor o kom se puku radi. Tako, naprimer: - za VP 4: sam broj je 4, koji je deljiv sa 4, pa je izlaz 1, koji govori da se radi o Prvom pešadijskom puku,

- za VP 8: sam broj je 8, koji je deljiv sa 4, pa je izlaz 2, odnosno koji govori da se radi o Drugom pešadijskom puku,
- za VP 92: sam broj je 92, koji je deljiv sa 4, pa je izlaz broj 23, koji govori da se radi o Dvadesettrećem pešadijskom puku,
- za VP 96: sam broj je 96, koji je deljiv sa 4, pa je izlaz broj 24, koji govori da se radi o Dvade-

set četvrtom pešadijskom puku.

Kako se kod pukova rezerve javljaju samo rimski brojevi (IV, VIII, XII, XVI i XX), koji su deljivi sa 4, analiza je praktično ista pa se neće ponavljati.

Ostaje da se u dosadašnju analizu uklape četvrta grupa - grupa pukova Konjičke divizije (VP OA, VP OB, VP OG, VP OG). Ovde se M.Petrović-Alas poslužio drugim načinom obeležavanja i poigrao sa dešifrantima uvodeći umesto brojeva slova za oznaku vojne pošte. Bez obzira što se čini da je apsolutno nevažno da li je O u oznakama konjičkih pukova slovo ili broj (nula), očigledno je ipak da je slovo, kompatibilno i konsektivno matematičkom načinu mišljenja i označavanja. Ključno je, međutim, uočiti da je A prvo slovo srpske azbuke, B – drugo, V – treće, a G – četvrto. To znači da slovu A odgovara broj 1 (kao prvom slovu azbuke), odnosno da je OA=01 - Prvi konjički puk, da slovu B odgovara broj 2 (kao drugom slovu azbuke), odnosno da je OB=02 - Drugi konjički puk i tako dalje na isti način.

Pitanje rukopisne pošte SP 1917 se takodje uklapa u navedene principe, što je možda i slučajnost: Polazna osnova je zbir (18), deljiv je sa 3 i dobija se izlazni rezultat neka poznata činjenica ili broj, koji iznosi 6 (ili ako se ne deli sa 3 – 18).

Ovim se u suštini odgovara i analizi M.Vukosavljevića: između pojedinih usvojenih načina izražavanja (i obeležavanja) odn. kodova, **nema potrebe tražiti vezu bilo kakve vrste, jer bi se uspostavljanjem odgovarajućih opštih veza, takvim, jednostavnim sistemom kodiranja, koji je još međusobno povezan i prema određenim principima definisan, samo olakšao put i način dekodiranja srpskih vojnih pošta od strane neprijateljskih vojnih snaga.** Kako prvi princip daje tri mogućnosti kodiranja, drugi dve, a treći još dve, ostvaruje se sistem od 12 mogućih kombinacija. Pri ovom nije uzet u obzir dodatni otežavajući princip za neprijateljske snage korišćenja dvo-cifrenih i trocifrenih arapskih brojeva, rimskih brojeva i slova kao simbola za obeležavanje vojnih pošta. To je i razlog što je M.Petrović Alas ostvario sistem kao kombinaciju različitih principa prihvatljiv i jednostavan za srpske vojne snage, a teško dokučiv neprijatelju.

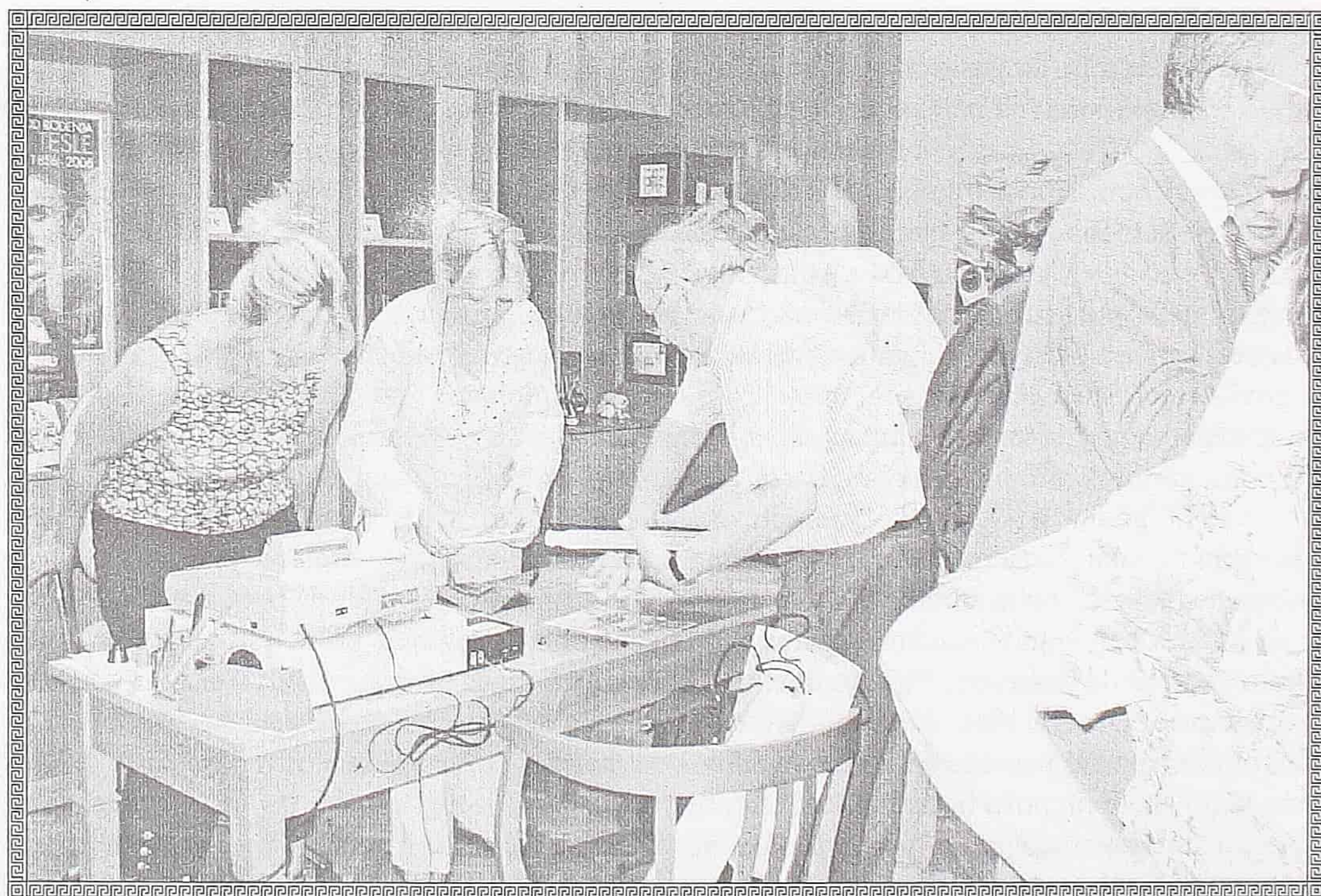
Pri kraju treba naglasiti da je učinjen pokušaj da se tema kodiranja detaljnije istraži i argumentuje. Prva informacija nadjena je u "Wikipedia - Free Encyclopedia" gde se konstatuje, pored opisa života, i: "Učestvovao je u Balkanskim ratovima i Prvom svetskom ratu kao oficir, a posle rata kao rezervni oficir. Koristio je kriptografiju, tako da je njegov šifarnik korišćen u Jugoslovenskoj armiji dugo vremena (do Drugog svetskog rata)". Nadalje, u ediciji Život i dela srpskih naučnika, J.Kečkić, pišući o M.Petroviću Alasu, konstatuje "Glavni vid saradnje Mihaila Petrovića sa vojskom odnosio se na kriptografiju. Još 1898. god. Petrovića je angažovao predsednik Vlade Vladan Đorđević da oceni sistem šifrovanja Živojina Ćirića. Od tada se Petrović zainteresovao za tu problematiku i njegovi sistemi šifrovanja bili su u upotrebi (u vojsci i diplomatiji) od 1899. do 1941. godine". U daljem traganju pregledana su Sabrana dela Mihajla Petrovića – Alasa u 15 knjiga, ali ni tu nema traga o kodiranju vojnih pošta na Solunskom frontu. Doduše nađeni su podaci da je Mihailo Petrović Alas 1917. godine u Švajcarskoj radio i uspešno uradio šifarnik, za koji mu je N.Pašić platio 600 švajcarskih franaka. Nažalost ovi podaci se odnose na šifarnik za vojnu i diplomatsku poštu, a ne na vojne pošte na Solunskom frontu. O istom šifarniku je kasnije (1928. god) držao predavanja za oficire na Kraljevskoj vojnoj akademiji. Da se ovaj rad ne odnosi na vojne pošte na Solunskom frontu govori i podatak da je radjen 1917. godine, a kodovi vojnih pošta na Solunskom frontu su počeli da se koriste maja meseca 1916. Naravno ovo otvara čak i pitanje autorstva Mihaila Petrovića Alasa, jer niko (koliko mi je poznato na osnovu raspoložive literature) nije argumentovao dokazao da je on tvorac kodova vojnih pošti na Solunskom frontu. Ipak sagledavajući opus rada, kao i uspostavljenju i višegodišnju saradnju sa vojskom Kraljevine Srbije, a kasnije i Kraljevine Jugoslavije, daje dovoljno argumenata da se prihvati uvreženo mišljenje o tvorcu kodova vojnih pošta na Solunskom frontu.

Naravno ovim se otvara mogućnost i daljeg tumačenja i traženja odgovora o principima

kodiranja vojnih pošta Srpske vojske na Solunskom frontu, što onim koji se bave ovim delom poštanske istorije može samo da poveća znatiželju i zadovoljstvo u daljem radu.

Literatura:

1. Derocco E., Die Poststempel von Serbien, 1840 bis 1921, Die Postmarke, Wien, 1936.
2. Petrović J.A., Srpske vojne pošte i žigovi, Filatelista br. ?, decembar 1949
3. Rašić R.M., The postal history and postage stamps of Serbia, Collectors club handbook No.25, 1979
4. Prikić V., 70 godina od proboja Solunskog fronta i 70 godina od obrazovanja Jugoslavije, Filatelista br.206, decembar 1988
5. Stojanović, D., La Serbie dans la guerre 1914-1918 avec l'accent particulier pour la periode 1916-1918, ARGE, 133, 1995
6. Vuković R.V., Die Militaere Poststempel der serbischen Drina-Division 1916-1918, ARGE,
7. Mićović V., Srbija, 1804-1918, Istorija pošta i žigovi, Beograd, 2003.
8. Vukosavljević M., Kodiranje srpskih vojnih pošta na Solunskom frontu, Filatelista br.209, 1991
9. Vukosavljević M., Kodiranje srpskih vojnih pošta na Solunskom frontu, Filatelista br.217-218, 1995
10. Essential English Dictionary Collins Cobuild, London-Glasgow, 1988
11. <http://en.wikipedia.org>
12. Kečkić J., Mihailo Petrović Alas (1868-1943), Život i delo srpskih naučnika,
13. Sabrana dela Mihajla Petrovića Alasa, Zavod za izdavanje udžbenika, Beograd.

SRBIJAFILA XIV - Predstavnici filatelističkih saveza Balkana - gosti naše izložbe u poseti prodavnici JUGOMARKE. Veoma zadovoljni izborom maraka koje su kupovali.

Prof. dr. Milan Radovanović

PREPISKA SA SRBIJOM OKUPIRANOM OD STRANE KUK ZA VREME PRVOG SVETSKOG RATA

O prepisci između pripadnika srpski vojnih snaga i izbeglica, sa jedne strane, i porodica i poznanika u Srbiji, sa druge strane, u našoj stručnoj literaturi se malo (1) ili nimalo nije pisalo. O ovoj temi je u više navrata (2, 3, 4), međutim, pisao dr.H.Dietz. Prema Dietz-u: “Tokom vremena pokazalo se da je neutralna Švajcarska bila “pretovarno” mesto za poštanski saobraćaj srpskih vojnika i izbeglica sa domovinom. Pri tome su Crveni krst Srbije, ali i veliki broj privatnih osoba pomagali da se ova prepiska ostvaruje i održava. Iz razumljivih razloga pripadnici srpskih vojnih snaga nisu smeli da navedu naziv vojne pošte, pa čak ni mesto odakle se javljaju, već su morali da se koriste nekom “zaštitnom” adresom. Tako je nastala praksa da su srpski vojnici stacionirani u Grčkoj svoju prepisku pisali na švajcarskim dopisnim kartama, koje su, onda, u zatvorenim omotima slane na “zaštitnu” adresu u Švajcarsku preko francuske pošte uz odgovarajuće frankiranje. Kao i sve pošiljke za inostranstvo, ove karte su prolazile srpsku i francusku cenzuru, pri čemu je žig cenzure bio samo na omotu, a ne i na kartama u omotu. Primaoci ovih omota su bili najčešće Aca Dinić i Katerina Voegeli, koji su švajcarske karte iz omota onda slali normalnom švajcarskom poštom za Srbiju. Ove karte, zajedno sa sličnim kartama od strane naših izbeglica prolazile su austrougarsku cenzuru (najčešće Feldkirch ili Gemeinsames Zentr.Nachweis.Buero /Censur Abteilung / Wien), pre nego što su konačno dospevale u Srbiju.”

To je i razlog što je većina postojeće pošte iz ovog perioda (koja se nalazi veoma često na pokazanim izlošcima) sa višestruko većom frankaturom upućena iz Grčke na već pomenuta imena (Aca Dinić i Katerina Voegeli) u Švajcarskoj.

Postavke H.Dietza, iznesene u prethodnom tekstu koje opisuju put poštanskih objekata za Srbiju iz Grčke su tačne, sa tom razlikom, ipak, što se **ne radi o praksi**, kako to H.Dietz navodi, već o **organizovanom, osmišljenom i utvrđenom načinu korespondiranja** – definisanog od strane srpskih vojnih vlasti u Grčkoj. Naime, i pored toga što se u više navrata od strane odgovornih u Vrhovnoj komandi izdavala naredbe o načinu komuniciranja naših vojnika (naredba O/br.1537 načelnika štaba Vrhovne komande u Solunu od 04. 06. 1916. i naredba Pov.INO Br.382 od 05. 09. 1916. Ministra vojnog), kako sa neutralnim i savezničkim zemljama, tako i sa porobljenom Srbijom, 8. septembra 1917. moralo je ponovo da se Naredbom P.T. br.2053 od 08. 09. 1917. godine daju precizna uputstva i naredi njihovo poštovanje, kako sledi:

NAREDBA P.T. Br.2053**NAČELNIKA ŠTABA VRHOVNE KOMANDE****ZA 8. SEPTEMBAR 1917. GODINE**

Primećeno je da se korespondencija, koju oficiri, činovnici i vojnici, šalju svojim porodicama u Srbiju, sačinjava pogrešno i proizvoljno, usled čega mnoge karte i pošiljke novca ne stižu onamo kuda su upućene, jer ih neprijateljska cenzura ne propušta, a prepisku i uništava, kad ne odgovara propisima koji postoje o tome. Ovo proističe i s toga, što mnogima nisu poznate naredbe i uputi, po kojima se treba upravljati, prilikom pisanja karata i slanja novca za Srbiju, kao i stoga, što su uputi često menjani, po meri postignutih rezultata u dobijanju poštanske veze sa Srbijom.

Da bi se za u buduće regulisao tačan postupak pri pisanju karata i slanja novca, i da bi svako bio upoznat sa propisima koji važe za ovu prepisku i slanje novca za Srbiju

NAREĐUJEM:**I PREPISKA SA SRBIJOM**

Prepiska sa Srbijom može se vršiti samo i jedino na švajcarskim poštanskim kartama sa utisnutom markom. Karte drugog izdanja, kao i pisma, ne mogu se slati, i ako ih bude poništavaće se.

Za Srbiju okupiranu austrijskom vojskom, tekst u karti mora biti ispisan latinicom. U adresi, pred imenom adresata, mora biti napisano: "Gouvernement General de Belgrade (Serbie)", zatim prezime i ime lica kome se karta šalje, ulica i broj stana i mesto opredeljenja. Adresa mora biti napisana čitko i tačno, jer inače neprijateljska pošta neće isporučiti kartu. Karte upućene za sela mogu se slati samo preko poznanika i prijatelja u najbližoj varoši.

Za Srbiju okupiranu bugarskom vojskom, tekst može biti napisan i ćirilicom (preporučljivo je latinicom) ali adresa uvek i samo latinicom, a zatim adresu, naravno tačno i čitko. U adresi pred imenom adresata staviti "Croix Rouge bulgarie...", a zatim adresu naprimer: "Croix Rouge bulgarie – Sofia – za Dušana Pavlovića selo Russje, Knjaževac".

Za Crnu Goru isto kao i za krajeve Srbije pod Austrijom, s tim, da se pred imenom adresata uvek stavlja: "Gouvernement General de Cetigne (Montenegro)"

Tekst u karti mora biti koncizan i ograničen samo na saopštenja porodičnog karaktera, ...

Na adresnoj strani karte, a na mestu za to određenom, pošiljaoci će stavljati svoje adrese ovako:

ZA JEDINICE U SASTAVU DIVIZIJA:

čin, ime i prezime pošiljaoca, četa, bataljon (odnosno puk ili divizijon i bateriju za artiljerijske jedinice i eskadron za konjicu) i broj pošte. Na primer:

ZA SITNE DELOVE U SASTAVU DIVIZIJA I ARMIJA:

Pored, čina i imena i prezimena, staviti naziv jedinice i broj divizijske odnosno armijske pošte, na pr:

ZA ARMIJSKE I DIVIZIJSKE ŠTABOVE:

Čin, ime i prezime i broj pošte, na pr: ...

ZA JEDINICE I USTANOVE POD MINISTARSTVOM VOJNIM:

Čin, ime i prezime, jedinica i broj pošte. Na pr:....

ZA OBLASNE DIVIZIJE:

Čin, ime i prezime, naziv oblasne divizije i broj pošte. Na pr:.....

7.) *Ovako napisane karte, pošiljaoci koji se služe pukovskim poštama, kod kojih nema cenzora, predavaće iste svojim starešinama, koji će ih, shodno čl. 23 Uredbe o vojnoj cenzuri pročitati, pa, pošto se uvere da su napisane prema ovoj naredbi, sprovesti sa aktom pošti Vrhovne komande u Solun, preko svoje pukovske pošte, naznačivši u aktu, da su karte pregledali, kao i broj koliko se šalje karata. Na samim kartama ne stavljati nikakvu oznaku da je karta cenzurisana, odnosno pregledana. ...*

8.) *Na kartama ne sme biti žiga, niti ma kakvog znaka cenzure, zato će cenzori kod divizijskih i armijskih pošta, takve karte posle pregleda spakovati u naročiti paket ili kesu i predati Crvenog Krsta pošti sa aktom, u kome će biti označeno: koliko paket sadrži karata i da su cenzurisane. Šef cenzora će staviti svoj žig i potpis. Pošte će ove pakete (kese) otpravljati u zatvorima u kojima otpravljaju ostalu poštu, a odatle Crvenom Krstu.*

.....

10.) *Načelnik Poštan.-Telegrafskog odeljenja Vrhovne komande preduzeće sporazumno sa Upravnikom Obaveštajnog biroa da se operativnoj vojsci zagarantuje dovoljna količina švajcarskih karata i spremiće naredbu, kojom će se regulisati postupak u trebovanju, izdavanju i podeli ovih karata.*

*Po zapovesti Vrhovnog Komandanta,
NAČELNIK ŠTABA,
Đeneral,
PET. BOJOVIĆ, S.R.*

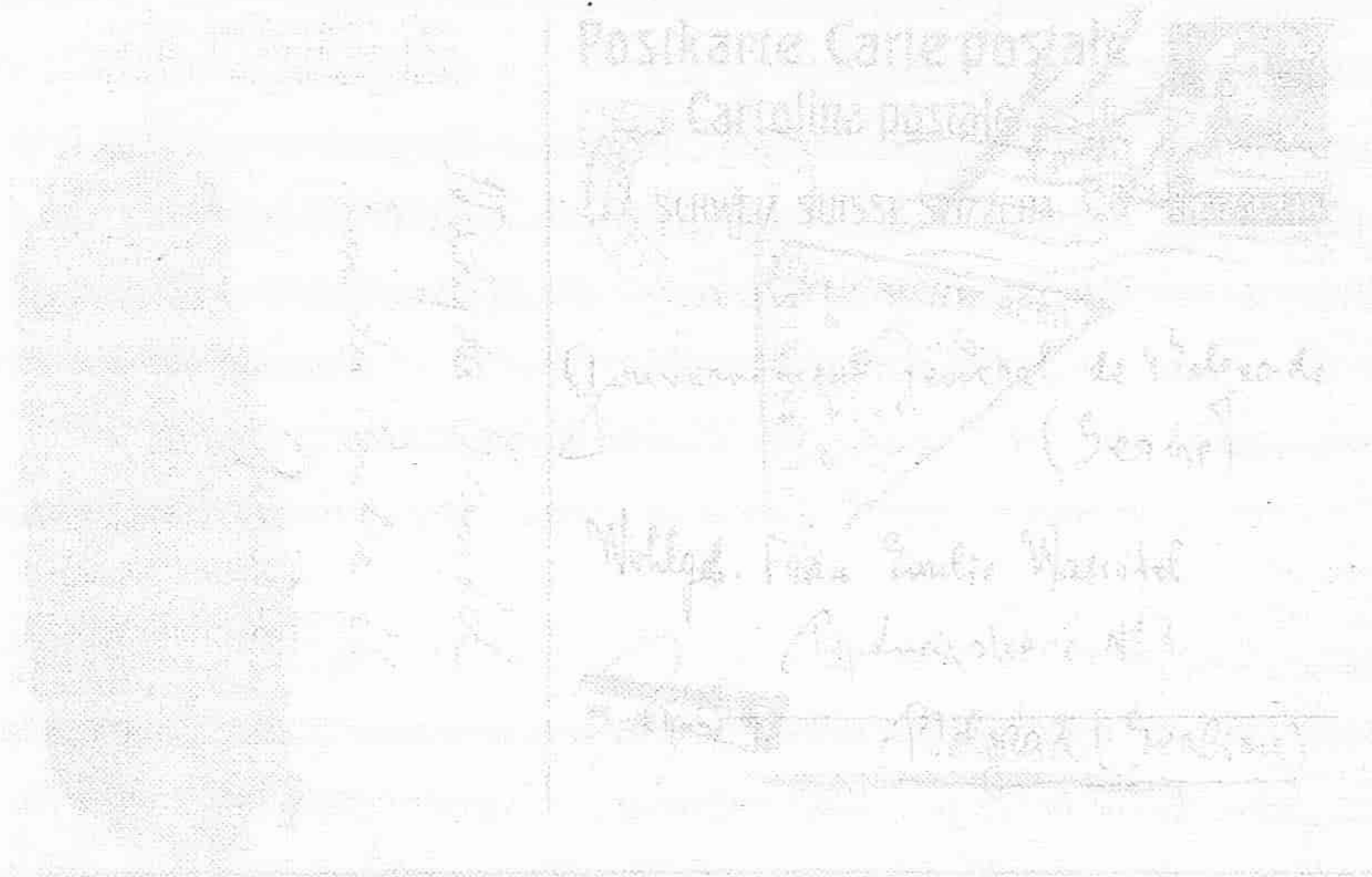
Ne ulazeći u celokupnu oblast koju naredba pokriva, do sada nedovoljno jasno definisani podaci odnose se na prepisku sa Srbijom gde se u sažetom obliku decidirano navodi:

- Prepiska sa Srbijom može se vršiti samo i jedino na švajcarskim poštanskim kartama sa utisnutom markom,
- Ovako napisane karte predavaće iste svojim starešinama, koji će ih, po pregledu sprovesti pošti Vrhovne komande u Solun,
- Na kartama ne sme biti žiga, niti ma kakvog znaka cenzure,

Pošte će ove pakete (kese) otpravljati u zatvorima u kojima otpravljaju ostalu poštu, a odatle Crvenom Krstu.

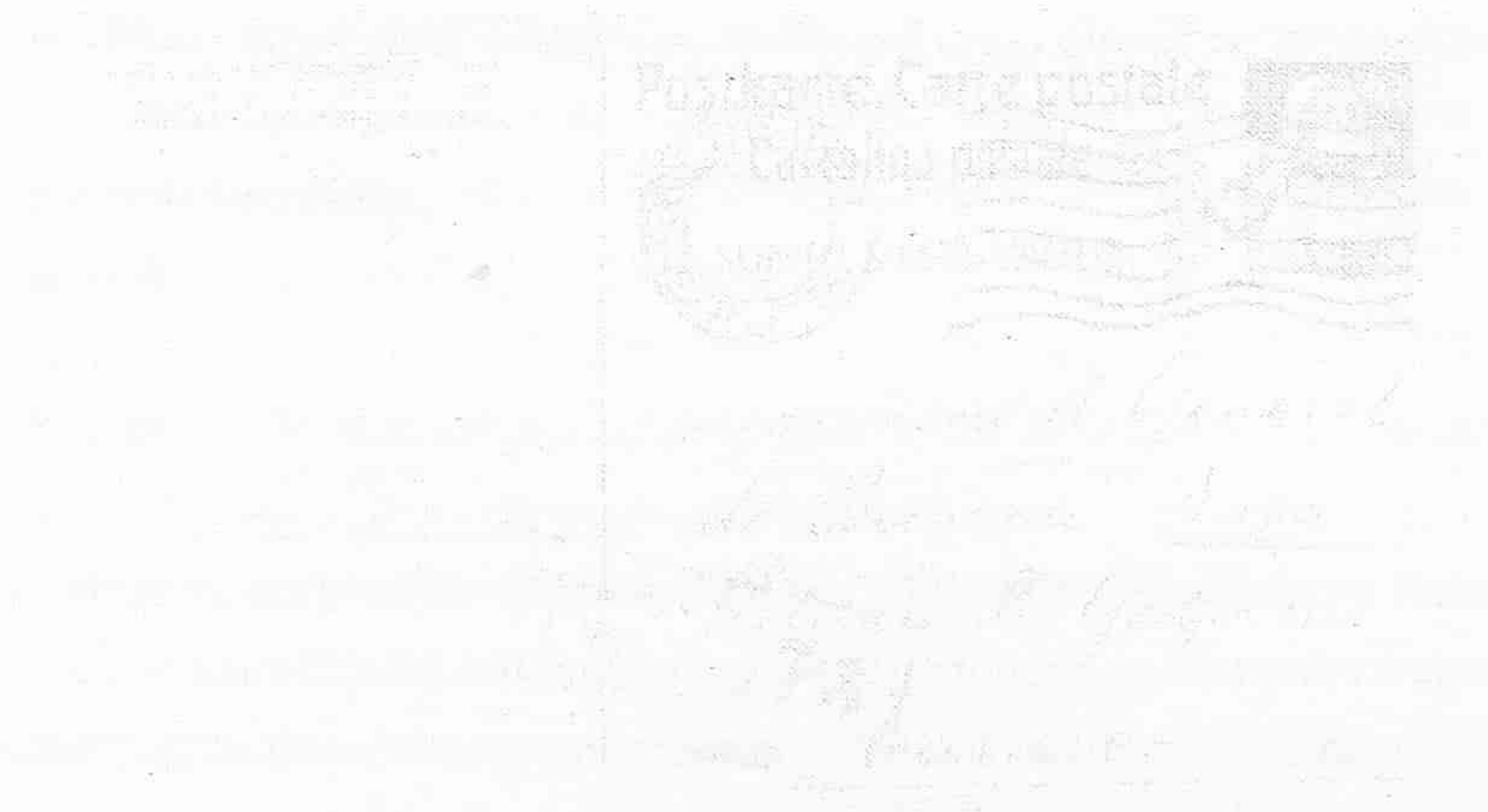
Odavde nedvosmisleno sledi zaključak da se **ne radi o praksi**, kako to navodi H.Dietz, već o **naredbi**.

Pregledom većeg broja poštanskih objekata iz ovog perioda uočeno je da je naredba u veoma velikom broju slučajeva poštovana (Sl.1).

Sl.1 Švajcarska dopisna karta za inostrani sabračaj upućena preko Crvenog krsta Srbije za Valjevo, cenzurisana u Feldkirch-u, napisana u svemu prema Naredbi P.T. Br.2053.

U retkim slučajevima Naredba P.T. Br.2053 nije poštovana, ali je karta ipak bila propuštena od strane austrougarskih vlasti (Sl.2).

Sl.2 Švajcarska dopisna karta za inostrani sabračaj upućena za Beograd, cenzurisana od strane srpske cenzure ("Pregledala vojna cenziura br.??") u Solumu i u Feldkirch-u.

U odredjenim slučajevima, kada sama srpska cenzura u Solunu nije poštovala Naredbu P.T.Br.2053, izgleda da je naknadno pokušano da se cenzurni žig ukloni, da bi karta ipak stigla na odredište (Sl.3).

Sl.3 Švajcarska dopisna karta za inostrani sabračaj upućena iz Srbije za Beograd, cenzurisana i u Feldkirch-u i u Gemeinsames Zentr.Nachweis.Buero /Censur Abteilung / Wien, gde se vidi, verovatno, precrtani žig vojne cenzure.

Na osnovu svega se može zaključiti da je prepiska sa Srbijom, okupirane od strane Austro-ugarske monarhije i Bugarske, preko Švajcarske bila jasno definisana i odredjena pomenutom Naredbom Br. 2053.

Literatura:

- 1) Prikić V., Prepiska srpskih građana, zarobljenika i vojnih lica naročito o novčanim doznakama 1916-1918 godine, Filatelista br.208, april-maj 1990.,
- 2) Dietz H., Feldpost ueber Deckadressen, ARGE Yu 12/79,
- 3) Dietz H., Ungewoehnliche Postwege fuer die Heimat-Korrespondenz der serbischen Armeeingehoerigen in Exil 1916-1918, ARGE Yu 33/87
- 4) Dietz H., Die Post der Serbien im Exil 1916-1918, ARGE Yu 34/88

Prim. dr. Aleksandar Brusin

SPECIJALIZACIJA FRANKO MARAKA "PARTIZANSKI MOTIVI"

Zbog aktuelnosti ova tema je obrađivana i dopunjavana više puta. Marke ovog izdanja pobuđuju interesovanje i danas zbog:

- . velikih tiraža,
- . više ponovljenih štampanja jednog istog izdanja,
- . štampanja u promenjenim bojama,
- . preštampavanja radi promene naziva države,
- . ponovnog emitovanja u promenjenim bojama sa preštampavanjem,
- . razlike u gumiranju i u nijansama boja,
- . brojnim nepravilnostima-varijetetima i greškama na markama.

Ovakva velika raznovrsnost i obilje materijala od emitovanja krajem 1945. do prestanka važnosti 03.12.1951., bio je izazov za novu specijalnu obradu.

Osnovnu seriju maraka "Partizanski motivi" obrazuju 12 vrednosti sa 5 motiva, koji se ponavljaju u različitim bojama i nominalama: "borci u koloni", "partizani u akciji", "maršal Tito", "grad Jajce" i "partizanka sa zastavom".

Prve marke emitovane su 09. oktobra 1945. godine, a zatim sukcesivno do 02. novembra iste godine. Tokom 1946. i 1947., marke su doštampavane i zato postoje varijeteti i razlike u papiru, gumi i boji.

Marke su štampane u jednoboju knjigotisku, prvo na jednostrano zaštićenom kredastom, a zatim na običnom papiru, različite strukture i debljine. Guma je bela, žućkastožuta, žutosmeđa prugasta. Zupčanje češljasto 12", a tiraži vrlo visoki, između 3 i 187 miliona primeraka*.

Tiraži i vreme emitovanja

0,50 din.	30.10.1945.	187.105.400 primeraka
1.00 din.	25.10.1945.	108.166.300 primeraka
1.50 din.	30.10.1945.	57.457.700 primeraka
2.00 din.	08.10.1945.	115.634.800 primeraka
3.00 din.	30.10.1945.	8.192.000 primeraka
4.00 din.	18.10.1945.	16.165.300 primeraka
5.00 din.	25.10.1945.	10.282.400 primeraka
6.00 din.	25.10.1945.	18.179.900 primeraka
9.00 din.	18.10.1945.	9.551.800 primeraka
12.00 din.	18.10.1945.	4.972.100 primeraka
16.00 din.	03.11.1945.	3.527.400 primeraka
20.00 din.	03.11.1945.	10.387.000 primeraka

* Zvanični podaci časopisa "Bernar Briefmarken-Zeitung", 1951.

Klasifikacija maraka ovog izdanja obavljena je na osnovu:

- A. Vrste, strukture i punoće papira
- B. Vrste, varijeteta i tipa gumiranja
- C. Boje i nijansi boja

A. VRSTE PAPIRA

U okviru dve osnovne vrste papira, jednostrano zaštićenog kredastog i običnog papira treba razlikovati punoću* i strukturu papira. U obe osnovne vrste, razlikujemo tri podvrste papira po debljini:

- običan,
- polutanak,
- tanak.

U pogledu strukture papira razlikujemo :

- homogen,
- porozan,
- porozno-mrežast,
- mrežast.

Kredast papir lako se razlikuje od običnog, ukoliko je ovaj kvalitetan, što često nije, jer se odlikuje jakim sjajem i glatkoćom. Međutim, često se meša sa običnim, jače satiniranim papirom, sličnih osobina. Na ispitivanom materijalu to se uočava na vrednostima od 2.00, 4.00, 6.00, 16.00 i 20.00 dinara. Kredast papir je beo, ređe sa žućkastim tonom, homogene strukture, a tanke punoće, porozan.

Običan papir je bogatiji i raznovrsniji u poređenju sa kredastim**, jer su utvrđene sve podvrste debljine i strukture papira, a prikazane su na tabeli 1.

B. VRSTE GUMIRANJA (GUMA)

Guma maraka sa partizanskim motivima obiluje brojnim razlikama. Kako bi ih uočili i klasifikovali, osvrnućemo se ukratko na tehničko - tehnološke postupke gumiranja.

Guma /lepak/ nanosi se na gumene valjke, a sa ovih na papir iz rolne koji se kreće ispod valjka. Nanošenje može biti ujednačeno /tanje ili deblje/ ili neujednačeno, grubo, neravnomerno raspoređeno na poleđinin papira. Tokom dužeg rada gumeni valjci se troše i oštećuju ili se nedovoljno čiste. Te promene ostavljaju traga na gumi i otiskuju se u vidu pruga, crta ili tačaka. Takav gumirani papir prenosi se na cilindre za sušenje. Nejednako zagrevanje cilindra nastaje kao posledica popuštanja i olabavljenja pojedinih cilindra, zbog dužeg rada /radilo se u tri smene/ ili neautomatizovane klimatizacije. Zbog toga, gumirani papir se suši sporije ili brže, a na višim temperaturama guma postaje žuta, isparava brže, gubi sjaj i skuplja se u žutosmedja zrnca /karamelizacija/.

* Merenje PUNOĆE papira obavljeno je na neupotrebljenim markama sa originalnom gumom, piknometrom ERO-CL 2. Podelu smo izvršili prema dobijenim vrednostima, a veličine koje smo dobili (srednje vrednosti), mereći ih na više tačaka iste marke. Debljina-punoća papira meri se piknometrom 1/1000mm, a u novije vreme težinskim jedinicama-gramima:

-pelir papir	od 0,0030 mm	do 0.0050 mm
-tanak papir	od 0.0050 mm	do 0.0065 mm
-polutanak/srednji/	od 0.0065 mm	do 0.0085 mm
-običan papir	od 0.0085 mm	do 0.0105 mm
-pun, debeo papir	od 0.0105 mm	do 0.0120 mm
-puniji /deblji/ papir	od 0.0120 mm	do 0.0135 mm
-ekstremno puni papiri su preko 0.0135 mm		

** Marke na ovom papiru štampane su samo jednom i korišćene do utroška.

Uočivši nastale promene i razlike izvršili smo klasifikaciju gumiranja na dve vrste /A i B/ i tri tipa /a,b,c/.

- A. Ujednačeno gumiranje /guma/
- B. Neujednačeno gumiranje /guma/

Ujednačeno gumiranje /guma/ može biti :

- Aa. bela, glatka, sjajna, prozirna
- Ab. žućkasto-žuta, glatka, sjajna, prozirna

Neujednačeno gumiranje /guma/ može biti:

Bc. žućkasto-žuta, žutosmeđa, hrapava /ređe glatka/, prugasto-zrnasta, polusjajna /redje sjajna/. Pruge su slabije ili uočljivije, horizontalno ili vertikalno položene zavisno od formata marke sa sitnim zrnima /redje bez njih/, raspoređenim duž pruga.

Jedna varijanta /podvrsta/ neujednačenog gumiranja /gume/ je mat guma /bez sjaja/. Uočava se jedino na nominali 1,50 din. na običnom papiru, a ređe na kredastom od 3.00, 5.00, 6.00 i 16.00 dinara, ali bez pruga i zrnaca.

Punoća gume u uslovima današnje tehnologije iznosi 0,0005 mm, a u našem materijalu između 0,0007 i 0,0010 mm, zavisno od ujednačene ili neujednačene gume.

Upoređivanje i analiziranje ovakvih razlika i raznovrsnosti u vrsti i tipu gume, upućuje nas na zaključak :

da se gumiranje maraka obavljalo na više uređaja različite savremenosti,
da postoje razlike na obe osnovne vrste papira i međusobno se jasno uočavaju. Međutim, razlike postoje i na istoj vrsti papira, ne samo na različitim vrednostima, već i na istim, ali različite punoće ili strukture papira /Tabela 2/,

da bez obzira na vrstu papira, vrstu i tip gumiranja, preovlađuje guma Ab i Bc nad Aa tipom,

- zastupljenost gumiranja Bc uočava se u 2/3 slučajeva, na kredastom papiru,
- guma tipa Aa postoji na nominalama 2.00, 4.00, 9.00 i 12.00 dinara kredastog papira, a na običnom papiru na vrednostima 1.00, 4.00, 12.00, 20.00 i 16.00 /jarko zelenoplava/ i retko kod 0.50, 2.00 i 6.00 dinara,

- guma tipa Ab konstatovana je kod kredastog papira samo kod vrednosti od 2.00 dinara i na svim nominalama običnog papira izuzev 12.00 dinara,

- redje se uočavaju primerci maraka Bc gume na običnom papiru i to na vrednostima od 0.50, 1.00, 2.00 i 3.00 dinara, a pojedine marke imaju obrnut raspored pruga u odnosu na format marke. To se dešava u slučajevima krpljenja /spajanja/ pokidanog papira iz rolne, kada se „zakrpa“ postavi okretanjem za 90 stepeni od smera kretanja trake*.

C. BOJE MARAKA

Marke “partizanske serije” štampane su više te postoje razlike u osnovnim bojama, nijansama i tonovima a zbog neujednačene zasićenosti bojom, te vrste, punoće i strukture papira**.

Prikazane su tipične osnovne boje, koje se međusobno jasno i lako raspoznaju. Razlike se uočavaju na obe osnovne vrste papira, sem ukoliko nanos krede nije ravnomerno raspoređen i lošeg je kvaliteta ili je papir manje uglačan (satiniran). Tada je teško uočiti razliku na dve vrste papira iste nominale i boje. Nijanse nastaju zbog različite zasićenosti jednom bojom, a tonovi - toniranja kao

* U toku štampe još češće kada se gumirani papir /gumiranje se obavlja pre štampe/ okrene za 90 stepeni i uloži u štamparsku mašinu.

** Za klasifikaciju boja korišćen je katalog MICHEL FARBENFUERER.

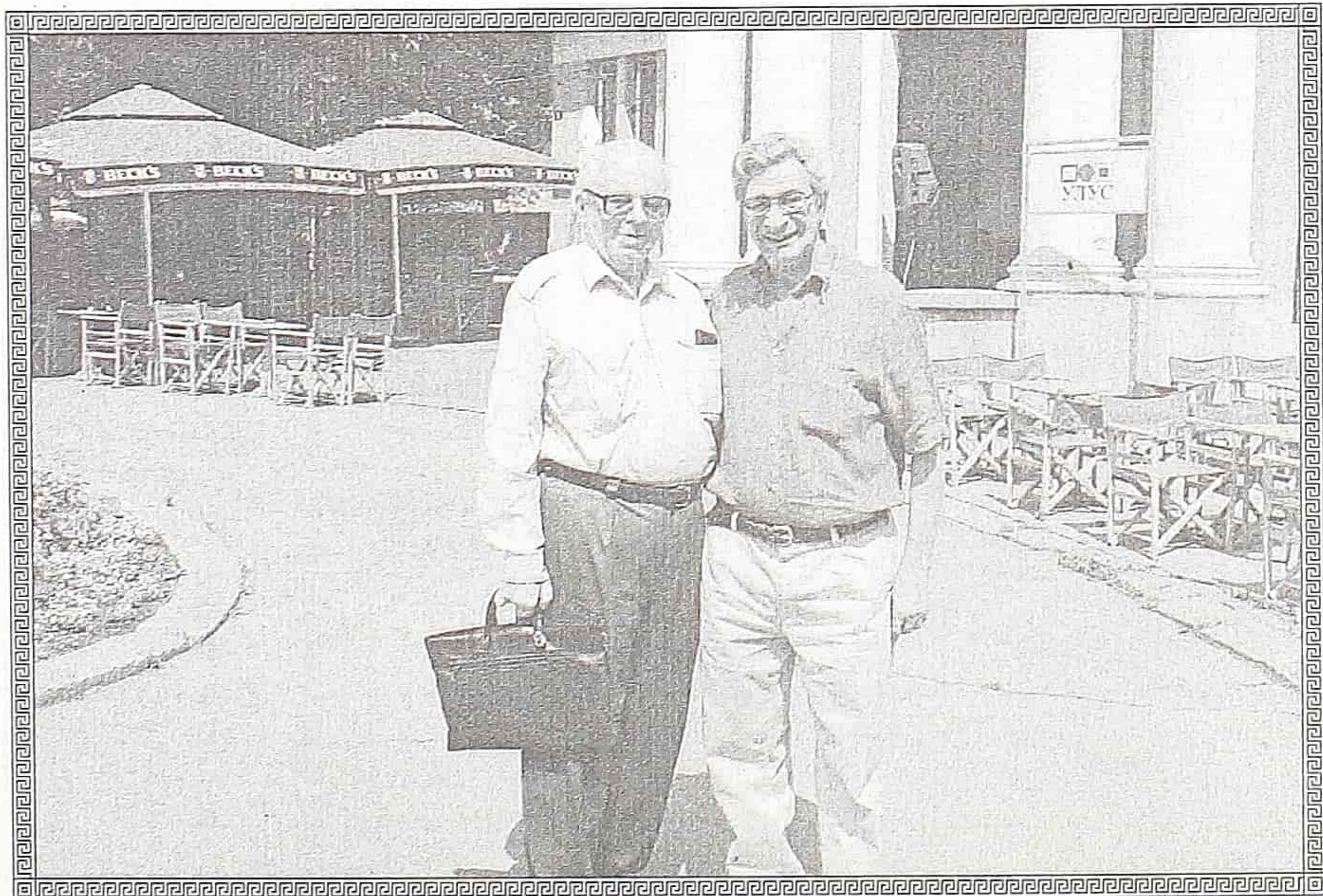
posledica razlike u pritisku štampe knjigotiska na pojedinim tačkama površine marke. Kako je pritisak najveći na ivicama kalupa - klišea odnosno marke, tu je i zasićenje bojom najizrazitije.

Razlike naizgled iste boje na kredastom i običnom papiru vide se na vrednostima od 1.00, 1.50, 3.00, 5.00 i 16.00 dinara /jarkozelenkastoplava/. Međutim, teže se uočavaju na nominalama od 16.00 din, kobaltplava, 4.00, 6.00, 12.00 i 20.00 dinara, ako je običan papir jače satiniran.

Marka od 4.00 dinara tamnoljubičastoultramarinplava postoji samo na običnom papiru. Posebno treba izdvojiti vrednost od 6.00 dinara na običnom toniranom papiru /saemisch/ u obe nijanse /Tabela 1/.

LITERATURA

1. Mirko Verner "Specijalna obrada partizanske serije 2", FILATELISTA, 2, 35, II, 1950.
2. Mirko Verner "Da li treba praviti razliku između gumiranja b i cc kod specijalne obrade partizanske serije" Filatelista, 8, 258, II, 1950.
3. "Katalog poštanskih maraka jugoslovenskih zemalja 1991" Jugomarka
4. Veličina izdanja jugoslovenskih maraka, Filatelista, 6, 203, 1951.
5. Michel: Europa-Katalog, Band II, Sudeuropa 2001/2002, 827
6. Aleksandar Ekeš "Dopune specijalnoj obradi partizanske serije Ing. Vernera" Filatelista, 9, 280/1, II, 1950.
7. Prim.Dr.Aleksandar Brusin "Specijalizacija redovnih maraka sa partizanskim motivima iz 1945.", Fila Hobby 3/99
8. Prim.Dr.Aleksandar Brusin „Papir,osnovni elemenat poštanske marke" Filatelista, 249, 2, 55, 2002.
9. Michel: Farbenfuierer 36 Erweiterte Auflage
10. S.Manželej "Zaštićeni papir na markama Jugoslavije" Filatelista, 8, 250/53, II, 1950.
11. Milutin i Zoran Šafar: Katalog poštanskih maraka u upotrebi na teritoriji Srbije 1840-2006, Tom I, II izdanje, 118/120, 2006.

SRBIJAFILA XIV - Predsednik Filatelističke federacije Grčke gospodin Antoni Vurvilis
gost izložbe sa profesorom Jovanom Veličkovićem

**UPOREDNI ODNOSI KREDASTOG I OBIČNOG PAPIRA
PREMA BOJAMA, PUNOĆI I STRUKTURI**

Nom- inala	Boja	Vrste papira																							
		Kredast papir												Običan papir											
		A				B				C				A				B				C			
		običan		polutanak		tanak		običan		polutanak		tanak		običan		polutanak		tanak							
a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	d	a	b	c	d		
0.50	Jarkosivosmeda	+																							
	Sivosmeda	+																							
	Tamosivosmeda	+																							
1.00	Plavičastozelena	+																							
	Tamnoplavičastozelena	+																							
	Tamnoopalzelena	+																							
1.50	Crnkastoplavičastozelena																								
	Srednjecrvenkastosmeda	+																							
	Jarkocrvenkastosmeda	+																							
2.00	Jarkocrvena	+																							
	Tamnorozocrvena																								
	Jarkosmedastokarmin	+																							
3.00	Smedastokarmin	+																							
	Srednjecrvenkastosmeda																								
	Jarkocrvenkastosmedija																								
4.00	Ljubičastoultramarin	+																							
	Tamljubičastoultramarin	+																							
	Tamljubič. ultramarinplava																								
5.00	Crnkastomaslinastozelena	+																							
	Tamno crnka. maslin. zelena	+																							
	Crnosiva	+																							
9.00	Sivocrna	+																							
	Jarkosmedeljubičasta	+																							
	Smèdeljubičasta	+																							
12.00	Jarkojorgovanastaultamarin	+																							
	Jorgovanultramarin	+																							
	Kobaltplava	+																							
16.00	Tamnokobaltplava	+																							
	Jarkozelenkastoplava																								
	Jarkonarandžastocrvena	+																							
20.00	Narandžastocrvena	+																							
	Zučkastocrvena	+																							
		+																							

NAPOMENA:

A - običan papir

B - polutanak papir

C - tanak papir

a - homogen papir

b - porozan papir

c - porozno - mrežast

d - mrežast papir

**UPOREDNI ODNOSI KREDASTOG I OBIČNOG PAPIRA
PREMA VRSTAMA GUMIRANJA**

TABELA 2

Nom- inala	Boja	Vrste gumiranja																									
		Kredast papir						Običan papir						Ujednačeno gumiranje						Neujednačeno gumiranje							
		Ujednačeno gumiranje			Neujednačeno gumiranje			Ujednačeno gumiranje			Neujednačeno gumiranje			Ujednačeno gumiranje			Neujednačeno gumiranje			Ujednačeno gumiranje			Neujednačeno gumiranje				
		običan	polutanak	tanak	običan	polutanak	tanak	običan	polutanak	tanak	običan	polutanak	tanak	običan	polutanak	tanak	običan	polutanak	tanak	običan	polutanak	tanak	običan	polutanak	tanak		
a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	a	b	c	
0.50	Jarkosivosmeda																										
	Sivosmeda																										
	Tamosivosmeda																										
1.00	Plavičasto zelena																										
	Tamnoplavičasto zelena																										
	Tamnoopalzelena																										
1.50	Crnkastoplavičasto zelena																										
	Srednje crvenkastosmeda																										
	Jarkocrvenkastosmeda																										
2.00	Jarkocrvena																										
	Tamnoroze crvena																										
	Jarkosmedastokarmin																										
3.00	Smedastokarmin																										
	Srednje crvenkastosmeda																										
	Jarkocrvenkastosmeda																										
4.00	Ljubičastoultramarin																										
	Tam.ljubičastoultramarin																										
	Tam.ljubič.ultramar.plava																										
5.00	Crnkastomaslinasto zelena																										
	Tam.crnkas.maslin.zelena																										
	Crnosiva																										
6.00	Sivocrna																										
	Jarkosmedeljubičasta																										
	Smedeljubičasta																										
9.00	Jarkosmedeljubičasta																										
	Smedeljubičasta																										
	Jarkojorgovanastoultrama.																										
12.00	Jorgovanultramarin																										
	Kobaltplava																										
	Tamnokobaltplava																										
16.00	Jarkozelenkastoplava																										
	Jarkonarandžastocrvena																										
	Narandžastocrvena																										
20.00	Zučkastocrvena																										

NAPOMENA:

Aa - Ujednačena guma: bela, sjajna, glatka, prozirna

Ab - Ujednačena guma: žućkasto - žuta, sjajna, glatka, prozirna

Bc - Neujednačena guma: žuta, žuto - smeđa, polusjajna (ređe sjajna ili mat), gruba, prugasta smeđe sitnozrnasta

Damir Novaković

PREGLED MARAKA I POŠTANSKE ISTORIJE TRSTA, RIJEKE, ISTRE I SLOVENAČKOG PRIMORJA 1945-1947

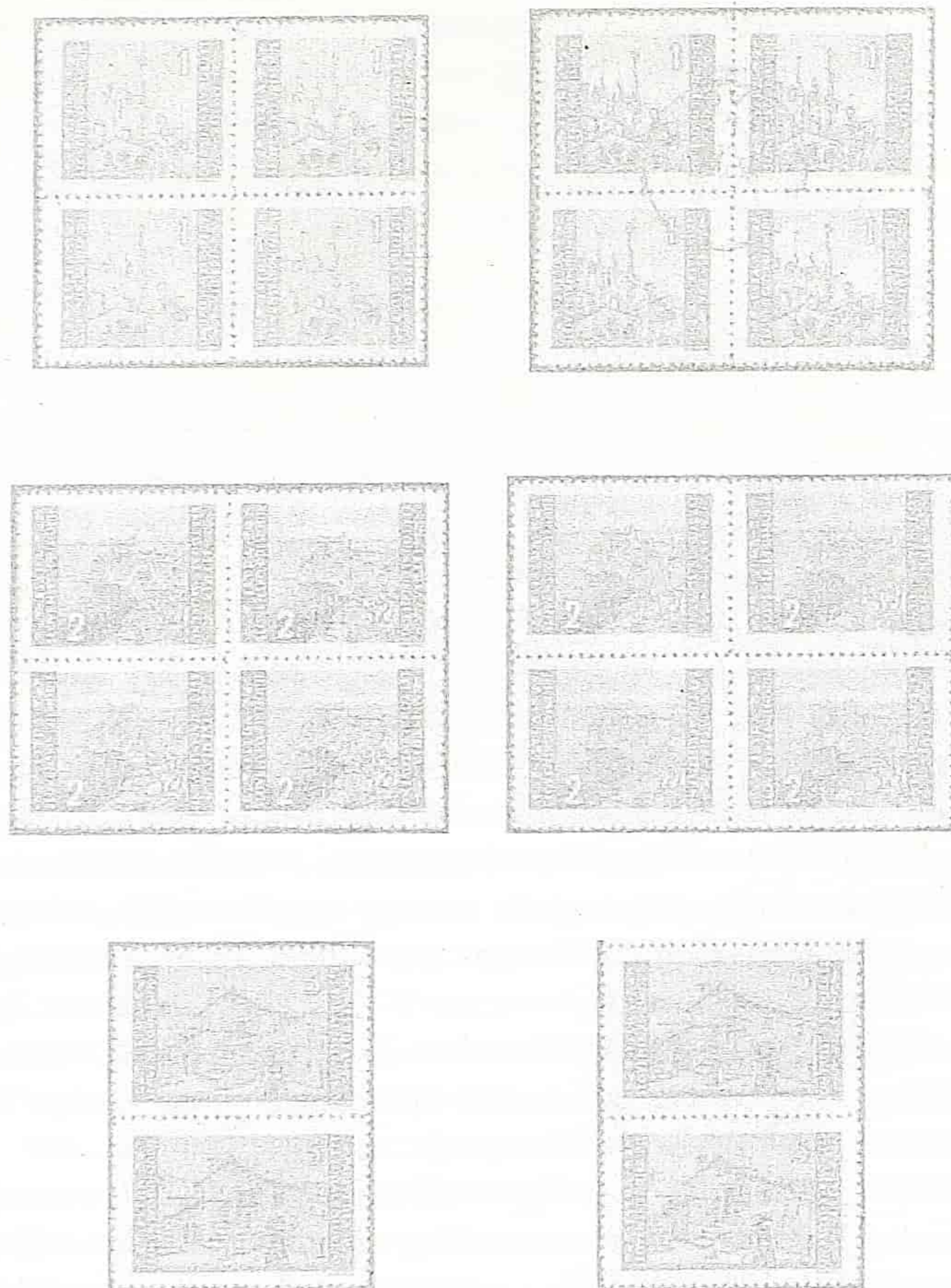
.....nastavak iz broja 260

Marke i poštanska istorija Zone B od 20. avgusta 1945. do 16. septembra 1947. godine

Marke Zone B. U prethodnim rasmatranjima već je naznačeno da se uspostava jedinstvene poštanske direkcije nije odmah odrazila na terenu, nego je trebalo nešto vremena da se poštanska služba uskladi u celoj Zoni - Ipak, oba riječka provizorna izdanja u opticaju u riječkoj i pulskoj direkciji brzo su puštena u promet i u tršćanskoj i goričkoj pokrajini i time postaju prve zajedničke marke ovog područja. Uprkos jednom suprotnom izveštaju iz tog doba, čini se da ljubljansko izdanje od četiri redovne marke zbog reorganizacije nije podeljeno ostalim poštama u Zoni, nego je povučeno par dana nakon njegove pojave u Postojnskoj Jami. Do sada nije pronađeno nijedno verodostojno pismo s tim markama koje bi bilo datirano pre kraja oktobra, poslato iz bilo koje pošte osim Postojnske Jame 15. avgusta te u nekoliko sledećih dana. Stoga se opravdano može pretpostaviti da je privremeno zamenjeno markama prvog i drugog riječkog provizorija. Novoštampane ljubljanske marke predate su direkciji u Rijeci, koja je naručila u Ljubljani štampanje dodatnih šest vrednosti puštenih u promet 13. decembra i 24. decembra 1945. U međuvremenu su ponovo puštene u opticaj, ovaj put od strane zajedničke direkcije, četiri već gotove „postojnske“ vrednosti i to prvo vrednost od 2 lire koja se viđa sa najranijim datumima. Treba primetiti da je vrednost od 0,25 lira bila u vidu tarifa praktički neupotrebljiva i da je niska vrednost od 0,50 lira tipično korišćena kao dodatna ili masovna frankatura. Zajedno tih deset maraka predstavlja prvo izdanje redovnih maraka Zone B, koje se naziva „ljubljskim štampanjem“.

Količine štampane u Ljubljani nisu se pokazale dovoljnim i ubrzo je usledila i druga narudžba koju ljubljanska štamparija nije mogla preuzeti zbog nedostatka sirovina, te je narudžba prebačena na zagrebačku štampariju „Tipografija“ (kasnije „Vjesnik“). Zagrebačko štampanje je izvršeno u mnogo većim količinama, u promenjenoj boji kod tri vrednosti, a kod tri marke i u dva sasvim različita štampanja. U vidu promene tarifa ukazala se potreba za brzo utrošenim niskim vrednostima od 1 i 2 lire, koje su proizvedene sredinom novembra 1946. pretiskivanjem u Rijeci visokih nominala od 20 i 30 lira, kojih je u tom trenutku bilo dovoljno, a kasnije istog meseca i doštampavanjem tih nominala uz dodatne marke od 3 i 6 lira u Beogradu tzv. „Beogradsko štampanje“. Konačno, zadnje izdanje maraka Zone B opet su pretisnute marke, ovom prilikom, na ponovo štampanim redovnim i službenim markama Jugoslavije. Čini se da je upotreba osnovnih jugoslovenskih maraka, makar i u promenjenoj boji, imala politički razlog, da se time naglasi pripadnost tog područja Jugoslaviji, na isti način na koji je Italija insistirala da se u Zoni A upotrebljavaju osnovne italijanske marke s pretiskom. Poslednje izdanje štampano je pretiskom u Državnoj markarnici u Beogradu.

Podaci o datumima izdavanja i o izdatim količinama koji se nalaze po katalozima su uglavnom tačni i ne treba ih posebno ponavljati. Doduše, svakako treba naglasiti da tri marke drugog „Zagrebačkog štampanja“ zaslužuju posebnu katalošku postavku. Te su marke sasvim drugog izgleda, štampane su znatno grubljim rasterom i razmak između maraka u arku bitno se razlikuje od prvog štampanja i iznosi 6,0 mm u oba smera kod sve tri marke umesto 5,0 mm kod marke od 1 i 5 lira, odnosno 4,0 mm kod marke od 2 lire. Iako se opšti izgled relativno malo razlikuje kod marke od 5 lira, druge se dve lako prepoznaju, a sve se tri mogu odmah identifikovati u parovima ili u većim celinama. Dodatno, budući da je drugo štampanje rađeno u julu 1946. sve korišćene marke žigosane tog meseca moraju po definiciji pripadati prvom štampanju. (Sl. 14)

*Sl.14 Dva izdanja zagrebačkog štampanja za vrednosti L. 1.00, 2.00 i 5.00
(Prvo štampanje levo, drugo desno)*

Dosad nisu primećeni falsifikati bilo maraka, bilo pretisaka zajedničkih izdanja, osim već pomenutih falsifikata riječkih provizorija. Od vremena do vremena vide se linijski zupčane i gumirane reprodukcije poslednjeg izdanja s pretiskom, često decentrirane, ali sa širokim rubom. Naglašavam reč "reprodukcija", jer se radi o primitivnoj tvorevini koja ne zaslužuje izraz "falsifikat", s obzirom na to da može zavarati samo početnika. Budući da sve vrednosti zagrebačkog štampanja postoje i nezupčane, ponekad se vide i pokušaji obrezivanja maraka na štetu sakupljača.

Nijedna marka Zone B, uključujući čak i marke tršćanskog provizorija koje su dospele do pošta u Zoni B, nije nikad službeno povučena iz prometa pre političko - pravnog kraja Zone B 16. septembra 1947. i bila je barem teoretski prihvatljiva za plaćanje poštarine tokom celog perioda. U praksi prvi i drugi riječki provizorij i ljubljanske redovne marke utrošene su do proleća odnosno leta 1946., dok se zagrebačko i beogradsko štampanje susreće sve do zadnjeg dana. Provizorno izdavanje niskih vrednosti L 1.00/20.00 i 2.00/30.00 uglavnom se viđa u toku zime 1946. i proleća 1947. Kod svih izdanja poznate su kasne upotrebe iz manjih pošta.

Kratak pogled na tarife Zone B odmah će dati utisak da nominale štampanih maraka nisu uvek bile u skladu sa tarifama, pa je upotreba dve ili više maraka na pismu ili dopisnici, a posebno na preporuci, sasvim uobičajena pojava. U mnogim slučajevima upotrebljene su kombinacije dva ili više izdanja, koje uglavnom nisu retke. U prilogu je tabelarni pregled kombinacije mešanih frankatura s oznakom relativne vrednosti.

Porto marke Zone B. Do sada nisu pronađeni ni dokumenti, a ni nedovoljno frankirane pošiljke koje bi ukazale na metod plaćanja porto poštarine pre izdavanja prvih porto maraka 31. decembra 1945., niti je jasno da li su teretne takse uopšte naplaćivane u tom razdoblju.

Uobičajene kataloške postavke sastoje se od četiri izdanja. Po mišljenju autora ovog priloga kataloški pristup bi se trebao proširiti na šest izdanja i to:

Prvo izdanje (31.12.1945.) L.1.00/0.25, L.4.00/0.50, L.8.00/0.50, L.10.00/0.50, L.20.00/0.50

Drugo izdanje (22.02.1946.) L.0.50/20.00, L.2.00/30.00

Treće izdanje (25.03.1946.) L.1.00/1.00

Četvrto izdanje (11.05.1946.) L.1.00/1.00, L.10.00/30.00, L.20.00/30.00, L.30.00/30.00

Peto izdanje (30.10.1946.) L.1.00/0.25, L.2.00/0.25, L.4.00/0.25, L.10.00/20.00, L.20.00/20.00, L.30.00/30.00

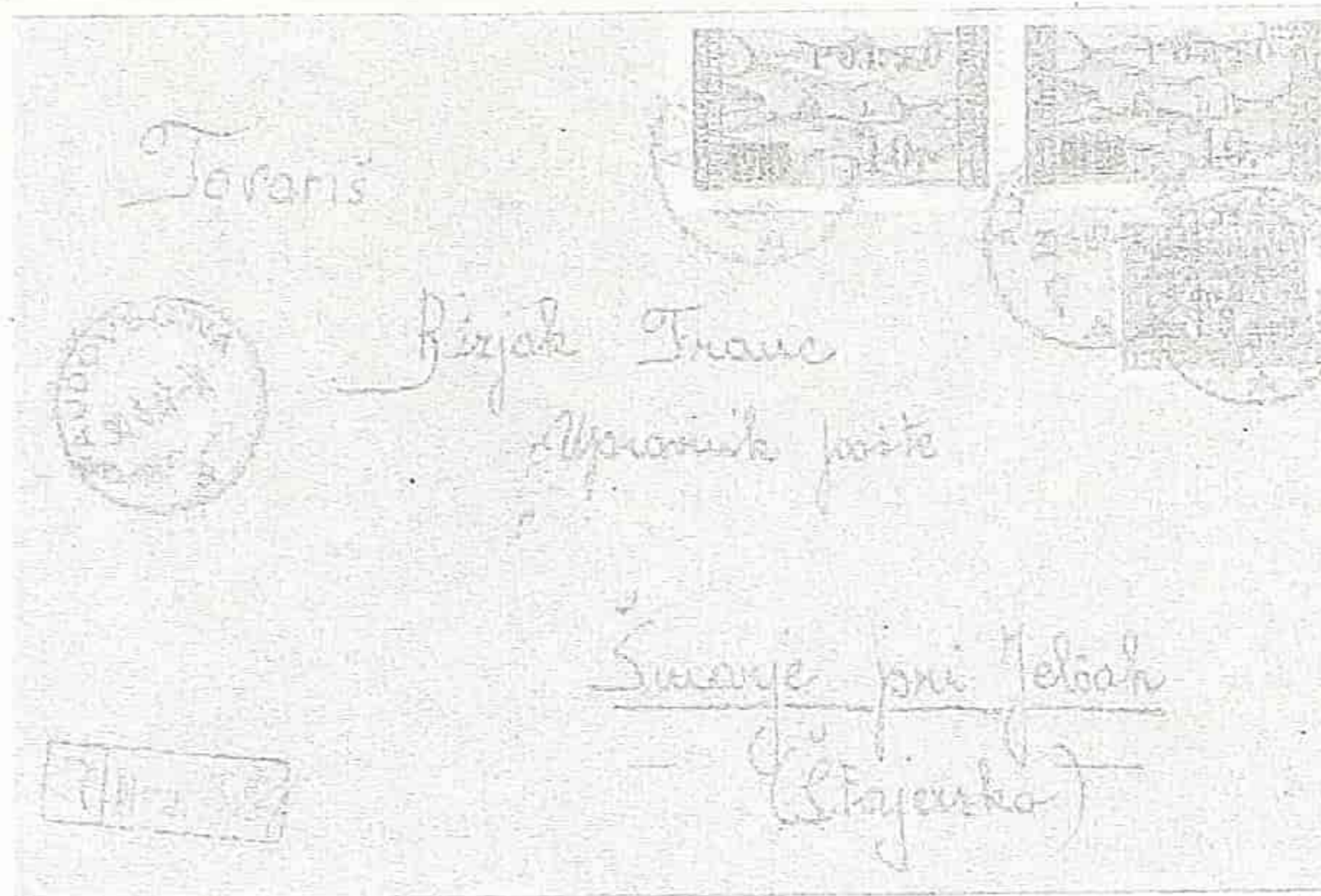
Šesto izdanje (08.02.1947.) L.1.00/d.1.00, L.2.00/d.1.00, L.6.00/d.1.00, L.10.00/d.1.00, L.30.00/d.1.00

Razlog za podelu prvog izdanja sastoji se u upotrebi dodatnih štamparskih elemenata i različitom pristupu štampanju koji je upotrebljen kod pretiskivanja dve dodatne vrednosti izdatih nekih sedam nedelja kasnije. Tzv. "drugo" izdanje isto treba razdvojiti i zbog datuma, a posebno i zbog drugog izdanja marke od L.1.00/1.00 koja se bitno razlikuje od maraka pretisnutih 25. 03. 1946. i u znatnom broju primeraka (50.000). Ta marka, koja usput rečeno sigurno zaslužuje poseban kataloški broj, ima veliki četvrtasti decimalni znak na svakoj poziciji na ploči, dodatno, njena ploča pokazuje identične osobine na istim poljima koje se samo mogu asociirati s visokim vrednostima te serije, a ne s niskim vrednostima izdatim pedesetak dana ranije. Treba upozoriti čitaoca i na datum petog izdanja, koji se obično navodi u katalozima kao 07. 09. 1946. Taj datum, koji potiče iz Specijalnog kataloga maraka Jugoslavije iz 1948. nije tačan. Ta serija je izdata 30. 10. 1946.²¹⁾ Sve porto marke osim šestog izdanja su pretisnute u raznim štamparijama u Rijeci. Zadnje izdanje je štampano u promenjenoj boji u Državnoj markarnici u Beogradu.

U nekoliko navrata jugoslovenski i italijanski filatelisti postavljali su pitanja o upotrebi porto maraka i često pridavali neke filatelističke motive tim izdanjima, posebno s obzirom na veći broj izdanja, visokih nominala i na račun brojnih i ponekad retkih osobina pretiska kojim ta izdanja obiluju. Po mom mišljenju radi se o neopravdanim prigovorima. Osobine se mogu lako razjasniti nedostatkom i lošim kvalitetom materijala u ranim poratnim godinama. Poneke osobine se ponavljaju iz izdanja u izdanje, jer alternative nije bilo. Dodatno, ne postoje manipulacije sa pretiscima npr. različite boje ili slične spekulativne tendencije, a broj pogrešnih pretisaka npr. dvostrukih ili pomaknutih, jako je mali i po svemu sudeći slučajan. U celini, ako ne i u osobitostima, tiraži su uglavnom dosta visoki u poređenju sa tiražima osnovnih maraka. Doduše, treba priznati da je postojanje mogućnosti za specijalizaciju poticalo sabirače i trgovce da kupe veće količine ovih maraka, što je verovatno doprinelo češćem izdavanju porto maraka nego što je u stvari bilo potrebno.

Porto marke nisu se samo koristile za naplatu nedostatka poštarine nego i kao "franko provizoriji" u nedostatku odgovarajućih maraka (Sl.15). Upotreba visokih nominala uglavnom je bila namenjena paketskoj službi za plaćanje obaveštenja o dolasku paketa, ležarine i taksi carinskog pregleda (Sl.16). Dalja vrsta upotrebe porto maraka bila je moguća po italijanskom propisu Tassa al carico del destinatario (Poštarina na teret primaoca), koji se u Zoni B tolerisao i po kome su određene ustanove, npr. sudovi ili organi civilne uprave, mogli poslati dopis na teret primaoca, koji je po prijemu platio normalnu poštarinu bez kaznene doplate, a koja je zaračunata u porto markama (Sl. 17).

Sačuvano je vrlo malo pošiljaka koje pokazuju bilo koju vrstu upotrebe porto maraka, ali postoji značajna količina ispravno upotrebljenih maraka svih nominala koje nisu uslužno žigposane i koje uglavnom potiču s opranih paketskih sprovodnica. Nažalost, u doba posleratnih nestašica stari papir, a posebno karton ili polukarton, rutinski je reciklovan pa su cele paketske sprovodnice poratne Jugoslavije prilično retke, a Zone B izuzetno retke. Marke su isečene i jednostavno oprane,

Sl.15 Preporučeno pismo: Ajdovščina - Šmarje pri Jelšah, 30. 05. 1947.

Poštarina: L. 26.00 = L. 18.00 preporuka (Treća zajednička tarifa na snazi od 01. 04. 1947.)

Franko u nedostatku odgovarajućih maraka

ili se ponekad vide na uskim isečcima, koji su nekad prodavani kao "Massenware".

Falsifikati pretisaka na porto markama dosada nisu registrovani, ali postoje primitivni pokušaji da se načine neki ređi tipovi upotrebom oštre igle. Kao i kod poslednjeg franko izdanja postoje i linijski zupčane "reprodukcije" prvog, petog i šestog porto izdanja u sličnoj izradi, a ponekad i sa nemogućim kombinacijama slova i tipova. Reprodukcije se lako prepoznaju i ne treba ih počastiti nazivom "falsifikat".

Tarife u Zoni B. U razmatranom vremenu postojala su tri tarifna perioda u unutrašnjem poštanskom saobraćaju. U okviru unutrašnje tarife tretirala se Zona B, Zona A, Jugoslavija i Italija. Od početka decembra 1946. pošiljke za Italiju, bez Zone A, podležu tarifi za inostranstvo. Poštanska razmena sa inostranstvom službeno je otvorena 01. 10. 1945. i do 16. 09. 1947. Razlikujemo dva tarifna perioda inostranih tarifa. Avionske pošiljke otpremene su uz dodatnu avionsku poštarinu (Sl.18).

Treba napomenuti da su u samom gradu Rijeci uvedene i jugoslovenske marke i jugoslovenske tarife već 05. 01. 1947., iako je grad u pravnom smislu ostao deo Zone B, sve do septembra. Razlog za ovu promenu nije jasan, niti je bio komentarisani u tadašnjoj štampi, ali je verovatno političkog značaja.

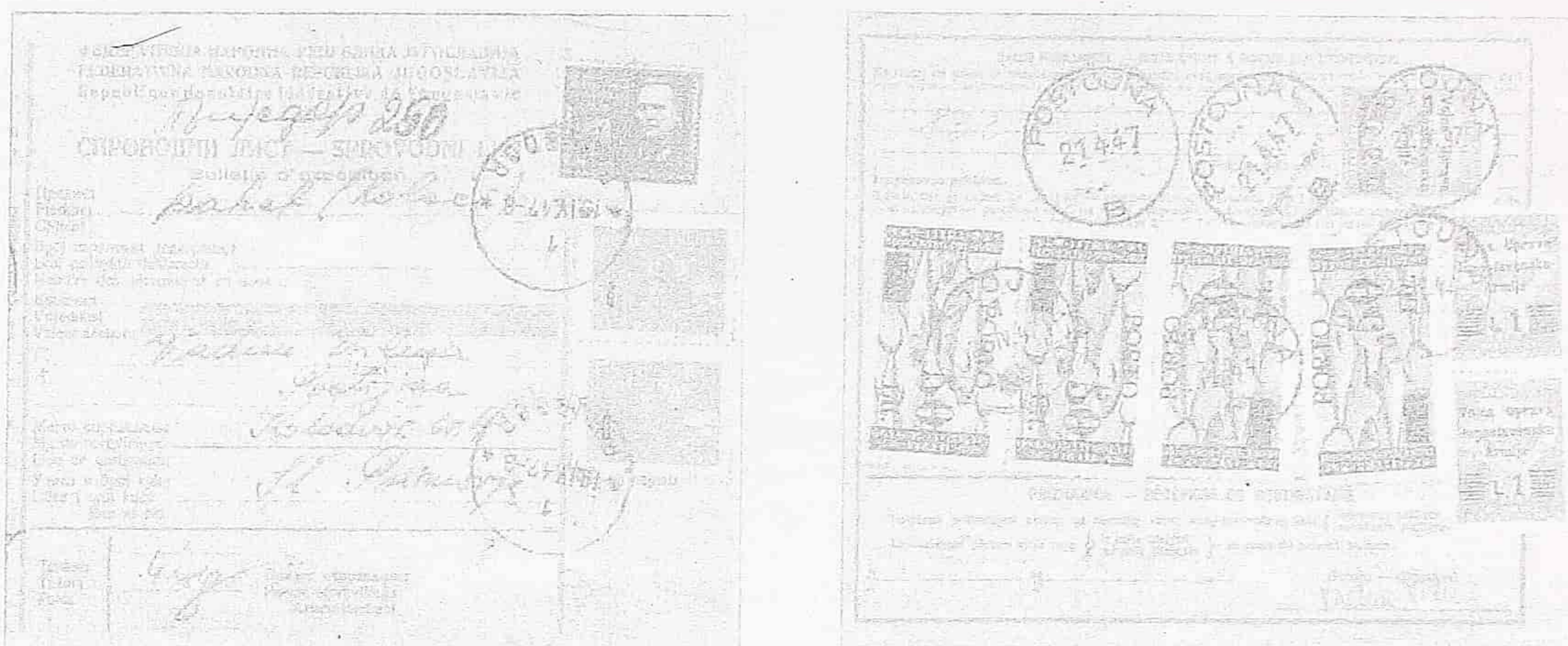
Tabele osnovnih poštarina nalaze se u Prilogu 1, uz ovu studiju.

Sl.17 Dopisnica: Pula, Zona A - Fažana, Zona B 04. 09. 1946. Poštarina: L. 3.00 (odgovarajuća tarifa za dopisnice - drugi period od 01. 05. 1946. do 31. 03. 1947.)

Upotreba porto maraka po Tassa al carico del destinatario propisu.

Vidi odgovarajući natpis u gornjem desnom uglu.

Sl.16 Paketska sprovodnica: Prijedor 19. 04. 1947. - Postojna, Zona B 21. 04. 1947.
Portirana u dolasku sa L. 6.00 za naplatu takse za obaveštenje o dolasku paketa.
Kasna upotreba drugog porto izdanja.

Cenzura u Zoni B. Cenzura pošiljaka u unutrašnjem prometu ukinuta je u Jugoslaviji 02. 07. 1945., ali je ostala na snazi u Zoni B. Riječki dnevnik "Glas Istre" 07. 08. 1945. ponavlja uredbu o cenzuri Vrhovnog štaba NOVJ izdatu još za vreme rata, s dodatnom naredbom Vojne uprave za Julijsku Krajinu, Istru i Slovenačko primorje koja u prvom planu određuje da sve inostrane pošiljke i pošiljke u zemlji podležu vojnoj cenzuri. Nema čvrstih podataka koliko je dugo domaća i inostrana cenzura trajala, ali se po sačuvanim pošiljkama može utvrditi da je cenzura pošta unutar Zone B i za Jugoslaviju prestala krajem septembra 1945.²²⁾, a da je cenzura pošiljaka za Zonu A, Italiju i inostranstvo ostala na snazi bez izuzetaka do kraja maja 1946., a u pojedinim slučajevima poznata je i do kraja 1946.

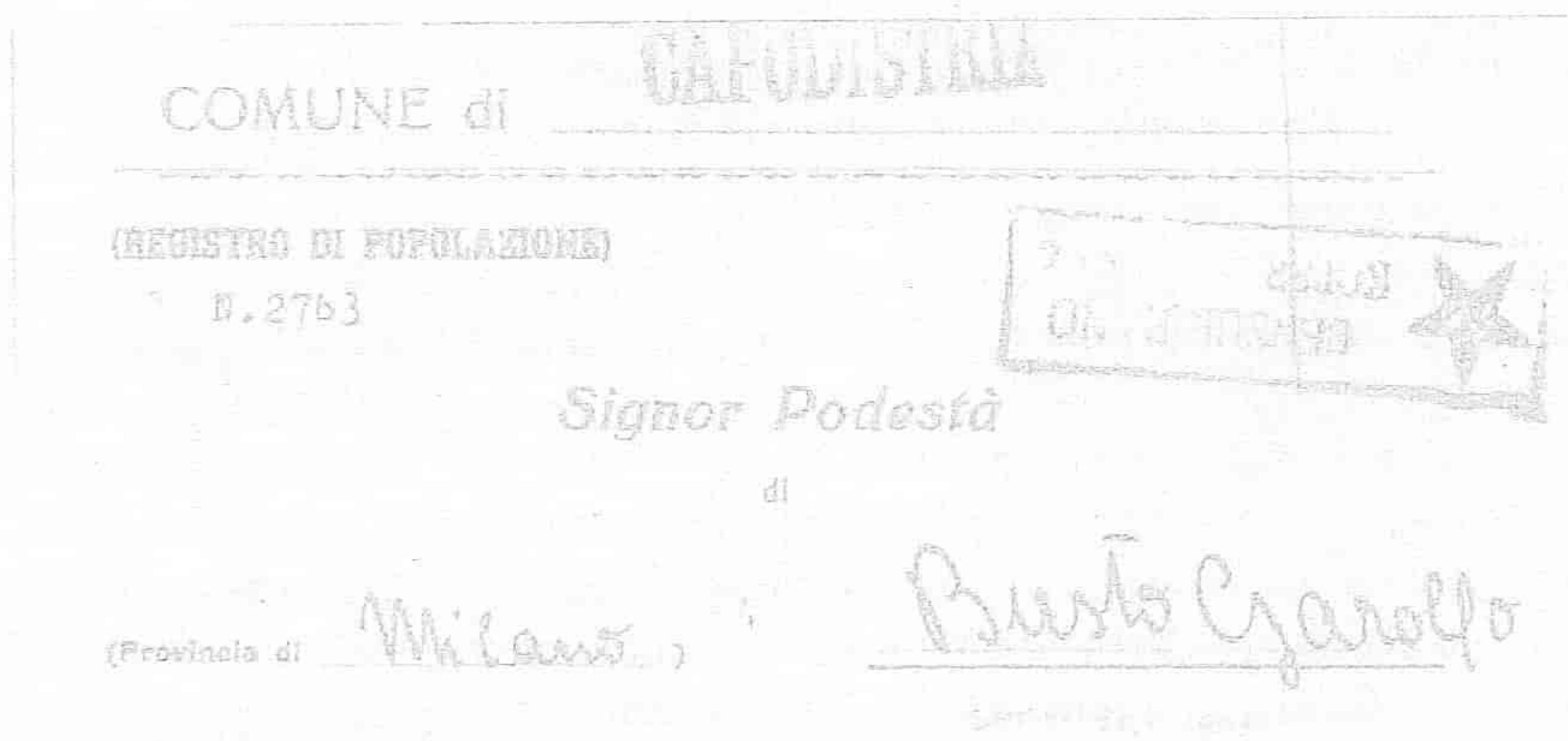
U početku je pristup cenzuri bio na lokalnom nivou. Postoje cenzurne oznake iz kojih se jasno vidi u kom je mestu cenzurisanje obavljeno, npr. Rijeka, Kopar ili Poreč (Sl.19ab). Postoji i par anonimnih oznaka, od kojih jedna vrlo verovatno potiče iz Postojne i koja se izuzetno vidja i do proleća 1946. iako su već u avgustu 1945. uvedene jedinstvene oznake drugde u Zoni B. Te nove oznake sastoje se od dva gumena žiga, prvi je jednokružni s jugoslovenskim grbom u sredini i

Sl.18 Avionsko pismo: Rovinj - Chicago, Illinois, SAD 31. 01. 1947.
Poštarina: L. 70.00 = L. 15.00 pismo za inostranstvo + L. 55.00 avionski dodatak za SAD
(Drugi inostrani tarifni period, na snazi od 01. 05. 1946.)

Sl.19a Razglednica: Poreč - Zagreb, 11. 08. 1945.
Žig VOJNA CENZURA POREČ sa datumom

Sl.19b Pismo: Koper - Busto Garolfo, Italija, septembar 1945.
(Besplatno poslata pošiljka matičnog ureda u Kopru)
Uokviren žig CENSURIRANO KOPER NO. 6.

ivičnim natpisom VOJNA CENZURA i brojem koji označuje cenzornu jedinicu ili ured, a drugi opet jednokružni, a samo s brojem u sredini koji ukazuje na specifičnog službenika. Boje tih žigova u pravilu su plave, plavoljubičaste ili ljubičaste, ređe crvene, crne ili zelene. Upotrebljavane su i razne cenzorne trake u različitim bojama, od običnog gumiranog papira bez natpisa, starih italijanskih traka s rečima "Verificato" ili "Verificato percensura", do novoprodučenih jugoslovenskih traka s natpisima "Cenzurisan" ili "Vojna cenzura" (Sl.20). Po nekim izveštajima, posle uspostavljanja jedinstvene poštanske službe cenzorni uredi delovali su samo kod pošta Rijeka 1, Labin, Pazin, Koper i Postojna, no izuzev Postojne, nije moguće na osnovu cenzornih žigova pozitivno ustanoviti koje su cenzorne jedinice delovale u kojim mestima ²³⁾.

Interesantno je primetiti da su pošiljke za inostranstvo u nekim slučajevima i posle cenzure Zone B dodatno cenzurisane i u Beogradu. Isto tako je i ulazna cenzura postojala u nekim odredištima. Stoga postoje dvostruko, a ponekad i trostruko cenzurisani objekti (Sl.21).

Poštanske nalepnice i ostale oznake Zone B. S obzirom na posleratnu nestašicu ne treba se čuditi da su bilo kakvi zatečeni obrasci i nalepnice bez političkog značaja iskorišćavani u namenjene svrhe, a javljaju se često i rukopisne oznake, u nuždi i razne improvizacije.

Sl.20 Preporučeno pismo: Volosko - Beograd, 23. 08. 1945.

Poštarina; L. 10.00 = L. 4.00 pismo + L. 6.00 preporuka

(Prva riječka tarifa, kasnije i prva jedinstvena tarifa na snazi od 28. 06. 1945. do 30. 09. 1945.)

Novo uvedeni tipovi cenzurnih žigova (avgust 1945.)

Oznake za preporuku su poznate s: (Sl.22abc)

- . Rukopisom u celosti
- . Uokvirenim ili neuokvirenim metalnim ili gumenim R žigovima italijanskog porekla uglavnom u crnoj boji
- . Italijanskim R nalepticama u raznim bojama
- . Italijanskim R nalepticama iz mesta A pretiskanim novim mestom B u raznim bojama
- . NDH crvenoplavim R nalepticama bez oznake mesta, koje je dodato rukopisom
- . R nalepticama u plavoj boji štampanim od strane Vojne uprave, posebnog tipa i veličine koji se nije upotrebljavao u Jugoslaviji i koji se mogu dalje podeliti na dvojezične nalepnice, nalepnice na jednom jeziku i na nalepnice bez ikakve oznake mesta, koje je naknadno dodato rukopisom ili gumenim žigom
- . Jugoslovenskim R nalepticama u plavoj ili crnoj boji

Sl.21 Preporučeno pismo: Galežan - Tuckonitz bei Budweis, Čehoslovačka, 14. 11. 1945.

Poštarina: L. 16.00 = L. 6.00 pismo za inostranstvo + L. 10.00 preporuka za inostranstvo

(Prva tarifa za inostranstvo na snazi od 01. 10. 1945. do 30. 04. 1946.)

Uokviren žig CENZURIRANO BEOGRAD Vojni cenzor u donjem levom uglu.

Cenzurna nalepnica i dodatni otisak žiga na poledini.

Sl.22a Preporučeno pismo: Idrija - Ljubljana, 21. 12. 1945.

Poštarina plaćena u gotovom: L. 12.00 = L. 4.00 pismo + L. 8.00 preporuka

(Prva zajednička tarifa sa promenom doplate za preporuku od 01. 10. 1945. do 30. 04. 1946.)

Preporuka samo rukopisom.

Oznake za hitno rukovanje su poznate s:

- Rukopisom u celosti
- Italijanskim nalepnicama ESPRESO u plavoj ili crvenoj/crvenoljubičastoj boji
- Italijanskim nalepnicama s natpisom samo na francuskom EXPRES u plavoj boji
- Jugoslovenskim nalepnicama u crvenoj boji na slovenačkom NUJNO ili na slovenačkom i francuskom NUJNO/EXPRES

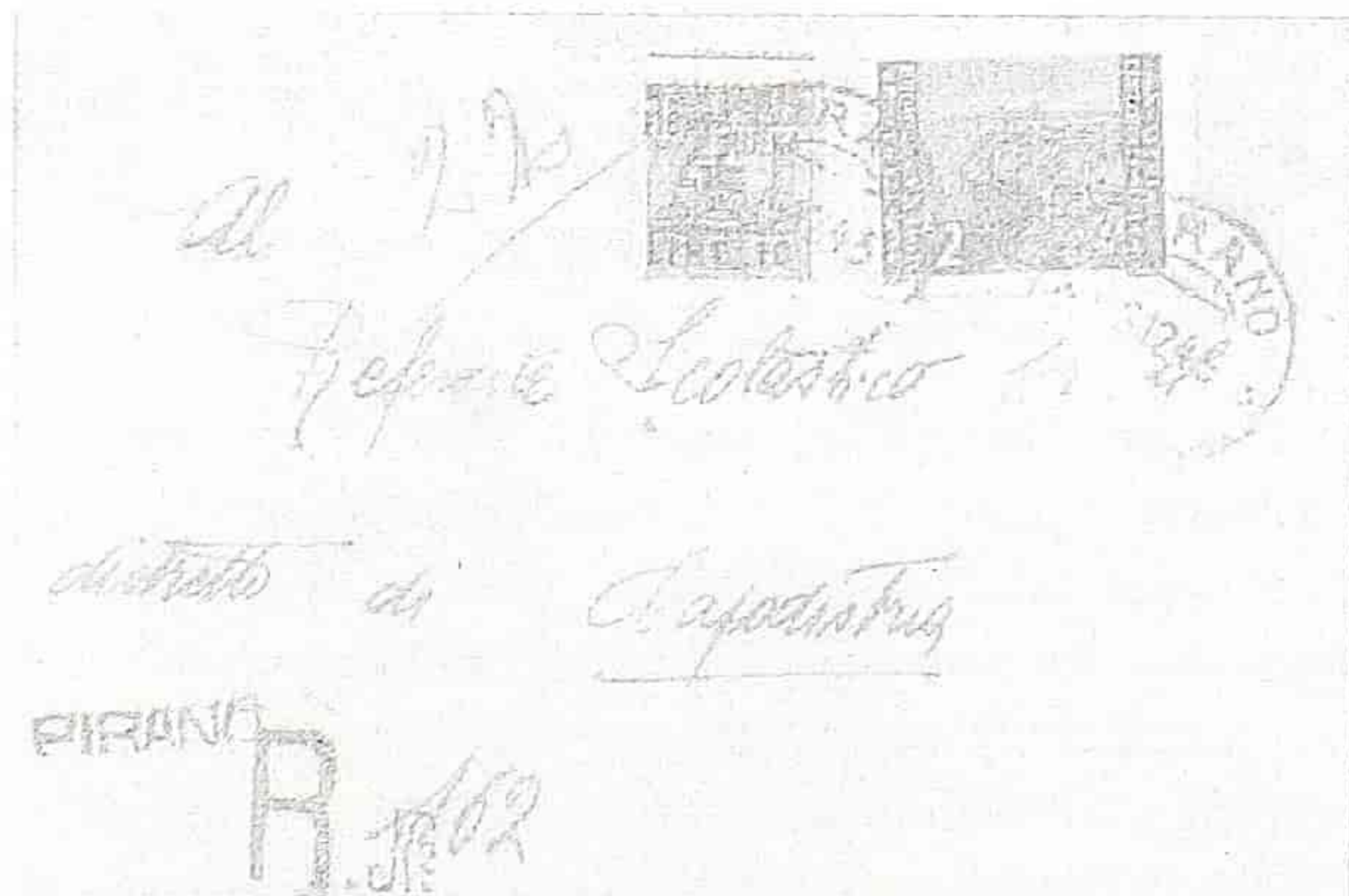
Oznake za povratnicu (AR) su poznate s:

- Rukopisom u celosti
- Uokvirenim ili neuokvirenim metalnim ili gumenim AR žigovima italijanskog porekla u crnoj boji

Oznake za avionske pošiljke su poznate s:

- Rukopisom u celosti
- Italijanskim nalepnicama VIA AEREA ili PER VIA AEREA u plavoj boji

Neke oznake su dosta retke, posebno jugoslovenske R i EX nalepnice, koje su uvedene tek tokom leta 1947. u malom broju slovenačkih mesta.

Sl.22b Preporučeno pismo: Piran - Koper, 06. 12. 1945.

Poštarina: L. 12.00 = L. 4.00 pismo + L. 8.00 preporuka

(Prva zajednička tarifa sa promenom doplate za preporuku od 01. 10. 1945. do 30. 04. 1946.)

Preporuka označena metalnim žigom italijanskog porekla, broj rukopisom

Sl.22c Nekoliko vrsta nalepnica za preporuku u Zoni B

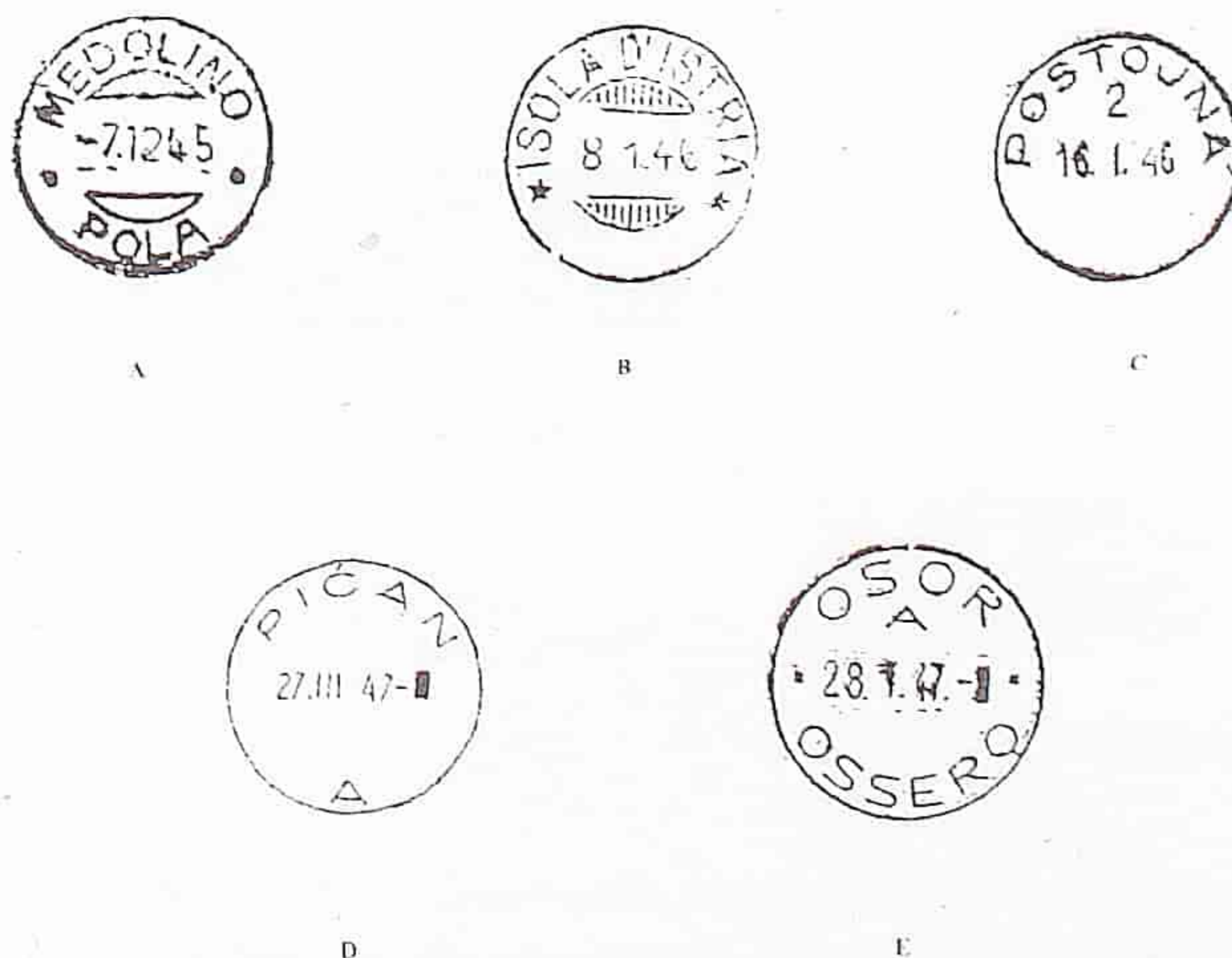
(A) Italijanska, (B) Italijanska sa pretisnutim novim imenom mesta, (C) NDH blanko sa upisanim imenom mesta, (D) Nova dvojezična nalepnica Vojne uprave, (E) Isto, ime mesta otisnuto gumenim žigom, (F) Isto ime mesta rukopisom

Žigovi u upotrebi u Zoni B mogu se podeliti u četiri osnovne grupe: (Sl.23)

. Žigovi italijanskog porekla, koji su uglavnom dvokružni s imenom mesta gore, imenom provincijske direkcije dole i datumom u mostu u sredini npr. ROVIGNO D ISTRIA POL. Dodatno, veći uredi imali su i namenske žigove s posebnim natpisima npr. FIUME (ASSIC. RACCOM. PARTENZE) = Rijeka (otprema vrednosnih pisama i preporuka).

. Gore opisani žigovi italijanskog porekla aptirani su isklesavanjem imena provincijske direkcije. Do isklesavanja je došlo zbog praktičnih, a ne političkog razloga i to samo kod ureda koji su nekad spadali pod Trst, Pulu i Goricu, jer su sedišta tih triju direkcija bila izvan jugoslovenske uprave. Isklesavanja žigova unutar bivše riječke direkcije nije bilo. U nekim slovenačkim mestima žigovi su dodatno aptirani i isklesavanjem namenskog natpisa npr. u Idriji i Tolminu, verovatno iz političko-jezičkih razloga.

. Novoprodukcijeni žigovi, verovatno poreklom iz Ljubljane namenjeni za neka slovenačka mesta koji su došli u upotrebu od avgusta 1945. Ti su žigovi bez izuzetka samo na slovenačkom jeziku i

Sl.23 Glavni tipovi poštanskih žigova u Zoni B

(A) Neaptirani italijanski tip, (B) Aptirani italijanski tip, (C) "Slovenački" tip, (D) Novi tip Vojne uprave na hrvatskom i slovenačkom, (E) Isto, dvojezičan

samo s brojčanim šalterskim oznaka.

Novoprodukcioni žigovi naručeni od strane zajedničke poštanske direkcije, koji su zavisio od mesta, ili samo na slovenačkom odnosno hrvatskom jeziku, ili dvojezični sa italijanskim. Poslednji su uglavnom namenjeni mestima na zapadnoj obali Istre i samom gradu Rijeci. Šalterske oznake tih žigova uvek su velika slova po abecednom redu.

Postoji i manji broj žigova koji se ne može uvrstiti u ovu klasifikaciju. Treba takodje spomenuti i gumeni žig većeg prečnika s jugoslovenskim grbom i sredini i natpisom gore POŠTA, a dole s nazivom mesta npr. DEKANI. Radi se o službenom žigu koji je pošta imala za službenu korespondenciju i koji je povremeno u nedostatku običnog poštanskog žiga upotrebljen za poništavanje maraka (Sl.24).

Primeri poništavanja maraka rukopisom su vrlo retki, ali se poništavanje ukrštenim linijama crvenom ili plavom bojom češće susreću, posebno u dolasko ili kod naplate porto poštarine.

Žigosanje je uglavnom vršeno crnom bojom, ali uredi u Pazinu, Cresu i Idriji često su upotrebljavali i plavu boju. O crvenom žigu Postojnske Jame je već bilo reči. Žig FIUME RACCOMAN-DATE (B) tipično se isto nalazi u crvenoj boji i to kao tranzitni žig na poledini.

S izuzetkom nekoliko gore opisanih slovenačkih žigova, bilo celi, bilo aptirani italijanski žigovi jedini su u upotrebi na pošiljkama do sredine leta 1946., iako se u nekim manjim mestima mogu naći i kasnije. Novi žigovi Vojne uprave postepeno su uvedeni počevši s drugim kvartalom 1946. Zanimljivo je navesti da su mnogi dvojezični žigovi Vojne uprave ostali u upotrebi i posle priključenja Zone B Jugoslavij, pokatkad i aptirani isklesavanjem italijanskog naziva.

Sl.24 Razglednica: Dekani - Žiri, datirana u tekstu 21. 12. 1945.

Poštarina: L. 2.00 - odgovarajuća tarifa za dopisnice

(Prva riječka tarifa, kasnije i prva jedinstvena tarifa od 28. 06. 1945. do 30. 04. 1946.)

Žigosano službenim đigom u crnoj boji.

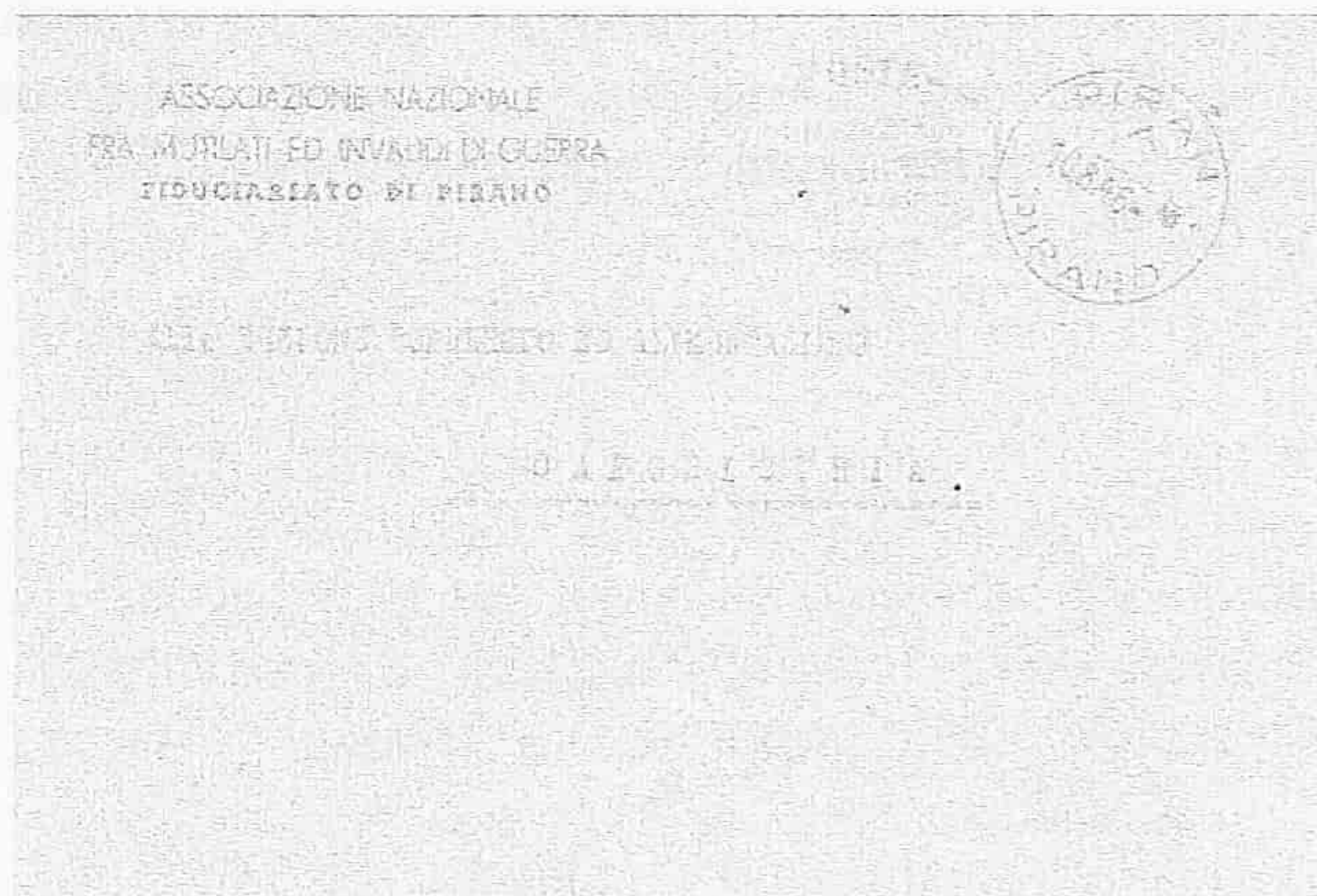
Poštanski uredi Zone B. Postoji vrlo malo dokumentovanih izvora o poštama na ovom području, osim kratkih objava o pojedinim poštama u "Poštanskom vesniku" za 1946. i 1947. godinu i ponešto nepotpunih slovenačkih okružnica. Istraživači ove teme su se uglavnom zadovoljili poznatim popisom pošta koje je Vojna uprava prenela u jugoslovenski poštanski sistem posle ukidanja Zone B 16. 09. 1947. Taj popis je nepotpun i sklon krivom tumačenju, jer uključuje pošte iz bivše Zone A koji su Jugoslaviji pripali mirovnim ugovorom, a nisu bili u sklopu Zone, a ne navodi pošte koje su bile deo Zone B i koje su 17. 09. 1947. prešle u smanjenu Zonu B Slobodne Teritorije Trst. (Ti su uredi popisani odvojeno, a u isto vreme pomešani s uredima iz Zone A). Dodatno, taj popis ne navodi neke pomoćne pošte, niti obuhvata urede koji su zatvoreni tokom postojanja Zone B, a za koje se pouzdano zna na osnovu sačuvanih pošiljaka da su bar neko vreme bili aktivni u Zoni B, i koji su predstali da posluju verovatno zbog nedostatka kvalifikovanog osoblja, ratne štete, depopu-

lacije iseljavanjem, reorganizacije službe i sl. Poznato je npr. da je novoosnovana zajednička direkcija zatvorila nekih sedamdeset pošta 30. 09. 1945. (Dokument br.20/45). Iz ovih dokumenata ne može se razabrati da li su se neke od tih novozatvorenih pošta uopće otvorile po završetku rata ili je odluka o njihovom zatvaranju samo službeno priznala stvarno stanje na terenu.

Popis pošta u Prilogu 3 oslanja se prvenstveno na sačuvane verodostojne pošiljke uzima kao polaznu tačku popis Pošta na ovom području koje su delovale pred sam slom Kraljevine Italije 1943. Popis je uređen po abecednom redu italijanskih naziva mesta i podeljen po bivšim italijanskim direkcijama.

Nefrankirane pošiljke mogu se uglavnom podeliti u dve osnovne grupe i to:

. Pošiljke poslate od strane osoblja, službenih organizacija i preduzeća koja su imala pravo koristiti besplatnu poštansku službu bilo u celosti, bilo u određenim okolnostima. U početku su to bila vojna lica, organi vojne uprave, boračka odnosno invalidska udruženja, organi civilne narodne vlasti, sudovi, kancelarije Crvenog krsta, nacionalizovana preduzeća i preduzeća pod nadzorom Vojne uprave. Početkom 1946. povlastica slobodne poštarine je ukinuta za većinu dotadašnjih korisnika i od tog doba se svodi uglavnom na pošiljke kancelarija Crvenog krsta i na deo Vojne uprave zadužen za pravnu službu i unutrašnje poslove. U svakom slučaju, takva pošta nosi službeni žig pošiljaoca, a često i neku rukopisnu naznaku (Sl.25).

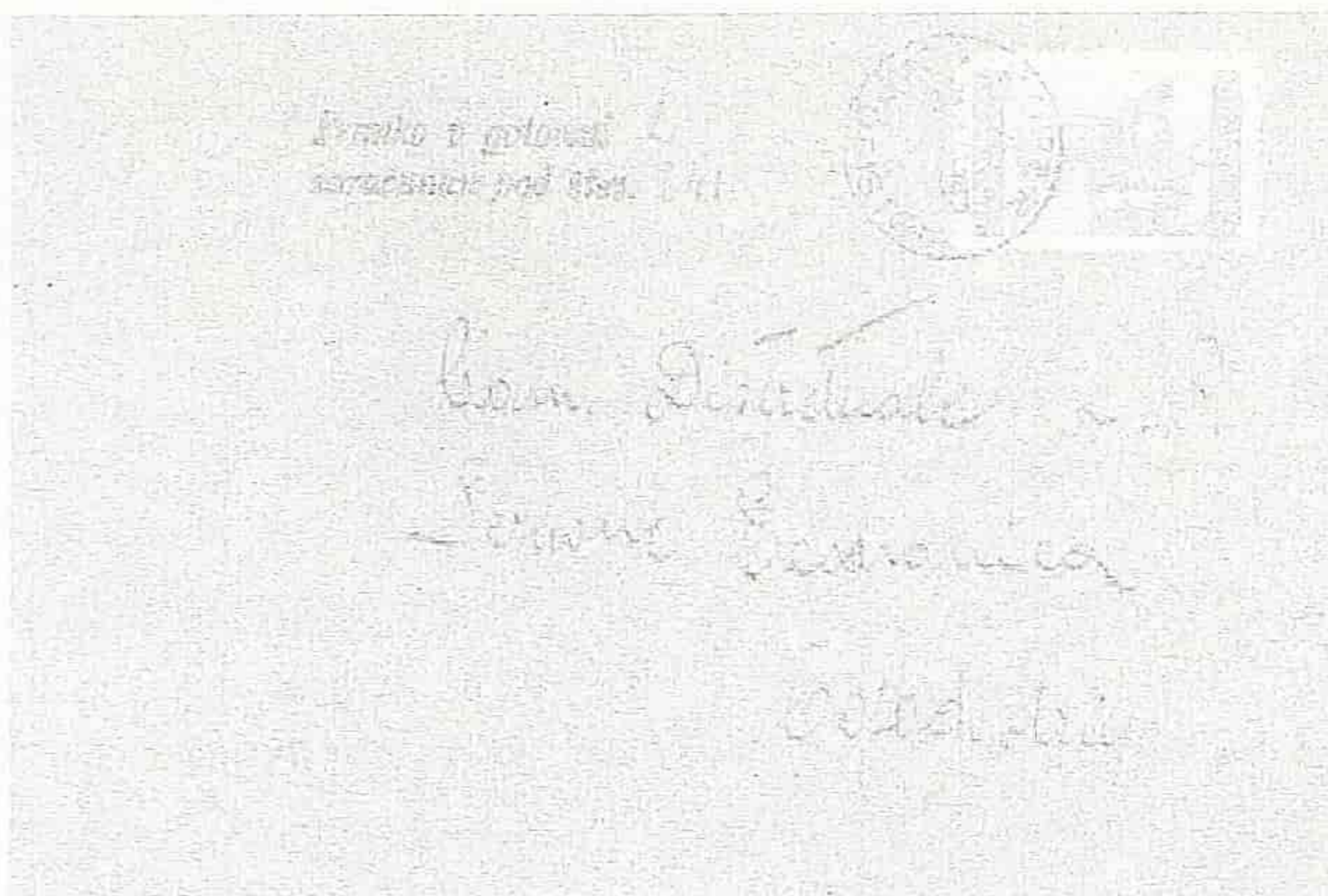

Sl.25 Nefrankirano pismo: Piran - Koper; 10. 08. 1946.

Slobodno od poštarine - koverta i službeni žig Udruženja invalida u Piranu.

. Pisma i dopisnice bez frankature gde je poštarina plaćena gotovinom i navedena kao takva rukopisom ili upotrebom PAGATO ili sličnog namenskog žiga. Takva pošta uglavnom potiče iz 1945. i rane 1946., iako se susreće i kasnije, a uvek joj je razlog nedostatak maraka. Zanimljivo je dodati da postoje i primeri delimičnog plaćanja gotovinom s odgovarajućim oznakama u nedostatku specifičnih nominala (Sl.26).

Upotreba maraka Zone B. Do sada nije poznat ni jedan slučaj upotrebe maraka Zone B u Zoni A ili Italiji i takva se upotreba ne smatra mogućom. Postoje retki slučajevi upotrebe ovih maraka u Jugoslaviji na pošiljkama očigledno napisanim u Zoni B, verovatno od strane posetilaca i ubačenim u sandučiće izvan Zone i koje je jugoslovenska pošta tolerisala. Takođe je poznata upotreba maraka Zone B u Rijeci posle 05. 01. 1947., dakle posle uvođenja jugoslovenskih maraka. Sigurno se radi o pošti iz okolnih mesta koja je doneta pri poseti gradu i koje je riječka pošta tu i tamo prihvatila. Budući da su i takvi objekti retki, a postoje i pisma iz Rijeke gde frankatura markama Zone B nije prihvaćena, može se zaključiti da je taj pristup bio suprotan propisima. S druge strane poznati su pokušaji upotrebe jugoslovenskih maraka u Zoni B, koji u većini slučajeva nisu poznati i označeni su standardnom porto „T“ oznakom, iako kod dela takvih pošiljaka porto taksa nije bila naplaćena u dolasku. Poznato je i nekoliko objekata s mešanom frankaturom Zone B i Jugoslavije s

Sl.26 Loco pismo: Koper, 28. 11. 1946.

Poštarina: L. 6.00 (Drugi tarifni period od 01. 05. 1946. do 31. 03. 1947.).

Poštarina delimično plaćena u gotovom.

Malog Lošinja iz 1947., no nije jasno da li je takva upotreba slučajna ili filatelistički motivisana.

Više od 80% sačuvane pošte je poslato na adrese unutar Zone, u Zonu A, Italiju i Jugoslaviju. Inostrana pošta se ređe viđa, iako pošiljke u Čehoslovačku, Austriju, Švajcarsku i SAD nisu retke.

Poštanske celine Zone B. Zatečene italijanske celine povremeno su upotrebljavane u Zoni B, ali uvek s vrednosnicom pokrivenom papirom ili s novom markom nalepljenom preko vrednosnice. Poznate su i privatno proizvedene dopisnice bez utisnute vrednosnice.

Samo jedna poštanska celina izdata je tokom trajanja Zone B, i to dopisnica za unutrašnji saobraćaj s nominalom od 3 lire, puštena u promet tokom leta 1946. Dopisnica je veličine 140 x 90 mm, u zelenoj boji na žućkastom polukartonu štampana u Državnoj markarnici u Beogradu. Na crtežu vrednosnice je guvernerova palat u Rijeci. Dokumentacija o izdanju nije poznata, ali datum izdanja naveden u katalozima tj. mart 1946. nije tačan. Nominala odgovara tarifi na snazi od 01. 05. 1946., a najraniji datum upotrebe poznat autoru je 30. 07. 1946. te se čini vrlo verovatno da je dopisnica izdata tokom juna ili jula 1946.

Sveukupno je štampana u tri navrata, od kojih se dva kasnija štampanja ponešto razlikuju od prvog u boji teksta i vrednosnice, a i u boji polukartona. Kod prvog štampanja boja je tamnozeleno, kod dva kasnija štampanja žutozeleno odnosno zeleno, a polukarton je bleđožute boje kod prvog štampanja, a tamnožute do smeđkastožute boje kod kasnijih štampanja koja je dodatno razlikuju od prvog u razmaku između vrednosnice i natpisa koji je kod kasnijih štampanja samo 5,0 mm umesto 6,0 mm kod prvog štampanja. Na osnovu sačuvanih dopisnica može se zaključiti da su kasnija štampanja izvedena posle decembra 1946. Kao i marke, dopisnica nije nikada povučena iz prometa, s toga barem teoretski mogla se upotrebljavati sve do 16. 09. 1947. U praksi su upotrebe posle marta ili aprila 1947. retke; najkasniji meni poznat datum je 07. 05. 1947. Zbog promene tarife, kod unutrašnje upotrebe posle 01. 04. 1947. trebalo je dodati marku, odnosno marke, u vrednosti od 2 lire.

Sl.27 Preporučena dopisnica: Mali Lošinj - Zurich Švajcarska 14. 04. 1947.
 Poštarina: L. 30.00 = L. 10.00 dopisnica za inostranstvo + L. 20.00 preporuka
 (Drugi inostrani tarifni period, na snazi od 01. 05. 1946.)

LITERATURA: Ova studija oslanja se na autorovu zbirku i dugogodišnja istraživanja iz raznih izvora, od kojih mnogi nisu dostupni široj publici. Iz tog razloga nema smisla dodavati iscrpni popis literature, pa želim ukazati samo na nekoliko značajnih knjiga, studija i članaka za ovaj deo jugoslovenske poštanske istorije. Za istorijsko - politički uvid u "Tršćansko pitanje" preporučujem Bogdan C. Novak: *Trieste 1941 - 1954, The Ethnic, Political and Ideological Struggle*, (The University of Chicago Press, 1970), objektivnu i s neutralnog stanovišta napisanu knjigu, za razliku od mnogih pristrasnih italijanskih i jugoslovenskih publikacija. Pulski provizorij je iscrpno i dobro opisan u Filateliji HFD-a (Dragan Novak: Puljsko izdanje s pretiskom "ISTRA" Br.4/5 - 1949 i Br.11-1949), iako su baš zaključci iz tih članaka devalvirali ovo izdanje u jugoslovenskoj filatelističkoj javnosti. Mnogo vrednih informacija o tršćanskom provizoriju može se naći u knjizi Franco Filanci: *"Trieste fra Alleati e Pretendenti 1943/1954"* (Poste Italiane, Bologna 1995). Bivši, sadašnji i budući sakupljači ovog područja moraju zahvaliti pokojnom riječkom filatelistu Živku Goluboviću u čijim je člancima *"Historijat franko i porto maraka na području vojne uprave Jugoslavenske armije"* (Filatelija, HFD, godišta 1947. i 1948.) sačuvano mnogo dokumentarne građe u vezi sa izdavanjem maraka za ovo područje. Treba spomenuti i slovenačke filateliste Waltera Ecksteina i Martina Špindlera, čija studija *"Definitivna izdanja maraka za bivšu Zonu B"*, (Filatelija, HFD Br.8-10 - 1949), proširuje Golubovićeva istraživanja daljim osvrtom na tipove, greške i osobine koje se nalaze na ovim markama. Iako se u oba slučaja radi o značajnim pregledima, treba uzeti u obzir da ni Golubović ni Eckstein/Špindler nisu imali dovoljno materijala, niti su im na raspolaganju bila današnja tehnička sredstva, pa su njihova zapažanja nepotpuna i delimično netačna.

Što se standardnih kataloga tiče, ovo je područje najbolje obrađeno u katalogima *Sassone i Bolaffi*, koji se, kao i mnogi drugi italijanski osvrti, oslanjaju na katalog *Tergeste*, poznatog tršćanskog trgovca markama. A. Bornsteina, a koji je objavljen u nekoliko navrata tokom pedesetih godina. Obrada u *Specijalnom katalogu maraka FNR Jugoslavije*, HFD 1948., uglavnom se zasniva na Goluboviću, Ecksteinu i Špindleru. Ostali, kako jugoslovenski tako i strani katalogi, npr. Jugomarka, Scott, Gibbons, Michel i Yvert & Tellier, donose samo osnovnu kataložku obradu, nekorisnu sakupljanju specijaliteta.

NAPOMENE:

- 1) Datumi vojnih operacija i ostali historijski datumi navedeni su po *Jugoslavenskoj enciklopediji*, Zagreb 1963 - 1971
- 2) *Glas Istre*, Br. 90 od 18.09.1945. str. 3 i 4. Banka je započela sa radom 17.09.1945.
- 3) Ordinanza numero 52, *La Voce del Popolo*, Br. 274 od 27.10.1946. str. 2
- 4) Pun tekst Naredbe br. 6 je objavljen u *Glasi Istre*, Br. 78 od 21.08.1945. str. 1
- 5) *Il Nostro Giornale*, Ann.3, Br. 29 od 23.06.1945. str. 2 (*E partita la nostra armata*)
- 6) *Il Nostro Giornale*, Ann.3, Br. 20 od 06.06.1945. str. 2 (*Affracantura corrispondenza*)
- 7) Štampane količine su navedene u članku "Još nekoliko riječi o puljskom izdanju s pretiskom ISTRÄ", Živka Golubovića, *Filatelija*, FSH Zagreb, Br. 3, 1950, str. 74/75. Treba spomenuti da navedene količine kod četiri marke prenesene na Rijeku treba umanjiti u skladu sa štampanjem ponovo pretisnutih maraka.
- 8) Vidi 7) i isto u *Filateliji* Br. 4-5 i br. 11, 1949.
- 9) Pun tekst naredbe br. 19 objavljen je u *Glasi Istre*, Br. 216 od 28.04.1946. str. 4
- 10) *Berner Briefmarken Zeitung*, Br. 1, 1948.
- 11) *The Allied Military Government Gazette*, Allied Military Government, 13 Corps, Venezia Giulia, Br.1, str. 42
- 12) Originalni dokument ove naredbe verovatno nije sačuvan, ali se svi izvori slažu u pogledu dokumentarnog broja i datuma. Vidi *Relazione Finale* (Završni izveštaj) citiran u F. Filanci, *Triesta fra Alleati e Pretendenti*, Bologna 1995.
- 13) Izvori se razlikuju o nameni doplate: za siromašne, za partizanske borce, za ranjenike itd.
- 14) Detaljno razmatranje o štampanim, prodatim i uništenim količinama nalazi se u F. Filaci, op. cit. passim
- 15) Vidi, 11) i u F. Filanci, op. cit. str 28
- 16) *La Voce del Popolo*, 24.05.1945. str. 2
- 17) *La Voce del Popolo*, 27.06.1945. str. 2
- 18) *Specijalni katalog maraka FNR Jugoslavije*, II izdanje, FSH Zagreb, 1948. str. 193 i 197
- 19) Okružnica *Enakovrednost pisemskih pristojbin*, Br. 1137a/45
- 20) Treba primetiti nepravilno napisanu reč "LITTORALE" koja se u italijanskom piše sa jednim slovom T. Zanimljivo je da je natpis na ranijem izdanju "LITORALE SLOVENO E TRIESTE" ispravan
- 21) Vidi UPU časopis *L'Union Postale* No.5 Berne, Mai 1947. str 204 i Ž. Golubović *Historijat franko i porto maraka na području vojne uprave Jugoslavenske armije*, *Filatelija*, FSH Zagreb, Br. 4/5, 1948. str. 56
- 22) Vidi Enriko Depiera: *Partizanske pošte na području Istarsko - Riječke regije*, PTT Arhiv, Br. 23, Beograd str. 267-310, koji datira ukidanje cenzure unutar Zone B i prema Jugoslaviji 09.10.1945. bez potpore dokumentacije. Nijedna od nekoliko pošiljaka iz autorove zbirke s ranim oktobarskim datumima nije više cenzurisana.
- 23) *Ibid*, str. 304

PRILOG 1 ~ TARIFE

TARIFA PRIMJENJIVANA U TRSTU I ZONI A		TARIFA PRIMJENJIVANA U PULJ					
Rani maj 1945 - 09.08.1945.		10.08.1945 - 28.02.1946.		09.06.1945 - 09.08.1945. (?) ¹⁾		10.08.1945 (?) ¹⁾ - 28.02.1946.	
	Tuzemstvo	Inozemstvo	Tuzemstvo	Inozemstvo	Tuzemstvo	Inozemstvo	Inozemstvo
Dopisnica	0.50	0.75	1.20	3.00	1.00 (?)	1.50 (?)	3.00
Pismo	1.00	1.25	2.00	5.00	2.00	2.50	5.00
Preporuka	1.50	1.50	5.00	10.00	3.00	?	10.00
Hitno	2.50	2.50	5.00	10.00	?	?	10.00
TARIFA PRIMJENJIVANA NA PODRUČJU TRŠČANSKOG I GORIČKOG DIREKTORATA KOJI JE PRIPAO ZONI B							
08.06.1945 - 14.08.1945. (?) ²⁾		15.08.1945 (?) - Sept/Oct. 1945 ²⁾		26.05.1945 - 27.06.1945.		28.06.1945 - 20.08.1945.	
	Tuzemstvo	Inozemstvo	Tuzemstvo	Inozemstvo	Tuzemstvo ³⁾	Inozemstvo	Tuzemstvo ³⁾
Dopisnica	0.50	Nema službe	1.00	2.00 (?)	Besplatno	Nema službe	2.00
Pismo	1.00	Nema službe	2.00	4.00 (?)	Besplatno	Nema službe	4.00
Preporuka	1.50	Nema službe	5.00 (?)	?	Besplatno	Nema službe	6.00
Hitno	2.50	Nema službe	5.00 (?)	?	N/A (?)	Nema službe	6.00 (?)
TARIFA PRIMJENJIVANA NA PODRUČJU RIJEČKOG I PULSKOG DIREKTORATA (OSIM SAMOG GRADA PULE) DO USPOSTAVE JEDINSTVENE POŠTANSKE DIREKCIJE U RIJECI 20.08.1945.							
	Tuzemstvo	Inozemstvo	Tuzemstvo	Inozemstvo	Tuzemstvo ³⁾	Inozemstvo	Inozemstvo
Dopisnica							
Pismo							
Preporuka							
Hitno							

JEDINSTVENA POŠTANSKA TARIFA ZONE B 20.08.1945 - 16.09.1947. ²⁾

TUZEMSTVO ³⁾	20.08.1945 - 30.09.1945.	01.10.1945 - 30.04.1946.	01.05.1946 - 31.03.1947.	01.04.1947 - 16.09.1947.
Dopisnica	2.00	2.00	3.00	5.00
Pismo	4.00	4.00	6.00	8.00
Preporuka	6.00	8.00	12.00	18.00
Hitno	6.00 (?)	8.00	14.00	20.00
INOZEMSTVO ⁴⁾	20.08.1945 - 30.09.1945.	01.10.1945 - 30.04.1946.	01.05.1946 - 16.09.1947.	
Dopisnica	Nema službe	4.00	10.00	
Pismo	Nema službe	6.00	15.00	
Preporuka	Nema službe	10.00	20.00 (23.00) ⁵⁾	
Hitno	Nema službe	15.00 (?)	30.00 (30.00 + ?) ⁵⁾	

NAPOMENE:

¹⁾ Moguće je da se je tarifa *Repubblica Sociale Italiana* (vidi prvu tršćansku tarifu) primjenjivala u Puli jedno vrijeme nakon povlačenja jugoslavenske vojske i prije stupanja na snagu tzv. 'Savezničke tarife' 10.08.1945, dakle negdje između kasnog juna/ranog jula 1945 i 10-og augusta. Obim dosada poznate pošte ne dozvoljava kategoričku tvrdnju.

²⁾ Tzv. 'Druga ljubljanska tarifa' je vjerojatno stupila na snagu paralelno s izdanjem maraka 15.08.1945 i ostala je u upotrebi u nekim slovenskim mjestima i nakon uspostave jedinstvene riječke direkcije. Primjerci frankirani tom tarifom poznati su čak iz oktobra 1945.

³⁾ Tuzemna tarifa je primjenjivana za poštanski saobraćaj unutar Zone B, s Zonom A, s Jugoslavijom i s Italijom do ranog decembra 1946.

⁴⁾ Italija je izgubila tuzemni status u ranom decembru 1946; od tada se primjenjuje inozemna tarifa.

⁵⁾ Doplatak za preporuku je povišen na 23 lire u ljetu 1947 (točan datum je nepoznat). Moguće je da je istom prilikom povišen i dodatak za hitno rukovanje, no obim dosada poznate pošte ne dozvoljava kategoričku tvrdnju.

PRILOG 2 ~ TABLICA MJESANIH FRANKATURA

	Izdanja Rep. Soc. It.	Pulski provizorij	Tršćanski provizorij	Riječki provizorij I	Riječki provizorij II	Ljubljansko štampanje	Zagrebačko štampanje	Zagrebačko štampanje II	L.1.00/20.00 L.2.00/30.00	Beogradsko štampanje	Partizanke i službene
Izdanja Rep. Soc. It.		RR	RRR	ØØ	ØØ	ØØ	ØØ	ØØ	ØØ	ØØ	ØØ
Pulski provizorij	RR		ØØ	ØØ	ØØ	ØØ	ØØ	ØØ	ØØ	ØØ	ØØ
Tršćanski provizorij	RRR	ØØ		U	RRR	ØØ	ØØ	ØØ	ØØ	ØØ	ØØ
Riječki provizorij I	ØØ	ØØ	U		R	RR	U	Ø	Ø	Ø	Ø
Riječki provizorij II	ØØ	ØØ	RRR	R		R	RR	U	Ø	Ø	Ø
Ljubljansko štampanje	ØØ	ØØ	U	RR	R		C	R	U	RRR	RRR
Zagrebačko štampanje	ØØ	ØØ	ØØ	U	RR			C	C	C	R
Zagrebačko štampanje II	ØØ	ØØ	ØØ	Ø	U		C		C	C	C
L.1.00/20.00 L.2.00/30.00	ØØ	ØØ	ØØ	Ø	Ø		C	C		C	RR
Beogradsko štampanje	ØØ	ØØ	ØØ	Ø	Ø	RRR	C	C	C		C
Partizanke i službene	ØØ	ØØ	ØØ	Ø	Ø	RRR	R	C	RR	C	

Namjena ove tablice je da ilustrira odnos rijetkosti mješanih frankatura, a ne da ustanovi apsolutnu rijetkost nekih maraka ili izdanja na pismima.

KRATICE:

ØØ	= Nemoguća kombinacija	C	= Obična kombinacija
Ø	= Teoretski moguće, ali malo vjerojatno da postoji	R	= Rijetka kombinacija
U	= Dosada nepoznata kombinacija, no moguće je da postoji	RR	= Vrlo rijetka kombinacija, vjerojatno manje od 15 primjeraka postoji
		RRR	= Posebno rijetka kombinacija, manje od tri primjerka poznato

PRILOG 3 ~ POŠTANSKI UREDI ZONE B

POŠTANSKI UREDI POD UPRAVOM RIJEČKOG DIREKTORATA

(Ime ureda na talijanskom jeziku)	(Ime ureda na hrvatskom/slovenskom jeziku)
1. ABBAZIA	OPATIJA 1
2. ABBAZIA succ. 1 (VOLOSCA)	OPATIJA 2
3.	(OPATIJA 3)
4. APRIANO	VEPRINAC
5. BERSEZIO DEL. CARNARO	BRSEČ
6. BREGHI ANGELI	BREGI
7. BRESOVIZZA	BREZOVICA
8. BREZZA	BREŠCA
9. CASTEL JABLANIZZA	JABLANICA
10. CASTELNUOVO D'ISTRIA	PODGRAD
11. CLANA	KLANA
12. ELSANE	JELŠANE
13. FIUME	RIJEKA 1
14.	(RIJEKA 2)
15. FIUME succ. 1 (GIARDINI)	RIJEKA 3
16. FIUME succ. 2 (BELVEDERE)	RIJEKA 4
17.	(RIJEKA 5)
18. FONTANA DEL CONTE	KNEŽAK
19. FRANCI	FRANČIĆI
20. GLAVORIE	JAVORJE
21. GIUSSICI CONFINE	JUŠIĆI
22. GOLAZZO	GOLAC
23. LAURANA	LOVRAN
24. MATTERIA	MATERIJA
25. MATTUGLIE	MATULJE
26. MOSCHIENA	MOŠĆENICE
27. MUNE GRANDE	VELE MUNE
28. OBROVO SANTA MARIA	OBROV
29. PREGARA	PREGARJE
30. PRIMANO	PREM
31. RIFUGIO DUCHESSA D'AOSTA	?
32. SAGORIA SAN MARTINO	ZAGORJE NA KRASU
33. SAPPLANE	ŠAPJANE
34. SLIVIA DI CASTELNUOVO	SLIVJE

(Ime ureda na talijanskom jeziku)

(Ime ureda na hrvatskom/slovenskom jeziku)

35.	TORRENOVA DEL NEVOSO	TRNOVO PRI ILIRSKOJ BISTRICI
36.	VAL SANTAMARINA	MOŠĆENIČKA DRAGA
37.	VILLA D'ICICI	IČIĆI
38.	VILLA DEL NEVOSO	ILIRSKA BISTRICA
39.	VODIZZE DI CASTELNUOVO	VODICE

POŠTANSKI UREDI POD UPRAVOM PULSKOG DIREKTORATA

1.	ALBONA D'ISTRIA	LABIN
2.	ALTURA	VALTURA
3.	ANTIGNANA	TINJAN
4.	AQUILONIA	ORLEC
5.	ARSIA	RAŠA
6.	BARBANA D'ISTRIA	BARBAN
7.	BELLEI	BELEJ
8.	BERGOZZA	BRGUDAC
9.	BOGLIUNO	BOLJUN
10.	BORUTTO	BORUT
11.	BRESENZA DEL TAIANO	PREŠNICA
12.	BRIONI MAGGIORE	BRIONI
13.	BUIE D'ISTRIA *	BUJE *
14.	CAISOLE (CHERSO)	BELI
15.	CANFANARO	KANFANAR
16.	CANIDOLE	VELE SRAKANE
17.	CAPODISTRIA *	KOPER *
18.	CARCASE	KRKAVCE
19.	CARNIZZA D'ARSA	KRNICA
20.	CARIOBA SUBIENTE	KAROJBA
21.	CARSETTE *	KARŠETE *
22.	CASTAGNA	KOSTANJICA
23.	CASTEL BELLAI	BELEJ
24.	CASTEL LUPOGLIANO	LUPOGLAVA
25.	CASTELNUOVO D'ARSA	RAKALJ
26.	CASTELVENERE DI PIRANO	KAŠTEL
27.	CERRETO ISTRIANO	CEROVLJE
28.	CHERSANO	KRŠAN
29.	CHERSO	CRES

(Ime ureda na talijanskom jeziku)	(Ime ureda na hrvatskom/slovenskom jeziku)
30. CHIUSI LUSIGNANO	ČUNSKI
31. CITTANOVA D'ISTRIA *	NOVIGRAD *
32. COLMO	HUM
33. CORRIDICO	KRINGA
34. CORTE D'ISOLA *	KORTE *
35. COSINA D'ISTRIA	KOZINA
36. COVEDO	KUBED
37. DAILA	DAJLA
38. DIGNANO D'ISTRIA	VODNJAN
39. DRAGUCCIO	DRAGUĆ
40. FASANA D'ISTRIA	FAŽANA
41. FELICIA	ČEPIĆ
42. FIANONA	PLOMIN
43. FILLIPANO	FILIPANA
44. GALLESANO	GALEŽAN
45. GALLIGNANA	GRAČIŠĆE
46. GIMINO	ŽMINJ
47. GRIMALDA	GRIMALDA
48. GRISIGNANA *	GROŽNJAN *
49. ISOLA D'ISTRIA *	IŽOLA *
50. LA SELLA	PREDOŠĆICA
51. LANISCHIE MONT'AQUILA	LANIŠĆE
52. LEVADE	LIVADE
53. LINDARO	LINDAR
54. LISIGNANO DI POLA	LIŽNJAN
55. LUBENIZZE	LUBENICE
56. LUSSINGRANDE	VELI LOŠINJ
57. LUSSINPICCOLO	MALI LOŠINJ
58. MADONNA DEL CARSO	SV. Marija na Krasu
59. MARESEGO *	MAREZIGE *
60. MARZANA D'ISTRIA	MARČANA
61. MATTERADA	MATERADA
62. MEDOLINO	MEDULIN
63. MOMIANO *	MOMIAN *
64. MOMPADERNO	BADERNA
65. MONTE DI CAPODISTRIA *	ŠMARJE PRI KOPRU *
66. MONTEMAGGIORE D'ISTRIA	VELA UČKA
67. MONTONA	MOTOVUN

(Ime ureda na talijanskom jeziku)

(Ime ureda na hrvatskom/slovenskom jeziku)

68.	NERESINE	NEREZINE
69.	NOVACCO DI PISINO	NOVAKI PAZINSKI
70.	ORSERA	VRSAR
71.	OSPO	OSP
72.	OSSERO	OSOR
83.	PADENA	PADNA
74.	PARENZO	POREČ
75.	PASSO	PAZ
76.	PAUGNANO	POMJAN
77.	PEDENA	PIĆAN
78.	PEROI	PEROJ
79.	PERUSCHI	PERUŠKI
80.	PETROVIA	PETROVIJA
81.	PIEDIMONTE DEL TAIANO	PODGORJE
82.	PIEMONTE	ZAVRŠJE
83.	PINGUENTE	BUZET
84.	PIRANO *	PIRAN *
85.	PISINO	PAZIN
86.	PORTO ALBONA	RABAC
87.	PORTOLE	OPRTALJ
88.	PORTOROSE *	PORTOROŽ *
89.	POZZO LITTORIO	PODLABIN
90.	PROMONTORE DI POLA	PREMANTURA
91.	ROVERIA	JURŠIĆI
92.	ROVIGNO D'ISTRIA	ROVINJ
93.	ROZZO D'ISTRIA	ROČ
94.	SABRESANI	ZABREŽANI
95.	SALVORE *	SAVUDRIJA *
96.	SAN BORTOLO	ŠT. JERNEJ
97.	SAN GIACOMO DI NERESINE	SVETI JAKOV
98.	SAN GIOVANNI DI CHERSO	ŠTIVAN
99.	SAN LORENZO DEL PASENATICO	SVETI LOVREČ PAZENATIČKI
100.	SAN LORENZO D'ALBONA	SVETI LOVREČ PREDUBAČKI
101.	SAN MARTINO IN VALLE	MARTINŠĆICA
102.	SAN PIETRO DELL'AMATA	ŠT. PETER
103.	SAN PIETRO DI MADRASSO	KLANEC
104.	SAN PIETRO IN SELVE	SVETI PETAR U ŠUMI
105.	SAN QUIRICO	SOČERGA

	(Ime ureda na talijanskom jeziku)	(Ime ureda na hrvatskom/slovenskom jeziku)
106.	SAN SERGIO	ČRNI KAL
107.	SAN SERVOLO	SOCERB
108.	SANSEGO	SUŠAK KOD LOŠINJA
109.	SANTA DOMENICA D'ALBONA	SVETA NEDELJA LABINSKA
110.	SANTA DOMENICA DI VISINADA	LABINCI
111.	SANTA LUCIA D'ALBONA	DRENJE SV. MIKULA
112.	SANTA LUCIA DI PORTOROSE	SVETA LUCIJA
113.	SANVINCENTI D'ISTRIA	SVETVINČENAT
114.	SBANDATI	ŽBANDAJ
115.	SCROPETTI	ŠKROPETI
116.	SEMEDELLA	SEMEDELA
117.	SEMI	SEMIĆ
118.	SICCIOLE *	SEČOVLJE *
119.	SICHICI - TORTIANI	ŠIKIĆI
120.	SILUM MONT'AQUILA	SLUM
121.	SISSANO	ŠIŠAN
122.	SOVIGNACCO	SOVINJAK
123.	STERNA FILARIA	ŠTERNA
124.	STIGNANO DI POLA	ŠTINJAN
125.	STRIDONE	ZRENJ
126.	STRUGNANO	STRUNJAN
127.	TORRE DI PARENZO	TAR
128.	TRIBANO DI BUIE	TRIBAN
129.	UMAGO *	UMAG *
130.	UNIE	UNIJE
131.	USTRINE	USTRINE
132.	VALDARSA	ŠUŠNJEVICA
133.	VALLE D'ISTRIA	BALE
134.	VALLON DI CHERSO	VALUN
135.	VALMAZZINGHI	KOROMAČNO
136.	VERMO	BERAM
137.	VETRENEGLO *	BRTONIGLA *
138.	VETTA DI PINGUENTE	VRH
139.	VILLA DECANI *	DEKANI *
140.	VILLA DI ROVIGNO	ROVINJSKO SELO
141.	VILLA GARDOSSI *	KRASNICA *
142.	VILLA TREVISO	TRVIŽ
143.	VILLA VRANA	VRANA
144.	VILLANOVA DEL QUIETO	NOVA VAS POREČKA

(Ime ureda na talijanskom jeziku)

(Ime ureda na hrvatskom/slovenskom jeziku)

145.	VINES	VINEŽ
146.	VISIGNANO D'ISTRIA	VIŠNJAN
147.	VISINADA	VIŽINADA
148.	ZAMBRATTIA	ZAMBRATIJA

POŠTANSKI UREDI POD UPRAVOM GORIČKOG DIREKTORATA

1.	AIDUSSINA	AJDOVŠČINA
2.	AUZZA	AVČE
3.	BACCIA DI MODREA	BAČA PRI MODREJU
4.	BATTAGLIA DELLA BAINSIZZA	BANJŠICE
5.	BIVIO ZELIN	ŽELIN
6.	CAL DI CANALE	KAL NAD KANALOM
7.	CERNIZZA GORIZIANA	ČRNIČE
8.	CHIAPOVANO	ČEPOVAN
9.	CHIESA SAN GIORGIO	KNEŽA
10.	CIRCHINA	CERKNO
11.	DRESENZA	DREŽNICA
12.	GABRIA	GABRJE
13.	GARGARO	GRGAR
14.	GIAGHERSA	JAGRŠČE
15.	GODOVICI	GODOVIČ
16.	GRACOVA SERRAVALLE	GRAHOVO OB BAČI
17.	GRUDENZA	GRUDNICA
18.	IDRIA	IDRIJA
19.	IDRIA DELLA BACCIA	IDRIJA PRI BAČI
20.	IDRIA DI SOTTO	SPODNJA IDRIJA
21.	LEDINE	LEDINE
22.	LOCAVIZZA DI CANALE	LOKOVEC
23.	MONTENERO D'IDRIA	ČRNI VRH
24.	OBLOCCA IUSINA	HUDAJUŽNA
25.	OTTALES	OTALEŽ
26.	PANIQUA	PONIKVE
27.	PIEDICOLLE	PODBRDO
28.	PIEDIMELZE	PODMELEC
29.	PIEVE DI BUCCOVA	BUKOVO
30.	PIEVE DI LEUPA	LEVPA

(Ime ureda na talijanskom jeziku)	(Ime ureda na hrvatskom/slovenskom jeziku)
31. <i>PLANINA DI CIRCHINA</i>	<i>PLANINA PRI CERKNEM</i>
32. <i>RAUNIZZA DI GARGARO</i>	<i>RAVNICA</i>
33. <i>RUTTE DI GRACOVA</i>	<i>NEMŠKI RUT</i>
34. <i>SACOZZA</i>	<i>ZAKOJCA</i>
35. <i>SAMBASSO</i>	<i>ŠEMPAS</i>
36. <i>SAN OSVALDO</i>	<i>STRŽIŠČE</i>
37. <i>SAN VITO DI VIPACCO</i>	<i>ŠT. VID NAD VIPAVO</i>
38. <i>SANTA CROCE DI AIDUSSINA</i>	<i>DOBRAVLJE</i>
39. <i>SANTA LUCIA D'ISONZO</i>	<i>SV. LUCIJA OB SOČI</i>
40. <i>SEBREGGIE</i>	<i>ŠEBRELJE</i>
41. <i>SLAPPE D'IDRIA</i>	<i>SLAP OB IDRIJICI</i>
42. <i>SONZIA</i>	<i>SOČA</i>
43. <i>STOPENICO</i>	<i>STOPNIK</i>
44. <i>TARNOVA DELLA SELVA</i>	<i>TRNOVO</i>
45. <i>TOLMINO</i>	<i>TOLMIN</i>
46. <i>TRIBUSSA DI SOTTO</i>	<i>SPODNJA TRIBUŠA</i>
47. <i>TRIBUSSA SUPERIORE</i>	<i>ZGORNJA TRIBUŠA</i>
48. <i>VETTA DI GRACOVA</i>	<i>BUKOVSKI VRH</i>
49. <i>VIPACCO</i>	<i>VIPAVA</i>
50. <i>VOSCHIA</i>	<i>VOJSKO</i>
51. <i>ZOLLA</i>	<i>COL</i>

POŠTANSKI UREDI POD UPRAVOM TRŠČANSKOG DIREKTORATA

1. <i>CAVE AUREMIANE</i>	<i>VREMSKI BRITOF</i>
2. <i>COSSANA DI SOTTO</i>	<i>KOŠANA</i>
3. <i>CRASTIE DI POSTUMIA</i>	<i>HRAŠČE</i>
4. <i>CRUSCEVIE</i>	<i>HRUŠEVJE</i>
5. <i>DIVACCIA - GROTTA DEL TIMAVO</i>	<i>DIVAČA</i>
6. <i>MONFORTE DEL TIMAVO</i>	<i>OSTROŽNO BRDO</i>
7. <i>POSTUMIA</i>	<i>POSTOJNA</i>
8. <i>POSTUMIA GROTTA</i>	<i>POSTOJNA - JAMA</i>
9. <i>PRESTRANE</i>	<i>PRESTRANEK</i>
10. <i>PREVAL</i>	<i>RAZDRTO</i>
11. <i>RODITTI</i>	<i>RODIK</i>
12. <i>SAN CANZIANO DELLA GROTTA</i>	<i>ŠKOCJAN</i>
13. <i>SAN MICHELE DI POSTUMIA</i>	<i>ŠMIHEL</i>

	(Ime ureda na talijanskom jeziku)	(Ime ureda na hrvatskom/slovenskom jeziku)
14.	SAN PIETRO DEL CARSO	ŠT. PETER NA KRASU
15.	SENOSECCHIA	SENOŽEČE
16.	VILLA CACCIA	PLANINA

AMBULANTNI POŠTANSKI UREDI U SLUŽBI OD 1946

1.	LJUBLJANA - BOHINJSKA BISTRICA 72
2.	LJUBLJANA - RIJEKA 90
3.	LJUBLJANA - TRST 91
4.	RIJEKA - PULA 151

Napomena:

Žigovi ovih četiri putujućih pošta se pojavljuju povremeno na markama odnosno pismima poslatim iz mjesta u Zoni B koja su smještena uz te saobraćajne pravce. Prve tri pošte poslovale su pod nadzorom ureda Ljubljana 2, a posljednja pod nadzorom Rijeke 1. Pisma, a i marke poništene žigovima putujućih pošta su vrlo rijetka.

NAČIN OPISA :

FONTANA DEL CONTE ~ KNEŽAK

Pošanski ured je poslovao ili stalno ili barem kroz neko vrijeme između maja 1945 i 16.09. 1947.

(RIJEKA 2)

Pošanski ured uspostavljen pod jugoslavenskom vojnom upravom između maja 1945 i 16.09. 1947.

BRESOVJZZA ~ BREZOVICA

Pošanski ured je postojao prije maja 1945. Nije dosada ustanovljeno da li je poslovao bilo stalno bilo kroz neko vrijeme između maja 1945 i 16.09. 1947.

BUIE D'ISTRIA * ~ BUJE *

Pošanski ured je poslovao ili stalno ili barem kroz neko vrijeme između maja 1945 i 16.09. 1947. Preuzet od strane Vojne Uprave JA za Zonu B Slobodne Teritorije Trsta 17.09.1947.

SRBIJAFILA XIV

VESTI O IZLOŽBI

U skladu sa Pravilnikom izložbe donetim na sednici organizacionog odbora održanoj 13. marta 2007. godine održana je 14. filatelistička izložba "Srbijafila" od 11. do 17. juna 2007. godine u umetničkom paviljonu "Cvijeta Zuzorić" na malom Kalemegdanu u Beogradu.

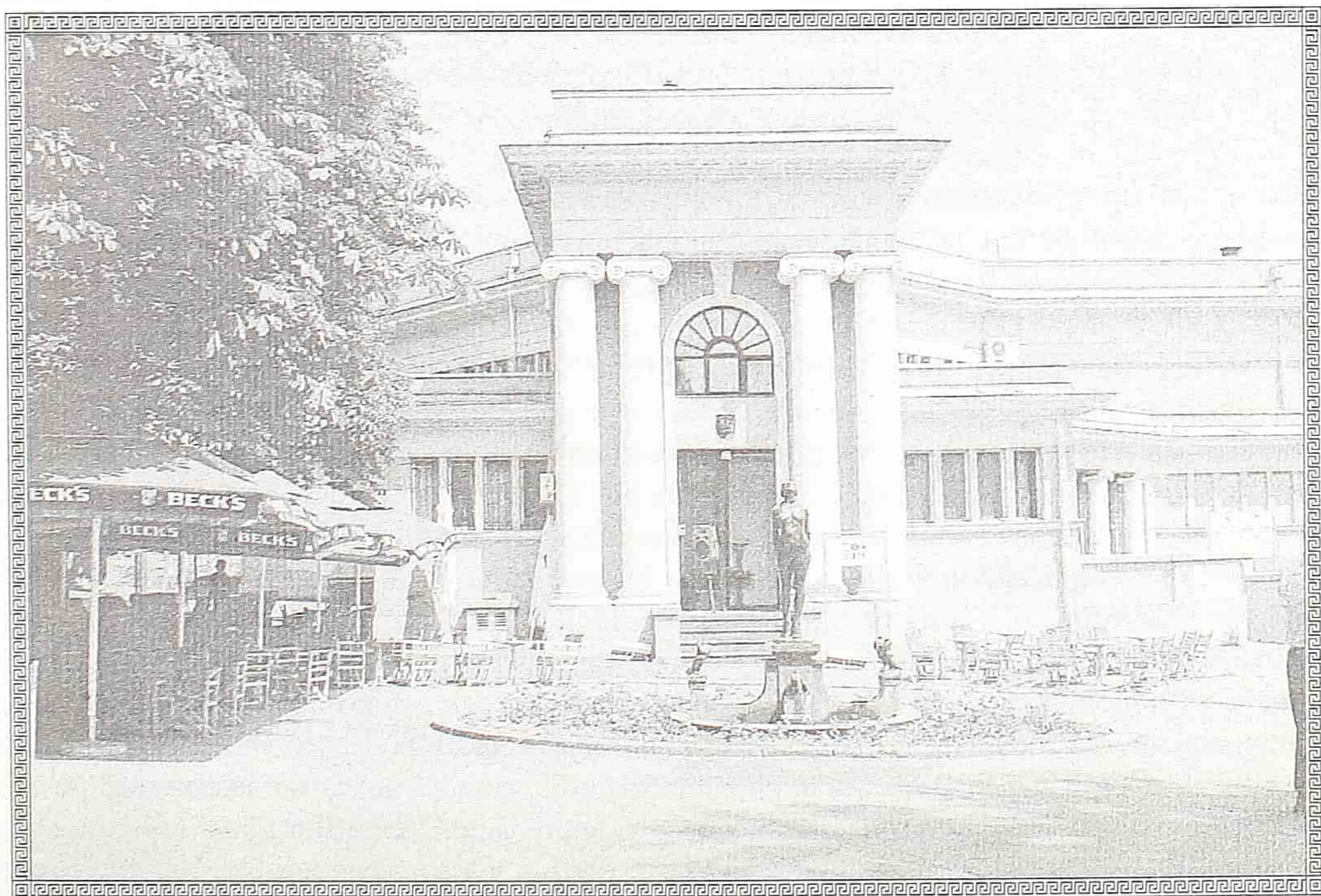
Intezivne pripreme i aktivnosti za održavanje ove izložbe otpočele su u januaru ove godine i u kontinuitetu trajale do početka Srbijafile XIV. Održan je niz sastanaka i radnih dogovora sa vodećim ljudima DP "Jugomarke", PTT muzeja, JP PTT saobraćaja "Srbija" članova organizacionog i izvršnog odbora izložbe, koji nije imao ni malo lak zadatak da u kratkom roku organizuje i održi tako značajnu i veliku, prvu nacionalnu filatelističku izložbu.

Osnovni zadaci odbora bili su obezbeđenje finansijskih i materijalnih sredstava, prostora za izlaganje, odabir najboljih izložaka, članova žirija i komesara, osposobljavanje vitrina i stakala koji su prilično dotrajali, širenje kruga izlagača, osmišljavanje filatelističkih obeležja (bloka, žiga, koverata), uređenje kataloga i Palmaresa, pozivanje stranih gostiju, kao i niz pratećih manifestacija koje su upotpunile sadržaj "Srbijafile" XIV.

Prikazane su desetine izložaka koje detaljno i kvalitetno zadiru u sve segmente naše istorije: predfilatelistički i filatelistički period Kneževine i Kraljevine Srbije, Jugoslavije kao i vreme ratova, okupacija, kriznih perioda.

Ovako veliki sakupljačko - izlagački uspon doveo je do jačanja istraživačkog rada zabeleženog nizom značajnih knjiga i periodike iz raznih oblasti i perioda naše filatelije.

U 6. deceniji postojanja ova izložba dobija svoj prepoznatljiv koncept, a veliki broj naših filatelista ostvaruje izuzetne izlagačke rezultate i na međunarodnoj sceni (Antić, Veličković, Boričić, Mrđa, Vujović, Ljubičić, Knežević; Radovanović).

Na unutrašnjem planu održavanje ovakvih izložbi podstiče rad na unapređivanju organizovane filatelije kroz izuzetno sadržajnu saradnju sa Savezom filatelista Srbije, koji takođe širi bazu atestatora filatelističkog materijala i obezbeđuje stručnu pomoć izlagačima u pripremi i unapređivanju njihovih izložaka. Konačno, ovakva izložba nastavlja sa praksom ukazivanja na čvrste veze između filatelije i umetnosti.

Velikim angažovanjem i profesionalnim odnosom, obavljeni su svi zadaci i ciljevi koje je Odbor postavio na početku svog rada, tako da je izložba protekla u najboljem redu uz dobru posećenost i solidnu medijsku pažnju. Tome su svakako doprineli tradicionalno pouzdani partneri filatelije: Jugomarka, PTT muzej, PTT Srbija, galerija "Cvijeta Zuzorić" i po prvi put Aeroklub ustupanjem svog izuzetno prijatnog prostora za proglašenje rezultata i pobjednika ove izložbe, kao i niz pojedinaca (Predrag Antić, dr. Jovan Veličković, Đorđe Radičević, Milan Vujović, mr. Marina Kalezić, Gordana Krneta, Dragan Poposki, Aleksandar Krstić, Jovan Ristić), koji su ne štedeći sebe doprineli uspehu Srbijafila XIV.

Izvršni odbor izložbe se posebno zahvaljuje generalnom direktoru javnog preduzeća PTT saobraćaja "Srbija" gospodinu Draganu Kovačeviću, direktoru DP "Jugomarka" gospodinu Radomiru Bojaniću i Gordani Gradinski, bez čije pomoći i razumevanja ova manifestacija ne bi dostigla značaj i sjaj koji je imala.

Slobodan Meandžija

IZVEŠTAJ ŽIRIJA FILATELISTIČKE IZLOŽBE SRBIJAFILA XIV

Na osnovu pravilnika filatelističke izložbe SRBIJAFILA XIV donetog 13. marta 2007. a u skladu sa opštim i posebnim pravilima i kriterijumima međunarodne filatelističke organizacije FIP o ocenjivanju na filatelističkim izložbama GREX i SREX žiri u sastavu Aleksandar Krstić predsednik, Zoran Stepanović i Dragoš Petrović članovi žirija, ocenili su izložke u sledećim takmičarskim klasama:

- U klasi Tradicionalne filatelije 7 izložaka
- U klasi Poštanske istorije 10 izložaka
- U klasi Poštanskih celina 4 izložka
- U klasi Tematske filatelije 11 izložaka
- U klasi Maksimafilije 2 izložka
- U klasi Omladinske filatelije 6 izložaka
- U klasi literature 10 izložaka i
- U klasi izložci na jednoj vitrini 20 izložaka

Žiri se u ocenjivanju pridržavao pravilnika Srbijafila XIV donoseći odluke u okviru izlagačkih klasa dajući poene za kriterijum, obradu, značaj, znanje, istraživanje, kvalitet, retkost i tehničku obradu. Ukupan broj poena je u svim takmičarskim klasama bio maksimalno 100 osim u izlošcima omladinske filatelije gde je maksimalan broj poena bio 75. Za različite takmičarske klase poeni za ocenjivanje su dodeljivani prema pojedinačnim pravilima FIP-e a u okviru pravilnika izložbe. Od svih predviđenih takmičarskih klasa sa žaljenjem konstatujemo da nije bilo prijavljenih izložaka aerofilatelije i astrofilatelije, fiskalne filatelije, moderne filatelije, a posebno zabrinjava činjenica da ni jedan izložak područja Jugoslavije od 1945 do danas (SFRJ, SRJ i SCG) nije prijavljen za izložbu, pa je preporuka da predsedništvo SFS-a i svi aktivni filatelisti posebnu pažnju obrate ovoj temi imajući u vidu da filatelistički materijal ovog područja predstavlja izuzetno kulturno i istorijsko blago. Objekti ovog područja u klasi tradicionalne filatelije, celina i poštanske istorije već postaju klasika. Jedini izložak prijavljen u otvorenoj klasi žiri je prebacio u tematsku filateliju jer nije bilo dovoljno ne filatelističkih objekata za otvorenu klasu. Izložak u klasi literature Srpskog filatelistič-

kog kluba je žiri prebacio u ne takmičarsku klasu - Posebno pozvani izlagači, jer je predsednik ovog Filatelističkog društva ujedno i predsednik žirija, po FIP pravilima takav izložak je nedopustiv za ocenjivanje. Izložaka u klasi JEDNA VITRINA je bilo zapaženo mnogo ali različitog sastava od predfilatelije do moderne tematike. Treba skrenuti pažnju izlagačima da je ova klasa uvedena na izložbama zbog primedbi mnogih izlagača u svetu da za određena područja i teme nije moguće sakupiti više od jedne vitrine. Mnogi izlagači na ovoj izložbi se nisu držali tog pravila prikazujući na jednoj vitrini zbirke koje je moguće prikazati na više vitrina. Predlog je da budući organizacioni odbori izložbi detaljno ispituju svaki izložak pre prihvatanja za izlaganje. U izlagačkim klasama od tradicionalne filatelije do omladinskih izložaka zapaženo je mnogo novih izložaka više od polovine, čak i novih izlagača, neki su iznenadili Srpsku pa i međunarodnu javnost kvalitetom, obimom i retkošću svojih zbirki što je ovaj žiri, a verujemo i organizatore posebno obradovalo. Na žalost jedan deo zbirki je već izlagan više puta bez ikakvih ili sa minimalnim promenama, posebno izložci koji su učestvovali na međunarodnim izložbama. Oni su obrađeni na stranim jezicima neki i na dva strana jezika u istom izošku a bez prevoda na Srpski jezik čak i na naslovnom listu, pa posetioци koji ne znaju strane jezike ostaju uskraćeni za opise koji su često od izuzetnog značaja za filatelističko istraživanje i edukaciju. Primećujemo poboljšanje u tehničkoj obradi zbirki, ali još uvek se u mnogim slučajevima koriste neodgovarajuće folije, upadljive boje kartona i neadekvatne i preširoke podloge ispod izložaka, pa je često zamorno takve izložke pratiti. Deo izlagača se uporno ne drži propisanih međunarodnih pravila pa je preporuka Savezu filatelista Srbije da organizuje edukaciju nedovoljno informisanih izlagača sa uputstvima i prevodom međunarodnih izlagačkih pravila.

Na kraju, žiri oseća obavezu da skrene pažnju celokupne Srpske filatelističke javnosti da je disproporcija između vrhunskih izložaka posebno u klasama tradicionalne filatelije, poštanske istorije i celina u odnosu na ostale izlagačke klase sve veća. Srbija uprkos teškoj ekonomskoj situaciji i doskorašnjoj međunarodnoj izolaciji ima zapažene i vrhunske filatelističke izložke koji na svetskim izložbama dostižu do zlatnih i velikih zlatnih medalja. Sa druge strane tematski izložci, omladinski, moderni, maksimafilija itd. ostaju u granicama lokalnih nedovoljno kvalitetnih izložaka koji ne mogu da predstavljaju Srpsku filateliju. Srednjih zbirki na kojima u celom svetu pa i u našem okruženju počiva filatelija, kod nas praktično nema. U klasi literature primećen je pomak od ranijih izložbi.

Od ukupno 70 izlagača u takmičarskoj klasi žiri je dodelio 7 bronzanih medalja, 3 srebrno bronzanih, 12 srebrnih, 18 velikih srebrnih, 14 pozlaćenih, 3 velike pozlaćene, 8 zlatnih i 5 velikih zlatnih medalja.

Po članu 15 Pravilnika izložbe, među izložcima sa najvećim brojem poena žiri je odabrao dva izložka za Veliku nagradu izložbe **GRAND PRIX** i to CELINE SRBIJE Nikole Ljubičića 97 poena i PROBE i SPECIJALITETI KRALJEVINE JUGOSLAVIJE 1921-1941 Milana Vujovića, takođe 97 poena.

Na svečanoj dodeli diploma i medalja PALMARES Srbijafile XIV žiri će objaviti nosioca ovog prestižnog priznanja.

Sve odluke žirija su posle detaljnih konsultacija i usaglašavanja među članovima žirija donete jednoglasno.

Beograd, 13. juna 2007.

Predsednik žirija
Aleksandar Krstić

B1. Tradicionalna filatelija

Vitrine	Izlagač	Naziv izložka	Medalja
22-26	Mihajlo KNEŽEVIĆ	"Crna Gora 1779 - 1916"	Zlatna 91
27-31	Predrag ANTIĆ	Srbija - dinastija Obrenović 1880-1903"	Velika zlatna 96
32-36	Milan VUJOVIĆ	"Srbija - izdanja i upotreba maraka 1880-1920"	Velika zlatna 96
37-41	Đorđe RADIČEVIĆ	"Srbija - izdanja i upotreba maraka 1903-1920"	Zlatna 90
42-46	Milan VUJOVIĆ	"Probe i specijaliteti Kraljevine Jugoslavije 1921 - 1941"	Velika zlatna 97
47-51	Boris VLAJNIĆ	Kraljevine Jugoslavija 1921 - 1941"	Velika srebrna 75
52-56	Stevan NOVAKOVIĆ	"Republika Italija"	Bronzana 60

B2. Poštanska istorija

Vitrine	Izlagač	Naziv izložka	Medalja
57-61	dr Vojislav MIĆOVIĆ	"Žigovi pošta Srbije 1840 - 1921"	Velika srebrna 77
62-66	Aleksandar BORIČIĆ	"Srbija - portiranje 1866 - 1921"	Velika zlatna 95
67-71	Miodrag MLADENOVIĆ	"Ratovi 1912 - 1915, prikaz nastupanja srpske vojske"	Pozlaćena 80
72-76	Vukadin DIMITRIJEVIĆ	"Srpska vojna pošta na Krfu i Solunskom Frontu 1915 - 1918"	Zlatna 90
77-81	Aleksandar BORIČIĆ	"Srbija i Crna Gora u Balkanskim ratovima"	Zlatna 91
82-86	Miodrag MLADENOVIĆ	"Poštanska istorija Srbije 1916 - 1918"	Velika srebrna 76
87-94	dr Milan RADOVANOVIĆ	"Srbija u ratu 1916 - 1918"	Zlatna 94
95-99	Slobodan MEANDŽIJA	"Upotreba franko maraka Jugoslavije 1921 - 1941"	Pozlaćena 80

100-104	dr Jovan VELIČKOVIĆ	"Okupacija Jugoslavije 1941-1945"	Velika srebrna 76
105-109	Đorđe JOVIČIĆ	"Crveni krst na doplatnim markama Jugoslavije 1933 - 1990"	Velika srebrna 77

B4. Poštanske celine

Vitrine	Izlagač	Naziv izložka	Medalja
110-117	Nikola LJUBIČIĆ	"Celine Srbije 1873 - 1916"	Velika zlatna 97
118-122	dr Vojislav MIČOVIĆ	"Celine Srbije"	Pozlaćena 81
123-127	Mihajlo KNEŽEVIĆ	"Poštanske celine C.Gore"	Pozlaćena 84
128-132	Nataša JANJETOVIĆ	"Dopisne karte Jugoslavije 1944 - 1955"	Zlatna 92

B6. Tematska filatelija

Vitrine	Izlagač	Naziv izložka	Medalja
133-140	Varga ŠANDOR	"Ribe širokih mora i okeana"	Velika pozlaćena 85
141-145	Jovan RISTIĆ	"Letnje i zimske Olimpijske igre na markama Jugoslavije do 2000. godine"	Pozlaćena 81
146-150	Dejan VUKIĆ	"Vazduhoplovstvo"	Srebrna 73
151-155	Veljko SUBOTIĆ	"Atlas"	Velika srebrna 79
156-160	Aleksandar BRUSIN	"Obnova, privredna i industrijska izgradnja 1945 - 2005"	Velika pozlaćena 85
161-165	Farago GABOR	"Jedrenjaci i kapetani sa svojim jedrenjacima"	Srebrna 70
166-170	Đorđe TADIĆ	"Olimpijski sportovi na filatelističkim objektima"	Pozlaćena 81
171-175	Želimir SMILEVSKI	Svetska prvenstva u fudbalu na markama do 1998	Velika srebrna 78
176-180	Miomir ŽIVKOVIĆ	"Arhitektura - kamen po kamen"	Velika srebrna 79
181-185	Laslo KAVAI	"1492"	Srebrna 74
234-238	Husein ČAMDŽIĆ	"Nikola Tesla - pronalazač za treći milenijum"	Velika srebrna 77

B7. Maksimafilija

Vitrine	Izlagač	Naziv izložka	Medalja
186-190	Zlatimir MALJICA	"Znamenite ličnosti"	Pozlaćena 84
191-195	Višeslav CVETIĆ	"Flora i fauna Jugoslavije"	Velika srebrna 78

B9. Omladinska filatelija

Vitrine	Izlagač	Naziv izložka	Medalja
196-198	Mateja BOKAN	"Vesela družina Volta Diznija"	Bronzana 50
199-201	Dušan VUKIĆ	"Javni poštanski saobraćaj"	Srebro-bronza 56
202-204	Matija CVETANOVIĆ	"Maksimum karte raznih filatelističkih društava"	Bronzana 50
205-207	Milan BOGDANOVIĆ	"Životinjski i biljni svet na CM"	Srebro-bronza 55
208-210	Žanet KOČMAROŠ	"Konj u službi čoveka"	Srebrna 61
211-213	Marija ADAMOVIĆ	"Sport od antičkih vremena do danas"	Srebrna 61

B10. Literatura

Izlagač	Naziv izložka	Medalja
Savez filatelista Srbije	Časopis "Filatelista" br. 259 i 260	Zlatna 90
Filatelističko društvo Valjevo "Aleksandar Tarakanov"	Bilten "Valjevski filatelista"	Srebro-bronza 65
Miroslav MILANOVIĆ	Časopis "Fila Hobby" - elektronsko izdanje (CD)	Velika srebrna 79
FD "Železničar" Beograd	"Prigodni žigovi na temu železnice" VI izdanje	Srebrna 72
Zoran BOŠKOVIĆ	Časopis "Filaberza" - oglasno informativni list	Srebrna 71
Miroslav MILANOVIĆ	Katalog poštanskih maraka M&M, 2006	Pozlaćena 81

Milutin ŠAFAR	Katalog maraka 2006. godine	Zlatna 90
Srpski filatelistički klub	Aukcioni katalogi 26,27 i 28	Prebačen u klasu po pozivu
Vasil MICEVSKI	Aukcioni katalog "Fila Motiv"	Pozlaćena 80
FD Subotica	Katalog filatelističke izložbe "SUFILA '06"	Srebrna 70
Goran BARAĆ	Časopis "Kolekcionar"	Pozlaćena 81

B11. Izložci na jednoj vitrini

Vitrine	Izlagač	Naziv izložka	Medalja
214	Ivan TANGL	"Petrovaradin 1782 - 1891"	Pozlaćena 80
215	Miomir ARSIĆ	"Preporučena pisma Srbije tarife 1844 - 1866"	Velika pozlaćena 85
216	dr Milan RADOVANOVIĆ	"Beograd pod okupacijom 1916 - 1918"	Pozlaćena 80
217	Milan VUKOSAVLJEVIĆ	"Oznake ploča na markama kralja Petra II"	Velika srebrna 77
218	dr Jovan VELIČKOVIĆ	"Celine Hrvatske 1941 - 1945"	Pozlaćena 80
219	Zoran BOŠKOVIĆ	"Kategorizacija celih pisama Republike Srpske od 1992. godine"	Srebrna 70
220	Petar JOVANOVIĆ	"Poštanski saobraćaj Slavonsko - baranjske oblasti 1991 - '98"	Srebrna 72
221	Boris VLAJNIĆ	"Poštanske celine Republike Srpske"	Velika srebrna 77
222	Đorđe JOVIČIĆ	"Ilustrovane dopisnice poštanske direkcije Novi Sad"	Velika srebrna 75
223	Jovan RISTIĆ	"Originalni slikarski predlošci za jugoslovenske marke"	Pozlaćena 83
224	Ljudevit VUJKOVIĆ LAMIĆ	"Opštinske i crkvene marke Subotice"	Velika srebrna 75

225	Zlatimir MALJICA	"Umetnost na obalama Istrosa"	Velika srebrna 78
226	Ljudevit VUJKOVIĆ LAMIĆ	"Sir Winston Churchill"	Bronzana 63
227	Milan MECANOV	"Olimpijada Moskva '80"	Bronzana 63
228	Radoslav ZORE	"Smučarski skokovi"	Velika srebrna 78
229	Veljko SUBOTIĆ	"Naša krila"	Srebrna 73
230	Aleksandar BRUSIN	"Kulturno istorijski spomenici, česme i fontane"	Velika srebrna 77
231	Veljko SUBOTIĆ	"Srpsko kulturno nasleđe"	Bronzana 64
232	Radoslav ZORE	"Železnička pruga Beograd-Bar"	Srebrna 73
233	Goran SUŠA	"Kraljevo - Filatelistička tradicija"	Bronzana 60

*Rubrika sadrži tekstove koji su pripremljeni za štampu.
Naredni prilozi i prikazi u sledećem broju časopisa*

*Jedini poznati primerak marke od 1 dinar u paru izdanja "Kralj Aleksandar"
na fazer papiru u tete-beche položaju*

VESTI O RADU SAVEZA, NJEGOVIH ORGANA I DRUŠTAVA

Peta sednica Predsedništva SFS novog saziva

Dana 03. 06. 2007. godine Predsedništvo Saveza filatelista Srbije održalo je 5. redovnu sednicu. Sednica je održana u prostorijama Muzeja PTT sa početkom u 10h.

Pošto je konstatovano da sednici prisustvuju gotovo svi članovi, a da su izostali predsednik Nadzornog odbora i Suda časti, predsednik SFS je pozdravio novog člana Predsedništva Boškov Stevana, koji je na poslednjoj skupštini Saveza filatelista Vojvodine delegiran u Predsedništvo SFS umesto Zarić Aleksandra. U nastavku je predložio da se sednica limitira do 12h, zbog obaveza većine članova tokom istoga dana. Predsedništvo se zatim izjasnilo o predloženom dnevnom redu.

Predsednik i sekretar SFS su podneli usmenu informaciju o aktivnostima oko preseljenja u nove prostorije Saveza, dodeljene našoj organizaciji od strane uprave JP PTT saobraćaja SRBIJA, a koje se nalaze u Palmotićevoj br.2 na IV spratu, br.125 i 125a. U vezi sa ovim preseljenjem, obezbeđeno je vozilo od strane Pošte, s tim što je više dana pre samog preseljenja krajem marta, vršena priprema dokumentacije - arhive, koja praktično više od 50 godina nije detaljnije pregledavana ni sređivana. Stari nameštaj koji je inače već nekoliko puta knjigovodstveno otpisan i ne nalazi se u knjigama je odnet na deponiju, jer nas je u Palmotićevoj očekivao nameštaj koji je ostao posle iseljenja RATEL-a i koji je u boljem stanju. Pri tome treba imati u vidu da naš smeštaj u novim prostorijama ima karakter internog odnosa po najvećem broju pitanja, kada su u pitanju komunalne usluge, osim telefona. Naime, pre iseljenja zatražili smo i dobili preseljenje telefona od Telekom, naravno da je pri tome dobijen novi 7-cifreni broj.

U okviru ove tačke predsednik je podsetio da je Arhiv Jugoslavije svojevremeno pregledao našu arhivu budući da smo organizacija od opšteg društvenog značaja. Prema rečima ranijeg sekretara SFS osnovna primedba je bila da nam je arhiva relativno mala u odnosu na naše dugogodišnje bitisanje. Skrenuta nam je pažnja da se arhiva odnosno svi glavni dokumenti moraju trajno čuvati u saradnji sa Arhivom.

Pod ovom tačkom dnevnog reda data je informacija o stanju bibliotečkog fonda, kao i potrebi nabavke novog kompjutera budući da je stari dotrajao i da nije ni donet na novu adresu. Računamo na pomoć Pošte, ali će to pitanje biti aktuelno na jesen. Aktiviranje rada kancelarije, koja praktično od oktobra 2005. godine nema stalno zaposlenog je jedan od prioriternih zadataka. Ovo pitanje će se rešavati odmah posle godišnjih odmora.

Pod posebnom tačkom dnevnog reda su rasmotrena neka pitanja u vezi predstojeće izložbe SRBIJAFILA XIV, koja je upravo pred otvaranjem. Saopšteno je u kom su stanju pripreme. Istaknuto je da je ovo praktično prvi put da se filatelistička izložba kod nas organizuje zajednički sa Poštom i Jugomarkom. Sve preduzete mere i aktivnosti obećavaju da će izložba proteći u najboljem redu. Pokušali smo da uradimo i posebno osiguranje izložbe kod osiguravajućeg zavoda, ali bi to zahtevalo značajno angažovanje sredstava. Inače, Izložba će biti čuvana 24h/dan.

U nastavku sednice rasmotreno je niz pojedinačnih pitanja iz rada Saveta atestatora, koji od skora odnosno posle prestanka rada Asocijacije filatelista Srbije i Crne Gore, predstavlja stručno radno telo pri Predsedništvu SFS. Usvojen je izveštaj o radu Saveta atestatora u prethodnom dvogodišnjem periodu i data saglasnost na imenovanje Dr. Jovana Veličkovića, za predsedavajućeg i Jovana Ristića, za sekretara SA za naredni dvogodišnji period. Rasmotrena su još neka pitanja iz rada SA, o kojima ovoga puta nije doneta konačna odluka.

Godišnja skupština Saveza filatelista Vojvodine

ZAPISNIK

REDOVNE SKUPŠTINE SAVEZA FILATELISTA VOJVODINE

održane 03. 03. 2007.g. sa početkom u 11:45 sati u prostoru OŠ "Đ. Natošević" u Novom Sadu

Skupštini je prisustvovalo devet delegata sa punovažnim ovlaštenjima društava i to:

DF Apatin,	1 (R. Januzović)
DF Bački Petrovac,	1 (J. Ribarski)
DF Bečej,	1 (E. Grcić)
UF Pančeva,	1 (S. Boškov)
DF Senta,	1 (J. Katona)
DF Sr. Mitrovica,	1 (K. Štabler)
DF Subotica ,	1 (M. Mecanov)
FD Šid,	1 (Krunić)
DF Novi Sad ,	1 (R. Popović)

Nije prisustvovao niko iz FD "Paja Jovanović"- Vršac *)

Prisustvovali su kao gosti i predsednik SF Srbije Đorđe Radičević i sekretar S. Meandžija, kao i rukovodioci FD Sente, Sr. Mitrovice, Mola, Subotice, Beograda i Novog Sada.

Add.1. Sednicu je otvorio predsednik Predsedništva SFV Ivan Tangl i pozdravivši goste i delegate zaželeo srećan rad, predloživši da se izabere Radno predsedništvo Skupštine.

Predloženi su i aklamacijom izabrani: predsedavajući Skupštine Lj. Vujković Lamić, i članovi R. Popović i E. Grcić.

Predsedavajući je ispred radnog predsedništva predložio sledeći

DNEVNI RED:

1. Izbor radnih tela Skupštine i verifikacija delegata

- 1.1. Izbor Radnog Predsedništva i Predsednika
- 1.2. Usvajanje Poslovnika o radu Skupštine
- 1.3. Izbor zapisničara i 2 overača zapisnika
- 1.4. Izbor verifikacione i kandidacione komisije

2. Podnošenje izveštaja o radu

- 2.1. Izveštaj Predsedništva o radu između dve Skupštine
- 2.2. Finansijski izveštaj za 2005. i 2006. godinu
- 2.3. Izveštaj Nadzornog odbora
- 2.4. Izveštaj Suda časti

3. Diskusija po podnetim izveštajima

4. Izbor organa Skupštine SF Vojvodine

- 4.1. Izbor Predsednika i Predsedništva
- 4.2. Izbor Nadzornog odbora
- 4.3. Izbor Suda časti
- 4.4. Izbor 3. člana predsedništva SF Srbije

5. Razno

Na predlog sekretara Skupština je jednoglasno odlučila da se rad odvija prema postojećem Poslovniku o radu Skupštine, a da se zbog jednostavnosti postupka glasanje odvija javno.

Predloženi su i izabrani: zapisničar Šandor Kiš i overači zapisnika: P. Jovanović i A. Kušner, kao i verifikaciona i kandidaciona komisija u sastavu R. Krunić, H. Čamdžić, S. Boškov.

Verifikaciona komisija je izvestila, a predsedavajući Skupštine objavio da je prisutno 9 predstavnika od mogućih 12 iz 10 FD sa valjanim ovlašćenjima, što obezbeđuju kvorum za rad i donošenje odluka.

*) Predstavnik FD iz Vršca je ranije potvrdio svoje slaganje sa predloženom listom u celini.

Add. 2 Izveštaj o radu između dve Skupštine (IX 2005 – II 2007) podneo je predsednik Ivan Tangl (deo materijala i prilog 1) objasnivši prethodno razloge za odlaganje zasedanja Skupštine ranije zakazanog za decembar 2006.g., a finansijske izveštaje odvojeno za 2005. i 2006. godinu podneo je blagajnik Petar Jovanović (prilog 2).

Konstatovano je da je Nadzorni Odbor pregledao i potpisao finansijski izveštaj za 2005. godinu bez primedbi, dok je finansijski izveštaj za 2006. godinu predat nadležnim organima, a Nadzorni odbor se zadužuje da ga naknadno pregleda i potpiše.

Sud časti nije imao razloga za zasedanje.

Add. 3 Nakon kratke diskusije jednoglasno su usvojeni:

- Izveštaj o radu predsedništva SFV između dve skupštine
- Plan rada za naredni period i
- Finansijski izveštaji za 2005 i 2006. godinu

Add. 4 Predsedavajući Skupštine je pristupajući izbornom postupku za funkcije i tela koja se biraju a kandidaciona komisija predožila da je u materijalima predložena jedinstvena lista.

Kako nije bilo drugih predloga i primedbi pristupilo se javnom glasanju. Izabrano je:

Predsedništvo SF Vojvodine u sastavu:

Ivan Tangl, predsednik,
Radoica Krunic, potpredsednik,
Šandor Kiš, sekretar,
Husein Čamdžić, član,
Jožef Katona, član,
Jan Ribarski, član,
Aleksandar Zarić, član;

kao i organi Skupštine SF Vojvodine i to:

Nadzorni odbor:

Živko Popov, predsednik,
Branko Kosić, član,
Milan Mecanov, član

Sud časti:

Relja Popović, predsednik,
Štefan Grnja, član
Krunoslav Štabler, član.

U slučaju izbora člana predsedništva SF Srbije, Skupština SF Srbije je marta 2006. usvojila informaciju da je članstvo (na osnovu ranijeg mandata) g. Aleksandra Zarića samo privremeno, do izbora novog trećeg člana predsedništva SFS ispred SF Vojvodine. Skupština je izabrala g. Stevana Boškova pa su članovi Predsedništva SFS Srbije iz sastava SF Vojvodine sada:

Ivan Tangl, (član po funkciji),
Ljudevit Vujković, član
Stevan Boškov, član

Svi predloženi kandidati su izabrani jednoglasno.

Add. 5 O stanju u SF Srbije informisao je predsednik Đ. Radičević, koji je pozdravio Skupštinu i okupljene predstavnike, naglasivši da je tokom 2006 vanrednim naporima i najstrožim merama štednje, a pre svega dobrovoljnom pozajmicom i donacijama, najveće od strane Pošte Srbije koja je iznosom od 250.000 dinara izmirila višegodišnje dugove prema međunarodnim organizacijama zaostale od prethodnog rukovodstva. Informisani su prisutni o sve boljoj saradnji sa Poštom, koja će biti i glavni sponzor predstojeće f. izložbe SRBIJAFILA XIV, 11. juna u Beogradu, i podeljeni primerci zapisnika sednice Predsedništva SFS 06.02. o.g. radi daljeg informisanja. Takođe, pripremljena su i besplatno podeljena 2 broja časopisa SFS FILATELISTA u 2006 godini, a filatelisti su pozvani na bolji rad na omasovljenju i povezivanju sada neaktivnih filatelista i društava, za koje predsednik SFS smatra da ih je možda i 6-7 na svakog uključenog u organizovani rad.

Predsednik SF Vojvodine izvestio je o želji FD Vrbas da se ovo društvo uključi u organizovano delovanje i članstvo SF Srbije i SF Vojvodine o čemu su krajem 2006. podneta molba koja je prihvaćena. Time je FD Vrbas iz Vrbasa postalo punopravni član oba Saveza što je jednoglasno pozdravljeno.

U daljoj diskusiji više filatelista je uzelo učešće, a najbitniji stavovi i zaključci su:

- da se uključe i predstavnici SF Vojvodine u budući Uređivački odbor FILATELISTA;
- da se ponovo insistira kod Pošte na produženju roka važenja ili bar roka za zamenu poštanskih maraka izdanja "Jugoslavija" i "Srbija i Crna Gora". O podnetom zahtevu je izvestio predsednik SFS g. Radičević
- da se insistira na vraćanju prigodnih maraka na poštanske šaltere i time u promet;
- da se razmotri mogućnost nabavke starih izdanja od Jugomarke i/ili Pošte, jer po sili zakona treba očekivati prestanak rada Jugomarke kao preduzeća u društvenom vlasništvu najdalje do kraja godine, te reorganizaciju ove delatnosti putem buduće specijalizovane agencije.
- da SFS sačini savremene verzije uputstava izlagačima (Pravilnik), ali i Društvima i potencijalnim organizatorima izložbi o načinu organizovanja i pomoći u tom smislu;

Sva su FD pozvana da što brojnije nastupe na nacionalnoj izložbi Srbijafila XIV u Beogradu, kao neophodnom koraku za kvalifikaciju na međunarodnim izložbama. Potencijalni izlagači iz FD koji nisu regulisali članstvo u SF Srbije za 2006. (eventualno i ranije) god., što je neophodan uslov upućeni su da se povežu na neko od aktivnih društava, regulišu članstvo i tako ostvare uslov.

Prisutnima su podeljeni primerci časopisa Filaberza, raspored izložbi u zemlji i inostranstvu za 2007-2008 godinu i prijavnice za izložbu HUNFILA 2007 u Budimpešti.

Za realizaciju odluka Skupštine zadužuje se predsednik i Predsedništvo.

U Novom Sadu 12.03.2007.

Godišnja skupština Filatelističkog društva KOSMOS, Zemun

Filatelističko društvo "Kosmos" iz Zemuna, održalo je 16. 05. 2007. g. u prostorijama društva redovnu godišnju skupštinu.

Prema predloženom i usvojenom dnevnom redu, predsednik društva, g. V. Ignjatović podneo je izveštaj o radu društva u proteklom periodu, tekućoj problematici i narednim zadacima.

1. Uvod:

Filatelističko društvo Kosmos je formirano 1977. g. prerastanjem u samostalno filatelističko društvo od podružnice filatelističkog društva Batajnica koje je formirano još 1972. g.

Filatelističko društvo Kosmos je pristupilo FD Zemun 1997. g.

2. Rad društva

Društvo je uspešno radilo u prostorijama Doma vazduhoplovstva u Zemunu. Neposredno pred bombardovanje 1999. g. imalo je preko 100 aktivnih članova koji su uzimali ukupno 1.500 serija. Društvo je takođe bilo aktivno i u izdavačkoj delatnosti kroz obeležavanje značajnih događaja i godišnjica, datuma značajnih za vazduhoplovstvo i FD Kosmos. To se ogledalo u izdavanju koverata, maks karata i prigodnih žigova. Takođe, društvo je priređivalo i organizovalo izložbe i učestvovalo na velikom broju izložbi u zemlji i van nje uz osvajanje značajnih priznanja i nagrada.

Početkom 1999. g. sa početkom bombardovanja uslovi za rad društva su bili više nego očajni. Društvo je izgubilo prostorije, dokumentacija je preseljena u privatne stanove gde je vršena i distribucija maraka.

Nakon bombardovanja mnoge predhodne aktivnosti su zamrle iz dobro poznatih razloga. Članstvo se osulo u znatnom broju. Ipak, Društvo danas broji preko 50 aktivnih članova.

Saradnja sa upravom Kluba vazduhoplovstva je izvanredna na čemu joj je Društvo veoma zahvalno i nadamo se da će tako i ostati. Naime, zahvaljujući razumevanju i ljubaznosti uprave kluba Doma vazduhoplovstva, a posebno načelnika g. S. Oluića, pukovnika - pilota, društvo i opstaje. FD Kosmos održava svoje sastanke redovno, jednom sedmično, sredom od 18 - 19 časova kada se vrši i distribucija maraka.

2. Tekuća problematika

Pred društvom se nalazi nekoliko problema koji se moraju pod hitno rešiti. Distribucija maraka je neredovna i to je uzrok da su neki članovi napustili društvo. Očekuje se da će taj problem ubrzo biti rešen.

Prikupljanje članarine je takođe neredovno jer neki članovi retko dolaze na sastanke i mora se rešiti njihov status. Ovaj problem istovremeno podrazumeva i rad na omasovljavanju članstva.

Na kraju, šta nas očekuje u budućnosti:

- očuvanje jedinstva društva i rad na omasovljavanju - podmlađivanju društva.
- priprema proslave 30. godišnjice društva.
- učešće na izložbama.
- nastavljenje izdavačke delatnosti.

Filatelističko društvo Niš - Prilog o mladom kolegi Vukić Dušanu

Vukić, Dejana, Dušan iz Niša, rođen 1996. godine i sa samo 4 godine je postao član filatelističkog društva u Nišu. Interesovanje za poštanske marke je pokazao igrajući se filatelističkim škartom, koji je njegov otac Dejan, takodje filatelista odbacivao. Dušan je ubrzo poželeo da i on ima svoj klaser sa markama. Ta želja mu je ispunjena učlanjenjem u filatelistički klub. Dušan je dobio svoj prvi klaser i pincetu za rad sa markama. Tako je najmlađi filatelista - član filatelističkog kluba u Nišu, a verovatno i u Srbiji, počeo da sakuplja domaća izdanja poštanskih maraka od 2000. godine. Nešto kasnije pokazuje interesovanje prema markama sa motivima praistorijskih životinja, tačnije dinosaurusa. Posle Filatelističke izložbe SRBIJAFILA XIII, na kojoj je učestvovao njegov otac i osvojio srebrnu medalju, Dušan je poželeo da i on učestvuje na narednoj filatelističkoj izložbi. Tako je uz pomoć svog oca pripremio izložak pod nazivom JAVNI POŠTANSKI SAOBRAĆAJ i prijavio se kao učesnik na Filatelističkoj izložbi SRBIJAFILA XIV.

U svom izložku Dušan je filatelističkim materijalom i propratnim tekstom nastojao da ispriča priču o poštanskom saobraćaju, od pojave prvih ideja preko prvih načina transporta pošte pa sve do današnjeg savremenog poštanskog saobraćaja.

TANASIJE BATA DIMITRIJEVIĆ 1933 - 2007.

U utorak 13. februara ove godine preminuo je Bata Dimitrijević. Pripadao je redu poznatih Požarevljana, mnogo više onima iz oblasti požarevacke kulture, nego drugima. Ljudi sa kojima je dolazio u kontakte cenili su njegov topao, nenametljiv i srdačan odnos. Više je ćutao nego što je govorio, ali kada kaže tome se nije moglo ništa dodati niti oduzeti. Završio je tehničku školu u Beogradu daleke 1952. godine. Tada, u to vreme postojao je veoma mali ili je bolje reci neznatan broj ljudi te struke. Voleo je to zanimanje i u njemu, po pričanju mnogih, imao potpun uspeh.

Kao znatan broj ljudi koji radi u raznim oblastima i zanimanjima pokazuje više ili isto toliko interesovanja i za druge oblasti, isto tako i Bata Dimitrijević od najranijih dana svoje interesovanje vezuje skupljanje i prikupljanje materijala koji se odnose na prošlost Požarevca i požarevačkog kraja: fotografije starog Požarevca, zanimanja ljudi, slike građevina. Ustvari, prikupljao je sve ono što je bilo pokriveno patinom vremena. Filatelija je, međutim, bila njegova najveća ljubav. U ovoj oblasti, kao i u svemu ostalom Bata nije bio samo pasionirani skupljač starina, već su ova njegova interesovanja na najbolji način korišćena. Svojevremeno je za izložbu o starom Požarevcu, Istorijskom arhivu dao zbirku fotografija, a potom istu poklonio ovoj ustanovi. U vreme kada je Muzička škola pripremala obeležavanje 50 godina postojanja i dva veka muzike u Požarevcu i knjigu povodom ovih godišnjica, ova knjiga je ilustrovana fotografijama Bate Dimitrijevića.

Dužnost nam je da još kažemo da je Bata bio dobar domaćin, dobar suprug, brat, otac i posebno nežan i topao deda.

IKONIČNA POSVEĆENOST FILATELIJI

Istaknuti sakupljač i izlagač, istraživač filatelije i filatelistički pisac Dušan Stojsavljević preminuo je januara ove godine u Bamentalu (Nemačka).

Stojsavljević je rođen u Benkovcu 1928. godine. Studije mašinstva završio je u Zagrebu. Po završenim studijama posao ga je odveo u Nemačku, u kojoj se trajno nastanio i ostvario karijeru uspešnog inženjera, a kao svestran i obrazovan intelektualac stekao veliki broj prijatelja i zavidan filatelistički ugled.

Posle vrednog sakupljanja i istraživanja poštanskih celina, markofilije i dokumenata tematske filatelije nastale su Stojsavljevićeve knjige "Ganzsachen Jugoslawiens" (2001) čije je prošireno i dopunjeno izdanje "Katalog poštanskih celina Jugoslavije" objavljeno na srpskom jeziku u Beogradu, 2002. godine, a posle toga priručnik "Tematska filatelija" (Beograd, 2005).

"Katalog poštanskih celina Jugoslavije" upisan je u fond biblioteke u Hamburgu (Philatelistische Bibliothek Hamburg eV Neuerwerbungen 2002-1), sa atribucijom, Stojsavljević, Dušan: Ganzsachen Jugoslawiens, Handbuch. - o.O., 2001. Biblioteka "Dr Antona Lavrića" (FZS) u svom bibliotečkom popisu takodje registruje oba izdanja.

I jedna i druga knjiga su u stručnoj javnosti ocenjene kao dragocena literatura za postavljanje temelja filatelističkih izložaka. Na Svetskoj izložbi "Vašington 2006", na kojoj je izlagana u okrilju AFSCG, knjiga "Tematska filatelija /priručnik-savjetnik)" nagrađena je velikom srebrnom medaljom. Deo tiraža Duško je poklonio đacima beogradskih škola kako bi ih zainteresovao za čaroliju zvanu filatelija.

U nemačkim i jugoslovenskim filatelističkim krugovima zapaženi su stručni radovi Stojsavljevića objavljivani na srpskom/hrvatskom i nemačkom jeziku. Bio je član Arbeitsgemeinschaft Jugoslawien und Nachfolgestaaten e.V. im Bund Deutscher Philatelisten. e.V. i beogradskog filatelističkog društva "Vračar".

U svojim knjigama, Stojsavljević se često poziva na pravila za pripremu i ocenjivanje izložaka filatelije i naglašava značaj stvaranja filatelističkog izložka po pravilima Svetske filatelističke federacije (FIP).

Poslednjih nekoliko godina Stojsavljević je više puta posećivao Beograd, podešavajući svoje dolaske u vreme održavanja Srbijafile i Jufiza. Razgovori koje smo tada vodili uvek su bili zanimljivi, stručni, korisni i nadasve prijateljski. Često je pokazivao i komentarisao šta je nabavio i otkrio i šta se može nabaviti na veoma razvijenom nemačkom filatelističkom tržištu. Interesovao se za ovdašnje prilike, prenosio nemačka iskustva i veoma uvažavao mišljenje naših sakupljača o unapređivanju izložaka celina i tematske filatelije. Klasičnim uslugama pošte: pismom, telefonom, faksom i poslednjih godina "mejlom", Duško je održavao živu korespondenciju sa filatelistima regiona.

Duškovim odlaskom nastala je praznina u onoj vrsti filatelističkog angažmana koji je po svojim posledicama ima presudan značaja za pokretanje i ohrabrivanje novih izlagača filatelije.

S poštovanjem,
Darko Matejić

RAZMENA:

Kolega Jurij Danilov, LVIV, Ukraina traži kontakte sa našim filatelistima. Zainteresovan je za Jugoslaviju i Srbiju. Nudi u razmenu Ukrajinu, Moldaviju, Belorusiju, Rusiju i EX-SSSR.
Adresa - Jurij Danilov, P.O.Box 10618, 79000 Lviv, Ukraina

JUGOMARKA

D.P. "JUGOMARKA" 11000 Beograd
Palmotićeveva 2, tel:011/32 31 952, fax: 344 1118

Poštanskim markama, filatelističkim priborom
i literaturom snabdevajte se u prodavnici

"FILA CENTAR"

Beograd, Takovska 7, tel: 011 334 32 48

